

ТИВАТСКИ СЛИКАРИ

TIVAT ARTISTS | ТИВАТСКИЕ ХУДОЖНИКИ

ТИВАТСКИ СЛИКАРИ

TIVAT ARTISTS | ТИВАТСКИЕ ХУДОЖНИКИ

Издавач / Publisher / Издатель

Матица Боке / Matica Voke / Матица Боке

Уређивачки одбор / Editorial board / Редакција

Желько Комненовић / Zeljko Komnenovic / Желько Комненович
Мирко Ковачевић / Mirko Kovacevic / Мирко Ковачевич
Невен Станичић / Neven Stanicic / Невен Станичич
Момчило Мацановић / Momcilo Macanovic / Момчило Мацанович
Љубомир Попадић / Ljubomir Popadic / Любомир Попадич

Техничка припрема и дизајн / Prepress and design / Допечатной подготовки и дизайн

Новица Зечевић / Novica Zecevic / Новица Зечевич

Штампа / Press / Печать

Графотисак, Груде / Grafotisak, Grude / Графотисак, Груде

Тираж / Circulation / Циркулација

500 примјерака / 500 pieces / 500 екземпляров

*Књига је издата уз помоћ Порто Монтенегра и средствима
Општине Тиват добијеним на конкурс за пројекте НВО.*

*The book was published with the help of Porto Montenegro and means
of the Municipality of Tivat obtained at the competition for NGO projects.*

*Книга била објављена при помоћи Porto Montenegro и средствима
Муниципалитета Тиват получених на конкурсе проектов НПО.*

У Тивту, август 2015.

In Tivat, August 2015

В Тивате, август 2015

„Човјек ријеши да нацрта свијет. Током година испуњава простор уцртавајући покрајине, краљевства, планине, заливе, бродове, острва, рибе, куће, инструменте, звијезде, коње и људе. Пред смрт он открива да тај стрпљиви лавиринт линија оцртава његов сопствени лик“ – Хорхе Луис Борхес

Носталгија у бојама васионског лептира

Т у негдје, у смарагдно-плавом заливу, у сјенци Врмца, Обосника и Ловћена појавио се као и у осталим дјеловима залива Боке, импулс трагања за љепотом. Камен мудрости сликарске алхемије рађа се у онима који могу да слике душе претворе у визуелну умјетност. Тиват по томе није заостао за бокелским сликарским дискурсом, јер на крају или почетку свега, љепота рађа љепоту. У граду чији је живот пуни вијек и двије деценије започињао јутарњим писком арсеналске фишће, а завршавао муклом рибарском игром свјетлости ферала, сликарски мештри се нијесу рађали преко ноћи. Нијесу се појављивали као у племићком Котору, барокном Перасту, грађанској Будви, црвеној петровачкој комуни или касније у херцеговској умјетничкој школи у којој су стасале генерације оригиналних мајстора киста и боје. Неки су се родили ту, у мјесту између палата Верона, Бизанти, Бућа и Ивовића, Солила и Богишића а неки су опет били дјеца чији су очеви знојем заливали стругове у поморском Арсеналу или попуњавали кадровске недостатке градића који је данас постао град.

Сликарство у Тивту би по томе могло бити културна надградња радничке класе, или опет пратећи сегмент незаустављиве урбанизације последње три деценије 20.вијека. Тивћани су били умјетници бродоградње, који су од дрвета и метала могли што би се колоквијално рекло „направити човјека“. Сликарски нерв са друге стране се не може баш једноставно објаснити. Као пут од клапске пјесме на риви до рокенрол гитарског рифа на обали Пине. Како год или ва бене, ако желите да тражите коријене Тивта данас, остатке некадашњег мјеста који је његовим житељима можда ближи срцу од данашњег наутичке дестинације, наћићете га једи-

но на сликама тиватских сликара. Ту и даље живе свој живот заборављене понте и мандраћи од Бјелила и Какрца до Ластве и Верига, тежачке руке рибара које је немилосрдно стругала мрежа и со, залазак Сунца од прије пола вијека, златни пресеци женских тијела, мрешкања таласа око Габриа, кобилице и ребра дрвених истранки, бијеле морске бразде које остају иза брацера, рибе егзотичних имена. Једини сачуван индекс бокелског бревијара. Бока као непресушна инспирација од реализма и апстракције до хиперреализма који су обиљежје сваралаштва данашњих мајстора сликарског заната. Тиват у њеном средишту. Географија се понекад поклопи са умјетношћу. Причају да Боку астронаути називају „лептир“ јер је кажу гледајући плаву планету из свемира, она особен оријентир Медитерана. Парабола вриједна литературе. Некада оријентир млетачких и турских галија, прекоокенских вапора, а данас путоказ посади орбиталне станице „Мир“, директним насљедницима морских вукова којима је Бока у бурној историји вјековима била прибјежиште, циљ или сигурна лука. Шаренило васионском лептиру дају боје сликара и њихова визија бокелских пејсажа, урбаних средина, некадашњих и садашњих оријинала.

Сјећања из дјетињства враћају ме у скучену, од пода до плафона књигама затрпану библиотеку у старој монтажној школи испред цркве Светог Саве. На спрату сиве школске зграде која је срушена пар година након земљотреса, магију ријечи и знања сачуване у насловима прашњавих књига чувао је један од најоригиналнијих тиватских стваралаца, Анто Пеан. Разуздани дјечји смијех био би у тој соби од неколико квадрата као у неком вакуум простору начас заустављен. Чула би се једино шкрипа пера које је зеленим краснописом уноси-

ла податке о изнајмљеним књигама у ђачком картону. Вјерујем да нико од мојих вршњака није знао да је библиотекар непоновљиви тиватски ликовни мајстор. Можда један од највећих у Боки.

Миљенко Синдик мајстор пејзажа, заљубљеник у Боку и Пиву, Иван Кнежевић са својим сјајним цртежима и мотивима села. Мајсторски радови аутора по којима је Тиват данас познат далеко ван граница ексу простора – Љубо Попадић, Момчило Мацановић, Ивица Аранђус. Бокељски имагинаријум који се можда најбоље осликава у опусу Момчила Мацановића и Љуба Попадића.

Бока које више нема или Бока која тајне и љепоте вјешто скрива од погледа ужурбаног модерног свијета у Попадићевим дјелима. Ту је неприкосновен Мацановићев „синкретизам“, прецизна фигурација блиска магичном реализму у непрегледном мору медитеранских и бокељских фигура. Надопуњава их хиперреалистични бокељски мариниста Борис Драгојевић који себе сматра сљедбеником Василија Иванковића, најистакнутијег сликара мора и брода на источној обали Јадрана чије су слике од половине 19. века красиле капетанске палате и виле, а сада поморске музеје. У ефектним сликама Ивице Аранђуса крије се бритка критика друштвених појава. Сликаство, музика и море. Сјајни сликари који су стварали и стварају у Бјелилима и Кртолима, Продановић,

Мујбеговић, Стањевић, Перичић. Снаге које долазе предвођене Зораном Крутом, Милицом Рајчевић, Андријаном Ивандом, Владимиром Јовићевићем.

Колико је јак ликовни импулс, најбоље се види по градовима у којима су сликари поријеклом из Тивта остварили успјешне каријере. Опатија – Нева Пиззул, Лондон – Ванда Пауел Станичић, Ријека – Стеван Кривокапић, Загреб – Нела Турин. Александар Ацо Пријић једна од најособенијих појава у историји сликарства у Црној Гори и један од најугледнијих сликара на овом простору је рођен и дјетињство провео у Тивту. Међу њима су сигурно знани и незнани тиватски умјетници који су стварали ван Тивта, а који ће сигурно бити тема неког наредног каталога или монографије. Дјела већине тиватских аутора су свеобухватна и богата да заслужују посебна издања. У овом издавачком подухвату трудили смо се да прикажемо преглед дјела тиватских сликара који су стварали и стварају у Тивту, а књига која ће пренијети стваралачки опус тиватске ликовне сцене у пуном обиму је задатак за будућност.

Ликовна сцена која је више него богата и разноврсна, а која је сијала чаробним сјајем, али некако тајанствено, јеретички скривено. Због тога је Матица Боке одлучила да је донекле открије...

Жељко Комненовић

„Man decides to paint the world. During the years he fills in this painting with provinces, kingdoms, mountains, bays, ships, islands, fish, houses, instruments, stars, horses and people. Before death, he discovers that this patient labyrinth of lines depicts his own image“ – Jorge Luis Borges

Nostalgia in the colors of a space butterfly

Somewhere there, in the azure bay, in the shadows of Vrmac, Obosnik and Lovcen, appeared, like in all other parts of the Boka Bay, an impulse for searching for beauty. The stone of wisdom of painting alchemy is born within those who can turn the picture of a soul into visual art. In this case, Tivat is not behind the Boka painting discourse, because, at the end or, if you prefer, at the beginning of it all, beauty gives birth to beauty. In a town, which for

an entire century and two decades started its day with the whistle of the Arsenal fisc and ended it with a silent fishing game of light Lanterns, painting masters were not born over night. They did not appear like they did in noble Kotor, baroque Perast, civil Budva, the red commune of Petrovac or later on in the Art school in Herceg Novi where generations of original masters of brush and paint met. Some were born there, in the place between the palace of Verona, Byzantines, Buca and Ivovica, Solila

and Bogisica, while others where children whose fathers watered the lathes in the navy yard with their sweat or filled staffing deficiencies of a town which today has become a city.

Due to this, painting in Tivat could be a cultural extension of the working class, or, a segment of the unstoppable urbanization of the last three decades of the 20th century. People from Tivat were artists of ship-making, and could, out of metal or wood, colloquially put „make a man”. The „painting nerve” however, cannot this easily be explained. It is something like the way from a folk song on the waterfront to a rock ’n’roll guitar riff on the shore of Pine. If you are trying to find the roots of Tivat today, the remains of the former place which to its residents is closer to heart then the modern nautical destination, you will only find it in the paintings of Tivat painters. There still live the forgotten piers and small docks from Bjelila and Kakrca to Lastve and Veriga, rough fishermen hands which were scraped by nets and salt, sunsets over half a century old, golden sections of women’s bodies, ripple waves around Gabria, keel and skeleton of wooden boats, white, sea furrows which are left behind by ships and fish with exotic names. The only preserved index of the Boka breviaries. Boka serves as an inexhaustible inspiration from realism and abstraction to hyper-realism which has marked the works of today’s painting masters, Tivat being in the center of it. Geography sometimes matches with art. People say that astronauts call Boka „the butterfly” because looking at the blue planet from space, it is the distinctive landmark of the Mediterranean. A parable worth literature. Once a landmark for Venetian and Turkish galleys, oversea ships, and today a marker for the crew on the orbital space station „Peace”, direct ancestors of the sea wolves for which Boka, during the turbulent history, was for centuries a refuge, goal or safe port. The colorfulness of the space butterfly is given to it by the artists and their visions of the Boka landscapes, urban areas, former and current originals.

My childhood memories bring me back to that library over-crowded with books which was located in the old school in front of St. Sava Church. Anto Pean, one of the most original Tivat creators, tried to preserve the magic of words and knowledge found in those dusty old books which were kept on the top floor of that old, gray building, which was demolished a few years after the earthquake. Unruly child laughter would be, in that tiny room, for a moment frozen as if it were in a vacuum. The only thing that could be heard was the sound of a pen recording book loans into students records. I believe that none

of my peers new that the librarian was a unique Tivat master painter. Maybe one of the biggest in Boka.

Miljenko Sindik is a master of landscape, a lover of Boka, Piva and Prokletije, Ivan Knezevic with his exceptional drawings and motives of country sides. Master work of authors due to which Tivat is known today outside the Ex-Yugoslavian borders are – Ljubo Popadic, Momcilo Macanovic and Ivica Arandjus. The Boka imaginations which are maybe best portrayed in the works of Momcilo Macanovic and Ljuba Popadic.

The Boka which no longer exists or the Boka which skillfully hides the secrets and beauties from the hectic modern world can be found in Popadic’s work. There is also Macanovic’s untouchable „syncretism” precise figuration close to the magical realism in the endless sea of Mediterranean and Boka figures. The hyper-realistic, sea-lover, local of Boka, Boris Dragojevic complements this, who views himself as the follower of Vasilije Ivankovic, the most prominent painter of the sea and ship on the east coast of the Jadran and whose paintings have, from the half of the 19th century, graced the walls of the Captain’s palace and villa, and now maritime museums. In Ivica Arandjusa’s pictures there is a battle of social phenomenon critics hidden. Painting, music and the sea. Great painters who have created and are creating in Bjelima and Krtolima, such as Prodanovic, Mujbegovic, Stanjevic and Pericic. Powers who are coming led by Zoran Kruta, Milica Rajcevic, Andrijana Ivanda and Vladimir Jovicevic.

How strong the artistic impulse is, is best seen by the cities in which painters, originally from Tivat, have achieved great success. Opatija (Croatia) – Neva Pizzul, London – Vanda Pael Stanicic, Rijeka (Croatia) – Stevan Krivokapic, Zagreb (Croatia) – Nela Turin. Aleksandar Aco Prijic, one of the most prominent appearances in the history of Montenegrin art and one of the most respected painters in this region was born and spend his childhood in Tivat. Amongst them are surely known and unknown Tivat artists who have worked and created outside of Tivat, and which will surely be the topic of a following catalogue or monograph. The works of most of Tivat authors are all-encompassing and rich and therefore deserve a special edition. In this publishing project we tried to show an overview of the works of Tivat painters who have created and are creating in Tivat, and the book which will convey the creative opus of the Tivat artistic scene in full scope is a task for the future.

The artistic scene which is more than rich and diverse, but which shines in a magical way, yet somehow in a secretive manner, is heretically hidden. Due to this, Matica Boke has decided to partially reveal it...

Zeljko Komnenovic

Человек берется живописать мир. С годами он населяет пространство образами стран, королевств, гор, заливов, кораблей, рыб, комнат, инструментов, звезд, лошадей и людей. Незадолго до смерти он обнаруживает, что кропотливый лабиринт линий повторяет черты его лица. Хорхе Луис Борхес

Ностальгия цвета космической бабочки

Где-то тут, в изумрудно-синей воде Которского залива, в тени гор Врмац, Обосник и Ловчен, зародилось стремление к красоте. Философский камень творческой алхимии обретает тот, кто может написать на холсте душу. И Тиват не остался за рамками живописного дискурса Которского залива, поскольку в конце и начале всего красота порождает красоту. В городе, который каждое утро на протяжении 120 лет просыпался под звуки арсенальской свирели, а засыпал под безмолвную игру рыбацких фонарей, мастера живописи не рождались за одну ночь. Они появлялись не так, как в благородном Которе, барочном Перасте, буржуазной Будве, красной коммуне Петровац или, позднее, в художественной школе Херцег-Нови, где выросли поколения оригинальных мастеров кисти и краски. Одни родились тут, между дворцами Вероны, Бизанти, Буча и Ивовича, Солила и Богишича, другие были детьми отцов, которые в поте лица работали на токарных станках в приморском Арсенале или восполняли дефицит кадров городка, сегодня превратившегося в город.

Живопись в Тивате была культурной надстройкой рабочего класса или логическим продолжением неуклонной урбанизации трех последних десятилетий XX века. Жители Тивата были художниками с судовой верфи, которые могли из металла и дерева, говоря простыми словами, «построить человека». Но просто объяснить тягу к живописи у них невозможно. Как путь от народной песни на набережной до гитарного риффа на берегу Пины. Но если вам так уж хочется отыскать истоки Тивата, историю города, которая его жителям, наверное, ближе к сердцу, чем современный порт, то вы отыщете их на полотнах тиватских художников. Тут, от Белилы и Какрца до Ластвы и Вериге, продолжают жить забытые Богом причалы и ступенчатые спуски, рабочие руки рыбаков, немилосердно натертые сетями и изъеденные солью, заход

солнца полувековой давности, бронзовые женские тела, пульсация волн возле Габрии, киль и ребра деревянной истранки, белый пенистый след, рыба с экзотическими именами.

Это последний сохранившийся экземпляр которского молитвенника. Которский залив – неизбывный источник вдохновения поэтов и художников реализма, абстракционизма и гиперреализма. А Тиват находится в его центре. География иногда созвучна искусству. Говорят, что космонавты называют Которский залив «бабочкой», которая служит для них ориентиром для определения положения Средиземного моря. Парабола, достойная литературы. В стародавние времена бухта привлекала венецианские и турецкие галеры, а сегодня служит указателем для посадки орбитальной станции «Мир». Пестроту космической бабочке придают краски художников и их видение которских пейзажей, городского пространства, прошлого и настоящего.

Детские воспоминания возвращаются ко мне в тесной, до потолка набитой книгами библиотеке старой школы напротив церкви Святого Саввы. Здание школы, пострадавшее в результате землетрясения, впоследствии было снесено. А повелителем книг в школьной библиотеке был оригинальнейший тиватский творец Антон Пеан. Веселый детский смех в библиотеке площадью несколько квадратных метров на время замирал, словно оказавшись в вакууме. Слышался лишь скрип пера, заносившего сведения об одолженных книгах в специальную тетрадь. Думаю, никто из учеников не знал, что наш библиотекарь – уникальный художник. Возможно, один из самых великих в окрестностях Котора.

Миленко Синдик – мастер пейзажа, влюбленный в Которский залив, Пива и горы Проклетие, Иван Кнежевич с великолепными рисунками и сельскими мотивами. Мастерские работы Любо Попадича, Момчило Мацановича, Ивицы Аранджуса прослав-

ляют Тиват далеко за пределами бывшей Югославии. Которские фантазии наиболее богато представлены в работах Момчило Мацановича и Любо Попадича.

Которский залив, которого больше нет, или залив, скрывающий свою красоту и тайны от спешащего современника, можно найти в картинах Попадича. Здесь же – таинственный синкретизм Мацановича, точное изображение фигур, как в магическом реализме, в необозримом море средиземноморских и которских фигур. Их дополняет гиперреалистичный которский художник-маринист Борис Драгоевич, который считает себя последователем Василия Ивановича – самого известного художника-мариниста восточного побережья Адриатического моря, чьи картины, начиная с середины XIX века, украшали капитанские особняки и виллы, а сегодня являются достоянием музеев. В эффектных полотнах Ивицы Аранджуса кроется острая критика социальных явлений. Живопись, музыка и море. В Белиле и Кторлях творили прекрасные художники: Проданович, Муйбегович, Станевич, Перичич. Сегодня им на смену пришли Зоран Крута, Милица Райчевич, Андриян Иванда, Владимир Йовичевич.

Об активном творческом начале тиватских художников говорит обширная география городов, в которых они построили успешную карьеру. Нева Пиззул – в Опатии, Ванда Пауель Станичич – в Лондоне, Стеван Кривокапич – в Риеке, Нела Турин – в Загребе. Александар Ацо Прийич – уникальное явление в истории черногорской живописи и один из самых уважаемых местных художников – родился и провел детство в Тивате. А также многие известные и неизвестные тиватские художники, которые работали в других местах – им, несомненно, будет посвящен следующий каталог или монография. Их богатое и всеобъемлющее творческое наследие достойно отдельного издания. В настоящем издательском проекте мы попытались представить произведения художников, которые работали и продолжают работать в Тивате. В планах на будущее – полномасштабная книга, рассказывающая о творческом мире города на берегу Которского залива.

Которские просторы живописны и освещены волшебным сиянием, но красота эта доступна не каждому. Котор приоткрывает завесу тайны...

Желько Комненович

Миљенко Синдик

Milenko Sindik | Миленко Синдик

МИЉЕНКО СИНДИК

Miljenko Sindik / Миленко Синдик

Миленко Синдик (1930-2008) рођен је у Тивту. Као полазник Умјетничке школе у Херцег Новом, сликарство је учио од Милуновића и Лубарде. Завршио је и Вишу педагошку школу на Цетињу, групу за ликовно образовање. Био је члан Удружења ликовних умјетника Црне Горе и Савеза ликовних умјетника Југославије од 1957. године. Један је од оснивача Удружења ликовних педагога Црне Горе. Поред сликарства и ликовно педагошког рада, бавио се дизајном, сценографијом и публицистиком. Као стипендиста „Фонда Моша Пијаде“ 1957. године, студијски борави у Паризу, а усавршавао се и у Италији, Француској, Енглеској, Холандији, Њемачкој, Аустрији, Чехословачкој, Грчкој, Шпанији, Совјетском Савезу. Један је од оснивача групе „Никшић“, које је дјеловала у овом граду у периоду од 1958. до 1965. године, као и Ликовног удружења Тиват. Активно је учествовао у раду регионалних и свјетских конгреса ИНСЕА-е / Свјетске организације за васпитање младих путем умјетности / у Прагу, Конвентрију, Загребу, Н. Саду, Бадену и Роттердаму. Излагао је на преко 30 самосталних и већем броју групних изложби у земљи и иностранству. Радови му се налазе у музејима, галеријама и приватним збиркама широм бивше Југославије, затим у Италији, Француској, Аустрији, Њемачкој,

Мiljenko Sindik (1930-2008) was born in Tivat. As a student of the Art School in Herceg Novi, he was taught painting by Milunovic and Lubard. He also finished Teachers College, in the area of art education, in Cetinje. He was also a member of the Visual Artists Association of Montenegro and Visual Artists Union of Yugoslavia from 1957. He is one of the founders of the Arts Educators Association of Montenegro. Besides painting and his work as an art educator, Sindik also did design, scenography and publicist work. As a receiver of the „Mosa Pijade Fund“ in 1957, he studied in Paris and later also in Italy, France, England, Holland, Germany, Austria, Czechoslovakia, Greece, Spain and the Soviet Union. He is one of the founders of the „Niksic“ group which operated in Niksic in the period from 1958 until 1965 and also a founder of the Art Association of Tivat. He actively participated in the work of regional and world congresses of INSEA (International Society for Education through Art) in Prague, Coventry, Zagreb, Novi Sad, Baden and Rotterdam. He held over 30 independent exhibitions and even more group exhibitions in the country and abroad. His work can be found in museums, galleries and private collections all across former Yugoslavia, Italy, France, Austria, Germany, Czechoslovakia, the USA and the former Soviet Union. He received the award „Nagrada

Миленко Синдик (1930-2008) родио се у Тивату. Изучао живопис у художественној школи у Херцег-Нови у педагогов Милуновића и Лубарде. Окончио художественно одељење Педагошког колеџа у Цетинју. У 1957. години постао чланом Асоцијације художника Црногории и Савеза художника Југославије. Јављао се једним од оснивача Асоцијације предавача сликарства Црногории. Поред живописа и педагошке активности, Миленко Синдик такође занимао се художественним оформљивањем театарских представа и публицистиком. У 1957. години захваљујући стипендији „Фонда Моше Пијаде“ стажирао се у Паризу, након чега наставио да усавршава своје мастерство у Италији, Англији, Холандији, Немачкој, Аустрији, Чехословачкој, Грчкој, Шпанији, Совјетском Савезу. Постао једним од оснивача групе „Никшић“, функционисао у Никшићу од 1958. до 1965. године, а такође једним од оснивача Асоцијације художника Тивата. Он је активно учествовао у раду регионалних и светских конгреса ИНСЕА (Универзалног друштва за образовање кроз уметност) у Прагу, Ковентрију, Загребу, Новом Саду, Бадену и Роттердаму. На рачун сликара више од 30 личних и групних изложби. Његово ра-

Чехословачкој, САД-у, и бившем Совјетском Савезу. Добитник је „Награде ослобођења Никшића“ и „Ордена рада са златним вујенцем“ / 1975. /, „Признања“ Савеза ликовних педагога Југославије /1978./„Признања“ Удружења ликовних педагога Црне Горе / 1981. /и Звања „Заслужни ликовни педагог Југославије“/ 1982. године /.

Ослањајући се на библиографску грађу о Синдику стваралаштву, забиљежено је преко педесет јединица; критика, приказа и осврта на његов ликовни и педагошки опус, издвојио бих неколико цитата, који на карактеристичан начин сублимирају све оно што је као своје и особено оставио црногорској и тиватској ликовној сцени, током богатог и плодносног трајања. Као општу и код многих аутора потврђену, прво скрећемо пажњу на констатацију Бранка Томановића („Споне“ 1974.) о томе, како: „...мада је извјесни период свога школовања провео под назором Лубарде и Милуновића, Миленко Синдик, као ни већина његових колега, није могао у потпуности да искористи близину и наук ових врхунских мајстора палете, али је дубоко у себи понио неизбрисиви траг њиховог утицаја који се све вријеме испољава у његовом стварању.“ Дапаче, утврдит ће Томановић како је: „баш та љубав и пијетет према умјетности

oslobođenja Niksica“ and „Ordena rada sa zlatnim vuјencem“ in 1975. He also received „Acknowledgements“ from the Arts Educations Union of Yugoslavia in 1978, Arts Educators Union of Montenegro in 1981 and the title of „Zaslužni likovni pedagog Jugoslavije“ in 1982.

I will be relying on the bibliographical material on Sindik's creations, there are over 50 units; critics, previews and reviews on his art and educational work. I would like to mention a few quotes which in a very characteristic way sublimate everything that this artist left to the Montenegrin and Tivat art scene, during his rich and fruitful life. I would like to start with a general quote by Branko Tomanovic (Spone ,1974) which is confirmed by many authors and says, „...even though he spend some time studying under the supervision of Lubard and Milunovic, Milenko Sindik, like most of his colleagues, could not completely take advantage of the closeness and lessons of these two exceptional masters of pallets, but took deep within himself an indelible trace of their influence which always surfaces in his creations.“ Contrary to this, Tomanovic argues that, „that love and reverence toward art which Lubard and Milunovic have, has made Miljenko Sindik, like almost no other Montenegrin artist, remain truthful to himself and to what his „teachers“ once taught him,“ actually „to build his own style

ты находятся в музеях, галереях и частных коллекциях на просторах бывшей Югославии, а также в Италии, Франции, Австрии, Германии, Чехословакии, США и на постсоветском пространстве.

Миленко Синдик был удостоен награды «За освобождение Никшича» и «Ордена труда с золотым венцом» (1975), награды Союза преподавателей изобразительного искусства Югославии (1978), награды Ассоциации преподавателей изобразительного искусства Черногории (1981) и звания «Заслуженный преподаватель изобразительного искусства Югославии» (1982).

Опираясь на библиографические материалы о творчестве Синдика, которых насчитывается более пятидесяти, а также на отзывы критиков, рецензии и упоминания его творческой и педагогической деятельности, я бы хотел привести несколько цитат, которые наилучшим образом выражают то индивидуальное и особенное, что Синдик привнес в изобразительное искусство Тивата и Черногории в целом. Прежде всего, обратим внимание на утверждение Бранко Томановича (Spone 1974 г.), с которым согласны многие другие авторы: «Хотя определенный период его обучения проходил под руководством Лубарда и Милуновича, Миленко Синдик, равно как и большинство его коллег, не мог в полной

Лубарде и Милуновића, учинила да Миленко Синдик, као ријетко који црногорски умјетник остане досљедан самом себи. И оном што су му својевремено открили учитељи“, односно „да изгради свој сопствени стил и израз, који прожиман тежњом култивизације боје, постаје веома близак начелима импресионистичке школе. Његов развојни пут, ниједног тренутка није био подложен експериментисању, падовима или наглим уздизањима, а још је мање трпио утицај разних помодних манира са стране“.... „Рођен у Тивту, граду пуном сунца и мора, Миљенко Синдик није никад успио да се отргне те, у њему дубоко усађене, визије јужњачког амбијента која га прати као опсесија. Отуда у његовом сликарству апсолутну доминацију преузима плави тон, или ултрамарин, кадкад згуснут и јак до препотентности, а кадкад опет, изнијансиран у једном синтетичаком маниру.“

Ратка Ћетковић, у часопису „Овдје“ 1973. године о сликама Миљенка Синдика запажа: „Пејзажиста приморских мотива, Синдик се бави проблемом свјетлости која на његовим сликама продире између изукрштених и одлучних потеза, дајући динамичност композицији. Брижљиво простудирана и уравнотежена композиција, са упрошћеним облицима и распоредом боје, еквивалент је његовог доживљаја непосредне

and expression which with the pervasive tendency to culminate colors, comes very close to the principles of the Impressionist school. His developmental path was not in any moment subject to experimenting, fallings or rapid inclines and even less allowed himself to be affected by fashionable manners“... „Born in Tivat, in a town full of sunshine and the sea, Miljenko Sindik never managed to break away, in him deeply rooted, from visions of the southern ambient which follows him like an obsession. That is why, in his paintings, blue tones dominate, sometimes dense and strong so as to appear conceded and sometimes, tinted in one synthetic manner.“

Ratka Cetkovic noted, in 1973, about Miljenko Sindik's pictures in a magazine called „Ovdje“ that: „The landscape painter of coastal motives, Miljenko Sindik, deals with the problems of light which in his pictures penetrates through twisted and determined moves, giving them a dynamic composition. The carefully studied and balanced composition, with its simple shapes and color scheme, is equivalent to his view of the immediate reality. The form is more or less determined, presented or suggested and leans to a stricter organization of harmonious spatial units. Sindik almost uses a geometric discipline by bringing together free process and craftsmanship.“

Mladen Lompar notes that Sindik's thematic orientation condi-

мере воспользоваться преимуществами близости к этим великим мастерам, но они оставили неизгладимый след в его душе, и их влияние постоянно проявляется в его работах». Более того, Томанович утверждает, что «именно эта любовь и почитание искусства Лубарда и Милуновича привели к тому, что Миленко Синдик, как мало кто из черногорских художников, остался верен самому себе, и тому, что открыли ему в своё время его учителя», т.е. выработал свой собственный стиль и живописную манеру с устойчивой тенденцией работы с цветом, и это весьма близко принципам школы импрессионистов. Его творческий путь никогда не был отмечен экспериментированием, падениями или резкими взлётами, в ещё меньшей степени он испытал на себе влияние модных тенденций. Рождённый в солнечном Тивате, Миленко Синдик на протяжении всей жизни сохранял особое морское мироощущение. Вот почему в полотнах Синдика доминирует синий тон, или ультрамарин, то густой и яркий, то лёгкий и приглушённый».

Ратко Цеткович в журнале «Ovdje» в 1973 году написал о мастерстве Миленко Синдика следующее: «Как художник, изображающий морские пейзажи, Синдик увлечен передачей света, который на его картинах пробивается сквозь переплетённые и яр-

стварности. Форма је више или мање одређена, представљена или сугерирана и тежи строжијем организовању просторних складних цјелина. Синдик користи готово геометријску дисциплине спајајући слободан поступак са занатском вјештином.“

Младен Ломпар ће примијетити да тематско одређење код Синдика условљава и ликовно, мада:...” тонска пробирљивост и мирна композиција не одолијевају раскоши црвеног, жутог и зеленог, али више у својству експресије него завршетка валерске градације“. То су, по њему...”драгоцјени акценти, нарочито у циклусу слика са суморном поруком, у визијама урушених градова, што стоје као окамањене неке патње, на вјечитом плаветнилу.“ ...“ Милуновић је сликао костуре риба и реквизите њиховог уништавања на чистим плажама. Синдик слика костуре градова и рањену, горостасну архитектуру каньона. У оба случаја ради се о трагичним сутонима, о клици бола, епидемији којој само интелектуални страх може бити превентива“. Тиме се, по Ломпару, Синдику сликарство „спашава од анахроности“.

„Његов сусрет са Никшићем“, тврди Вељко Шакотић, на отварању Синдикове изложбе 1972. године, „био је користан и срећан за обе стране. Никшић је проширио доста мален круг својих

tions the arts, however, „...the fussiness of tones and calm composition do not resist the splendor of reds, yellows and greens, but more the capacity of the expression rather than the tonal gradations.“ Those are, according to him, „...precious accents, especially in the pictures with a sunset message, in the visions of rundown cities, which stand as a symbol for a sort of suffering on an eternal blue...“ Milunovic painted fish skeletons and props of their destruction on clear beaches. Sindik paints skeletons of cities and the wounded, colossal architecture of canyons. Both cases deal with tragic sunsets, germs of pain, an epidemic whose only prevention is intellectual fear.“ By this, according to Lompar, Sindik's paintings are „saved from obsolescence.“

„His meeting with Niksic“, claims Veljko Sakotic, at the opening of Sindik's exhibition in 1972 was „useful and happy for both parties. Niksic broadened a very small circle of painters...and by Miljenko residing and working in a place that is surrounded with mountains and legends of battles and revolution, broadened the sources of his inspirations, new epic dimensions and enriched the range of his color use.“ At that time, according to Sindik's own confession, he chose his favorite picture to be „Narikacu“ („Weepers“) which depicts a mourner at a grave in Niksic, which for him becomes „the web of epic sorrow

кие штрихи, придавая картинам динамизм. Тщательно изученная и уравновешенная композиция, с упрощенными формами и продуманным сочетанием цветов, отражает его восприятие действительности. Синдик создаёт особую геометрию, соединяя свободное творчество с искусством профессионала.

Младен Ломпар писао, што «выверенность цвета и спокойная композиция не мешают присутствию ярких оттенков красного, желтого и зеленого, но скорее в смысле экспрессии, а не в смысле завершения тональной градации. Это, по его словам, ... „драгоценные акценты, особенно в цикле мрачной живописи, изображающей разрушенные города, которые стоят, как некие окаменелые страдания, на фоне вечной синевы». Милунович изображал скелеты рыб и следы их гибели на чистых пляжах. Синдик рисовал скелеты городов и израненную, исполинскую архитектуру каньона. В обоих случаях речь идёт о трагических сумерках, о крике боли, об эпидемии, которая может быть предотвращена только интеллектуальным страхом». Таким образом, по мнению Ломпара, искусство Синдика «защищается от анахронизма».

«Его переезд в Никшич, – сказал Вељко Шакотић на открытии выставки картин Синдика в 1972 году, – принес пользу как худож-

ликовних стваралаца,...а Миленко је боравећи и радећи у крају окруженом планинским висинама и легендама борбе и отпора, проширио изворе својих надахнућа, новим епским димензијама и обогатио гаму својих колорита“. Управо у том времену, Синдик по сопственом признању, као најдражу слику, бира „Нарикачу“, тужилицу на никшићком гробљу, која за њега постаје сплетом епске туге и пркоса човјековој судбини. Такође овај ликовни поета, заточеник љепоте која нестаје, посјећује и кањон Пиве и неуморно отрже његове сурове, немирне, дивље љепоте од нестајања и заборавља.“

Невен Станичић

and defiance of man's destiny. This artistic poet, as well, prisoner of the beauty which is vanishing, visits the Piva Canyon and tirelessly saves its raw, restless, wild beauty from disappearing and being forgotten.“

Neven Stanicic

нику, так и граду. Никшич расширио веома мањом кругу својих сликара, а Миленко, живи и радећи у месту, окруженом планинским врховима и пуно легендама о борби и супротности, добио нове изворе инспирације и обогатио своју бојну палету. У овај период излюбљеним обликом Синдик, по његовом сопственом признању, постаје „Плакалица“, тугујућа на градском гробљу, која постаје за њега олицетворењем епске туге и неопозивности људске судбине. Осим овога, сликар, заробљен неопозивном лепотом, посјећује канјон реке Пиве и доноси свој допринос у спасење његове сурове, дивље лепоте од заборављања и забвљености.

Невен Станичић

Тиватски залив
Tivat Bay
Тиватский залив

Трабакуле
Coasters
Трабакулы

Пропаст Бобовца I
The ruin of Bobovac I
Пропасть Бобовца I

Пропаст Бобовца II
The ruin of Bobovac II
Пропасть Бобовца II

Пропаст Бобовца III
The ruin of Bobovac III
Пропасть Бобовца III

Пропаст Бобовца IV
The ruin of Bobovac IV
Пропасть Бобовца IV

Мреже
Nets
Сети

Тре сореле ►
Tre Sorel
Тре Сореле

Свети Стефан
Saint Stefan
Святой Стефан

Врша
Трап
Верша

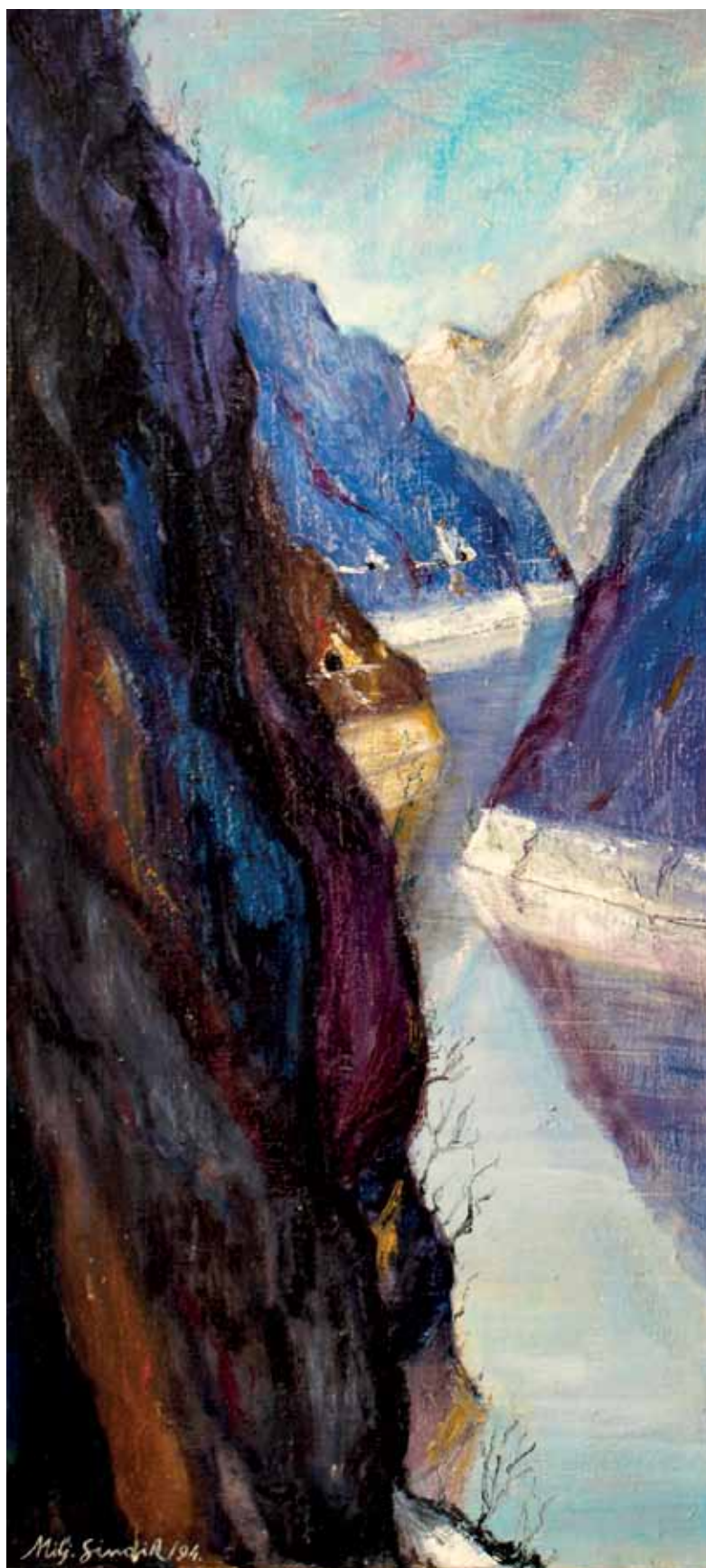
Пивска хоботница
Piva 's ostopus
Пивской осьминог

Из кањона Пиве I
From Piva canyon I
От Пива каньон I

Из кањона Пиве II ►
From Piva canyon II
От Пива каньон II

Антон Пеан

Anton Pean | Антон Пеан

АНТОН ПЕАН

Anton Pean / Антон Пеан

Антон Пеан (1933-2004.) рођен је у Тивту. Завршио Школу ликовних умјетности у Херцег Новом 1955. године. Радио као ликовни педагог, био члан Ликовног друштва Тиват од 1973. и Удружења ликовних и примијењених умјетника Котора.

Иако је био врло продуктиван стваралац, излагао је ријетко и невољно, што је у потпуној супротности са чињеницом да се његове слике могу наћи у многим приватним колекцијама у земљи и иностранству. За себе је говорио да је „пиколо питуро“ (piccolo pittore), али га је све вријеме демантовала бројност и љубав ликовне публике која се везује за његова дјела.

Самостално је излагао више пута у Тивту и Котору; колективно - такође у више наврата, на „Херцеговском зимском салону“, Тивту, Коњицу, Котору, по свим центрима Црне Горе и Београду.

У складу са изостатком излагачких амбиција овог аутора, евидентан је и сиромашан избор литературе, критика и осврта на његово готово педесетогодишње стваралаштво. Његов опус је мало познат ван средине у којој је живио и стварао, његове ријетке изложбе нису пратили одговарајући каталози. Све је допринијело стварању својеврсне „легенде“

Anton Pean (1933-2004) was born in Tivat. He received his Fine Arts degree in Herceg Novi in 1955. He worked as an art teacher, was a member of the Art Society in Tivat in 1973 and a member of the Art and Applied Artists Association of Kotor.

Even though he was a very productive creator, he rarely and involuntarily exhibited his work, which is in complete contrast to the fact that his paintings can be found in many private collections in the country and abroad. He would say for himself that he was „piccolo pittore“, but his fans and art lovers denied this statement.

On numerous occasions he held individual exhibitions in Tivat and Kotor and collectively, on numerous occasions as well in „Hercegnovskom zimskom salonu“ (Winter Salon of Herceg Novi), Tivat, Konjice, Kotor and in all centers in Montenegro and Belgrade.

Hand in hand with his lack of ambition for exhibitions, there is also a lack of literature, critics and reviews on his almost 50 year work. Little is known about his work beyond where he lived and created and his rare exhibitions were not properly followed through with catalogues. All of this contributed to creating a sort of „legend“ about the character and work of this painter, but also an undeniable affection towards the

Антон Пеан (1933-2004) родио се у Тивату. Окончио Школу изобразитељног искуства и скулптуре у Херцег-Нови у 1955. годину. Преподавао изобразитељног искуства, член Союза художников Тивата с 1973. године и Асоцијације художников и ремесленника Котора.

Автор множества картин, он излаживао ретко и не стремио се к публичности. Тем не менее, его работы можно найти во многих частных коллекциях в стране и за рубежом. Себя он называл «piccolo pittore» («маленький художник»), однако его определение опровергалось многочисленностью приверженцев его таланта.

Его персональные выставки проходили в Тивате и Которе; он неоднократно принимал участие в коллективных выставках на Зимнем салоне Херцег-Нови, в Тивате, Коњице, Которе и Београде.

Так как автор не стремился выставлять свои работы, существует крайне мало литературы, критических статей и обзоров, освещающих его практически пятидесятилетний творческий путь. Его работы почти не известны вне среды, в которой он жил и творил, его выставки не сопровождались изданием каталогов. Всё это способствовало созданию своеобразной «легенды» о личности и произведениях художника.

о лику и дјелу овог сликара, али и несумњивој наклоности ка порукама и визијама које је промовисао у својим дјелима. Томе је ништа мање допринио и његов карактеристичан „рукопис“, који га је промовисао до „гаудијевских“ ликовних поетика.

Примијетила је то и историчарка умјетности, Марија Михаличек, записавши, како: „Стварање овог умјетника прати напор да на платно пренесе своје визије, иако је у сликарству све познато и знано (цитирајући истог Пеана, који је за себе држао да је једноставан и обични тиватски сликар). Поред осцилација у квалитету радова, оно мора бити респектовано, самим тим и истражено, колико је то уопште могуће у постојећим условима“. У осврту на тематику и Пеанове технике читамо како она: „показује потпуну преданост сликању приморског, бокелског крајолика“. Пеанов професор са Херцеговске умјетничке школе, Милош Вушковић говорио је да сваки црногорски умјетник слика свој дио пејзажа, те би Пеанов био Бока, прецизније, камена кртољска села, понеки „каштио“, рибари, мреже, рибе и шкољке, па кокоти и „кокоти жртвеници“ као сјећање на традицију „гађања кокота“ у Боки. Све ове мотиве Пеан је радио и поново им се враћао, као сталном изазову. Иако заробљен тематиком, његов израз се мијењао. Пеан је изразити ко-

messages and visions which he promoted in his pieces. His characteristic „signature“ added nothing less to his pieces, which promoted him to „Gaudi“ artistic poets.

Marija Mihalicek, art historian, also noticed this, noting that, „Becoming such an artist requires a lot of hard work, especially transferring his visions onto canvas, even though everything in art is already familiar and known (quoting Pean, who claimed to be a simple painter from Tivat). Besides the oscillation in the quality of pieces, it has to be respected, and with that also researched, if at all possible in the existing conditions.“ In retrospect of the topic and Pean’s techniques, we read how it, „shows complete devotion to painting the seaside and Boka landscape.“ Pean’s professor from the Herceg Novi Arts School, Milos Vuskovic, used to say that every Montenegrin artist paints his/her part of the landscape, like Pean the Boka, or more precisely, stone villages „krtoljska“, a few „kastio’s“, fishermen, nets, fish and clams and roosters and „roosters as sacrifices“ as a remembrance to the tradition of „shooting the rooster“ on Boka. Pean did all these motives and went back to them, as a constant challenge. Even though he was „imprisoned“ with this theme, his paintings in expression changed. Pean is an exceptional colorist whose works from the early 70’s with its blue shades, with a few stronger accents,

ка, его мировоззрении и идеях, находящих отражение в его картинах. Немалую роль сыграл и его характерный «почерк», который сделал его популярным ещё до художественной поэтики Гауди.

Это отметила и историк искусства Мария Михаличек: «В творчестве этого художника заложено стремление перенести на холст своё видение, хотя в живописи уже всё известно и исследовано (цитируя самого Пеана, который считал себя самым обычным художником из Тивата). Несмотря на неустойчивое качество работ, они достойны пристального внимания».

В тематике и технике Пеана читается «всецелая преданность образам Которского залива». Милош Вушкович, исследователь творчества Пеана, представитель художественной школы Герцег-Нови, говорил, что каждый черногорский художник изображает любимые пейзажи, и для Пеана это Бока, а точнее сёла с каменными домиками, крепости, рыбаки, рыбацкие сети, рыба и ракушки, и, конечно, петухи и «петухи-мишени» как воспоминание о традиции «стрельбы по петуху» в Которском заливе. Пеан работал над этими мотивами на протяжении всей жизни. Постоянство темы не препятствовало разнообразию выражения. Пеан, несомненно, является колористом. Его работы начала 70-ых гг., выполненные в голубых тонах с

лориста чији се радови из раних седамдесетих у својим плавим тоновима, са понеким јачим акцентом доимају мирно и складно. Више експресије носи његово старалаштво до 1975., а најбројнији су они које карактерише изразити колорит и вијугава линија која помало дефинише облике, а Пеаново сликарство чини препознатљивим. На крају Михаличек ће и примијетити: „Опус овог умјетника оптерећен је и са доста рутинерски урађених радова, али и реализација које су на трагу оних изванредних ликовних остварења медитеранске атмосфере у нашем сликарству.“

Пеанов „печат“ препознаје и књижевник Вук Крњевић, а лично сам имао прилике да запишем, како се ради о „архитектури носталгије“ у Пеановим сликама. Цијели живот сликајући исту слику, са готово истог мјеста, он већ интервенише у простору и на основу ефекта „већ виђеног“ гради бајковити пејзаж неке апсолутно своје приче у свом изнедреном амбијенту, сугеришући нам да је управо то и наше сјећање на Боку коју волимо. Због тога, његову слику многи и чувају на почасном мјесту, попут иконе.

Невен Станичић

Пеанов импасто није некакав импресионистички анахронизам,

appear calm and harmonious. His creations until 1975 carry much more expression, and the most numerous are the ones that characterize distinct color and winding lines which somewhat define shapes and make Pean's paintings recognizable. At the end, Mihalicek notes, „the work of this artist is heavily weighted with a lot of routine pieces, but also with a lot of creations which are on the verge of exceptional artistic creations of the Mediterranean atmosphere in our art.“

Pean's „signature“ is also recognized by Vuk Krnjević, and I personally had the chance to notice, how Pean's paintings deal with „nostalgic architecture.“ Painting the same picture all his life, from almost the same place, he already intervenes in the space and on the bases of the „already seen“ effect, builds a fairy tale landscape of his personal story in an emerged ambient, suggesting that that is our memory of Boka which we love. Due to this, many keep his picture in a place of honor, like an icon.

Neven Stanicic

Pean's impasto isn't an impressionist anachronism, but rather, is naturally, almost physiologically, born out of the spirit of the rustic Mediterranean, out of the involuntary aesthetics of the „suhomedja“ (specific

небольшими яркими акцентами, спокойны и гармоничны. С 1975 г. его творчество отмечено большей экспрессией, начинают преобладать картины, характеризующиеся ярко выраженным колоритом и плавностью линий, слегка обрисовывающих формы, и делающих живопись Пеана столь узнаваемой. Михаличек замечает: «В творчестве этого художника имеются и весьма ординарные работы, однако средиземноморская атмосфера его полотен позволяет ставить их в один ряд с выдающимися произведениями искусств живописи региона».

«Печать» Пеана отмечает также писатель Вук Крневич и называет ее «архитектурой ностальгии». Всю жизнь, рисуя фактически один и тот же пейзаж, он проникает в пространство и повествует новую историю, помещенную в уже знакомые места, создавая эффект «дежавю», предлагая нам принять его рассказ за собственные воспоминания о любимой нами Боке. Его творчество находит отклик в сердцах многих.

Невен Станичић

Импасто Пеана – не импрессионистический анахронизм, а естественное, практически физиологическое детище сельского духа Средиземноморья, случай-

он се природно, готово физиолошки, рађа из духа рустичног Средоземља, из нехотичне естетике сухомеђа и грубо окречених камених зидова рибарских кућа, из текстуре крша и макије, из вијугавих и чворноватих стабала маслина и набораних лица остарјелих рибара, из рибље крљушти и натруле оплате трабакула...

Његове слике остављају утисак као да су се саме стварале. Као да се пучки Медитеран, блажен у својој једноставности и сиромаштву, сам осликава. У снажној аутохтоности ликовног израза, једино се вијугави Пеанов пастуозни потез, који уноси покрет у боју и облик (иако је током свог дугог стваралаштва ту и тамо експериментисао линијом) осјећа као сасвим индивидуална примјеса.

И Пеанова лична умјетничка непретенциозност, која је многе слике оставиле суштински незавршеним, дио је, премда нехотично, духовног садржаја његових слика. Наиме, и у ту небрижљивост успијева да се смјести нешто од тог приморског стања духа, од оног „лако ћемо“, до несвјесне философије да је „бити“ важније него „чинити“.

Носталгија о којој су многи говорили поводом Пеанових слика није пуки сентимент, нити сјећање на свијет који је још постојао у његовом дјетињству. То је носталгија за складом, којим његове најбоље слике ненаметљиво а моћно зраче – у равнотежи плавих тонова неба и мора и

Mediterranean drywall used for building in this part of the region) and the roughly painted stone walls of the fishermen houses, from the texture of the rubble and maquis, from the curvy and twisted olive trees and the wrinkled faces of the old fishermen, from the fish scales and the rotten framework of the „trabakula“ (type of ship found in the Adriatic Sea).

His paintings leave the impression of self-creation, as if they created themselves. As if the Mediterranean vastness, blissful in its simplicity and poverty, paints itself. In the powerful autochthony of the artistic expression, the only thing that is felt as a completely individual impurity are Pean's curvy strokes, which bring movement to the color and shape in his paintings (he has during his long years of creating experimented here and there with lines).

Pean's personal artistic unpretentiousness, which has left many paintings essentially unfinished, and therefore, albeit unintentionally, of spiritual nature. However, even in that carelessness, he manages to place something of that coastal spirit, from that „we can easily“ to that unconscious philosophy that „being“ is more important than „doing.“

The nostalgia which so many have talked about in regards to Pean's paintings isn't sentiment, nor is it memories of the world which existed in his childhood. It is

ной естетики каменных оград и грубо побеленых стен рыбацких домов, текстуры камня и кустарниковых зарослей, изогнутых и узловатых стволов оливковых деревьев и морщинистых лиц пожилых рыбаков, рыбьей чешуи и прогнившей обшивки трабакул...

Кажется, будто его картины создали себя сами. Как будто народное Средиземноморье, блаженное в своей простоте и бедности, рисует само себя. В мощной автохтонной живописи индивидуален только волнистый пастозный мазок Пеана, который придает движение цвету и форме (художник много экспериментировал с линией).

Личная непретенциозность Пеана, из-за которой многие картины остались незавершенными, нечаянно становится частью духовного содержания его полотен. Эта беззаботность отражает особое приморское душевное состояние, с его легким, простым отношением к жизни и философией, согласно которой «быть» важнее, чем «делать».

Ностальгия, которая часто упоминалась в беседах о Пеане, не просто сентимент или воспоминание о мире его детства. Это ностальгия по гармонии, которую мягко и в то же время настойчиво излучают его лучшие работы. В равновесии синих оттенков неба и красно-коричневых оттенков крыш и земли, которое разбивает белизна домов, в формах, возникающих из наслоений и движений

црвених и смеђих тонова кровова и тла које раздваја бјелина кућа, у облицима који настају из наслага и покрета боје, у богатој фактури, материјализује се, без идеализовања, и шкрт и тежобан, али и осунчан и јарких боја, један минули свијет једноставног и испуњеног живота, у коме човјек битише као нераскидиви дио природе и простора.

Са стваралаштвом Антона Пеана почела је да се ствара тиватска ликовна баштина. Љепше и природније није могла отпочети.

Мирко Ковачевић

a nostalgia for harmony, which in his best pictures, though seamlessly, is present – in the balance of the blue tones of the sky and the sea, the red and brown tones of roofs and the ground which are separated by the white of houses, in the clouds which are formed from the layers and movement of color, in the rich surface, materializes, without idealizing it, and stingy and burdensome, but also sunny and full of bright colors, a long forgotten world of a simple and fulfilled life, in which man is an unbreakable part of nature and space.

All of Anton Pean's creations have been created with the help of Tivat's artistic heritage. It could not have started more beautifully and naturally.

Mirko Kovacevic

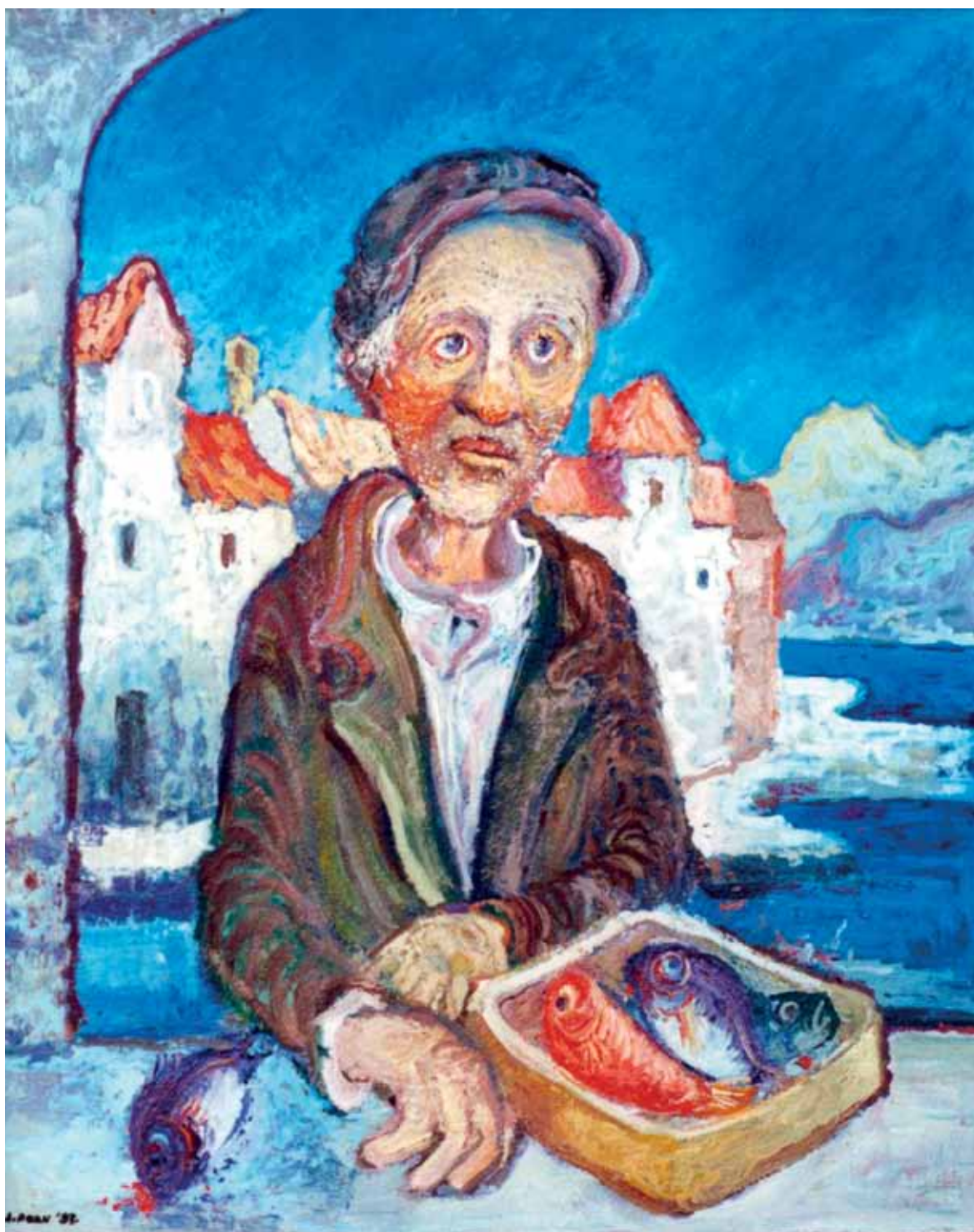
цвета, в богатой фактуре материализуется, без идеализации, скупой и тяжелый, однако ярко-окрашенный минувший мир незатейливой и полной жизни, в которой человек является неотъемлемой частью природы и окружающего его пространства.

Творчество Антона Пеана послужило фундаментом для тиватской художественной школы. Более прекрасного и естественного начала пожелать невозможно.

Мирко Ковачевич

Ђеде Јозо I
Grandfather Jozo I
Дед Јозо I

Ђеде Јозо
Grandfather Jozo II
Дед Јозо II

Трабакуле I
Coasters I
Трабакулы I

Кокот жертвеник I
Rooster alter I
Жертвенный петух I

Кокот жертвеник II
Rooster alter II
Жертвенный петух II

Мреже се суше II
Fishing nets are drying II
Рыболовные сети сушатся II

Рибари III
Fishermen III
Рыбаки III

Трабакуле II
Coasters II
Трабакулы II

Трабакуле III
Coasters III
Трабакулы III

Шкрпина I
Scorpionfish I
Морской еж I

Шкрпина II
Scorpionfish II
Морской еж II

Рибари I
Fishermen I
Рыбаки I

Рибари II
Fishermen II
Рыбаки II

Игра галёбова I
Game of the seagulls I
Танец чаек I

Игра галёбова II
Game of the seagulls II
Танец чаек II

Стара кућа
Old house
Старый дом

Рибарско село
Fishing village
Рыбачья деревня

Маслине I
Olive trees I
Маслины I

◀ Маслине II
Olive trees II
Маслины II

◀◀ Маслине IV
Olive trees IV
Маслины IV

Vaso Stanjević

Vaso Stanjevic | Васо Станевич

ВАСО СТАЊЕВИЋ

Vaso Stanjevic / Vaso Stanevich

Васо Стањевић рођен је у Гошићима, Радовићи, Тиват где живи до завршетка средњег образовања. После краћег рада у Тивту животни пут га води у Бањалуку где уз редован посао стиче звање инжињера. Честа путовања омогућују му посете у свим већим галеријама и музејима где стиче већа сазнања како се радило у сликарству и шта се тада ради. 70.-тих година прошлог вијека проширује свој ранији интерес за ликовну умјетност од када почиње интензивније сликање и учествовање на многим ликовним колонијама и изложбама у Бањалуци, Сарајеву, Травнику, Београду, Тивту, Котору, Херцегновом ...

Стални доласци и одласци у Боку, посебно на Бјелилима где и сада живи велики дио године стварале су у њему велику жељу да те лијепе крајолике и импресије забиљежи и на сликарском платну. Многи љетни сусрети са проф. Божом Продановићем и са многим сликарима из цијелог свијета који су често боравили на Бјелилима проширили су му и обогатила многа сазнања. У том дугом ликовном стваралаштву настало је мноштво слика са различитом тематиком која су касније подијељена у неколико циклуса од којих је сигурно најзначајнији онај посвећен мору, посебно Боки, Кртолима и Бјелилима. Преко 400 створених слика у уљу, темпери, пастелу, оловци,

Vaso Stanjevic was born in Gosici, Radovici, where he lived until he completed highschool. After a short period of working in Tivat, he moved to Banja Luka, where along his regular job, he gains the title of an engineer. During the 1970's he broadens his interests for the fine arts and begins to work more intensively in that field and takes part in numerous art colonies and exhibitions in Banja Luka, Sarajevo, Travnik, Belgrade, Tivat, Kotor, Herceg Novi, etc.

His frequent visits to and from Boka, especially Bjelila, where he currently lives, had for many years created an enormous desire to convey all the views and impressions onto canvas. Many summer meetings with professor Bozo Prodanovic and other numerous painters from all over the world who frequently stayed in Bjelila expanded and enriched his knowledge. Due to this, many pictures of various motives were created in a few cycles of which, most probably, the most important one is the one dedicated to the sea, especially Boka, Krtola and Bjelila. Over 400 pictures done with oils, tempera, pastels, pencil, ink and even water colours are divided into cycles – „More” (the sea), „Pejsazi i motivi” (landscapes and motives), „Mrtva Priroda” (still lifes), „Zena kao inspiracija” (woman as the inspiration), „Crtezi” (drawings) and „Ikone” (Icons). The characteristics of his pictures are small dimensions, so that the cycle „Ikona” has been

Васо Станевич родио се у Гошичах, где добио средње образовање. Неко време радио је у Тивату, затим се преселио у Бању-Лuku. У 70-их година код њега се јавља интерес за уметност, он почиње активно учествовати у бројним колонијама и изложбама уметника у Бањи-Луци, Сарајеву, Травнику, Тивату, Котору и Херцег-Нови.

Постојани пријезди на брег Которског залива, у частности у Белилу, где и данас проводи већи део године, побудили су уметника да запечатли локалне пејзаже на холсту. Летњи сусрети са професором Бојом Продановићем и другим уметницима са свих страна, који су били честим гостима у Белили, проширили и обогатили његово мишљење и инспирисали га на стварање бројних радова на различите теме и неколико циклуса, посвећених мору, Которском заливу, Кртолима и Белили. Више од 400 слика, насликаних маслом, темпером, пастелом, карандашом, тушом и акварелом, деле се на циклусе «Море», «Пейзажи и мотиви», «Натюрморт», «Женска као инспирација», «Рисунци» и «Иконе». За његове слике карактеристични су мали димензиони, на пример, радови циклуса «Иконе» - само 10x10 cm. Васо Станевич такође ствара илустрације за књиге српских писаца.

тушу па и акварелу подељени су у циклусима: „Море“, „Пејсажи и мотиви“, „Мртва природа“, „Жена као инспирација“, „Цртежи“ и „Иконе“. Карактеристика његових слика су мале димензије, тако да је циклус „Икона“ рађен на малим платнима 10x10 цм. Илустровао књиге, насловне стране и корица неколико књига књижевника у Републици Српској.

Слике Васа Стањевића одишу ведрином и сталном борбом уметника да оно што је најлепше из природе преточи на сликарско платно, нудећи радост са сликама. Осликане површине су оивичене линијама које нису граница или одвајање елемената који чине слику, не, то су видљиви и прецизни спојеви лијепог са лијепим, боје са бојом, симбола са симболом. У тој на изглед импресионистичкој па и модерној линији, сусрећемо се ликовном преокупацијом која открива традицију, отворено и неухватљиво мемоирање тонова. Облик линија је само супстрат за двоструки израз ликовне градације. На релацији море - сан и камен - цвет, дрво и обала сликар тка предео, утапа се у њега све дубље и дубље, до самог бескраја. У избегавању пренаглашеног говора, сликом доминира недирнута природа минулих дана, али и несвесна асоцијација о могућој будућности. Тада из морске дубине или корена маслине исплива на површину воде-

done on a small canvas, 10x10 cm. He has illustrated books, front page covers and book covers of a few writers in the Republic of Srpska.

Vaso Stanjevic's pictures convey clarity and a constant struggle within the artist to portray what is most beautiful in nature onto the canvas, and with that offering happiness. The painted surfaces are bordered with lines which are not borders or separations of elements which make up the picture. Those are visible and precise matches of beautiful with the beautiful, color with color and symbol with symbol. In that line, which at first seems like an impressionist and modern line, we meet with the artistic preoccupation which reveals tradition, open and elusive store of tones. The shape of the lines is only a substratum for a double expression of artistic gradation. On the route sea – dream and stone – flower, tree and shore, the painter weaves the area, immerses himself deeper and deeper, to infinity. In avoiding exaggerated speech, the painter dominates the untouched nature of long forgotten days with his painting, but also the unconscious association of the possible future. Then, from the depths of the sea or from the roots of the olive trees, emerge to the surface an aquatic range of foam, sunshine spread with sharp spots, amazed and gazing into the green water of the Boka Bay. The sun which measures the time until late

Полотна Васа Станевича отражају спокојство и стремление художника перенести природное великолепие на холст. Предметы на его картинах обрамлены четкими линиями. Красота соединяется с красотой, цвет с цветом, символ с символом. В его, на первый взгляд, импрессионистском и современном мазке видна увлеченная работа, неуловимая игра тонов. Форма линии – всего лишь средство выражения тонкой градации. Сочетая море, камень, цвет, дерево и берег, художник создает пейзаж и погружается в него все глубже, уходя в бесконечность. В полотнах доминирует нетронутая природа минувших дней, которая бессознательно ассоциируется с будущим. Из морских глубин или корней оливкового дерева появляется легкая пена, яркий солнечный луч смотрит в зеленую воду Которского залива. И солнце, которое ведет счет времени... во всем он похож на писателя, записывающего в дневник свои сокровенные мысли. Он не следует академическим правилам, а говорит: смотрите, как можно жить и творить спокойно и выразительно.

Зоран Муйбегович

ни спектар од пене, сунчев зрак разливен оштрим мрљама, задивљен и загладан у зелену воду залива Бококоторског, и сунце које мери време до полупадања.... у свему томе наликује на писца који испишује дневник најинтимнијим размишљањима. У свом стварању није засићен академским правилима у сликарству па ослобођен од тог притиска је показао како уметност и живот могу бити другачији, опуштенији, изражајнији.

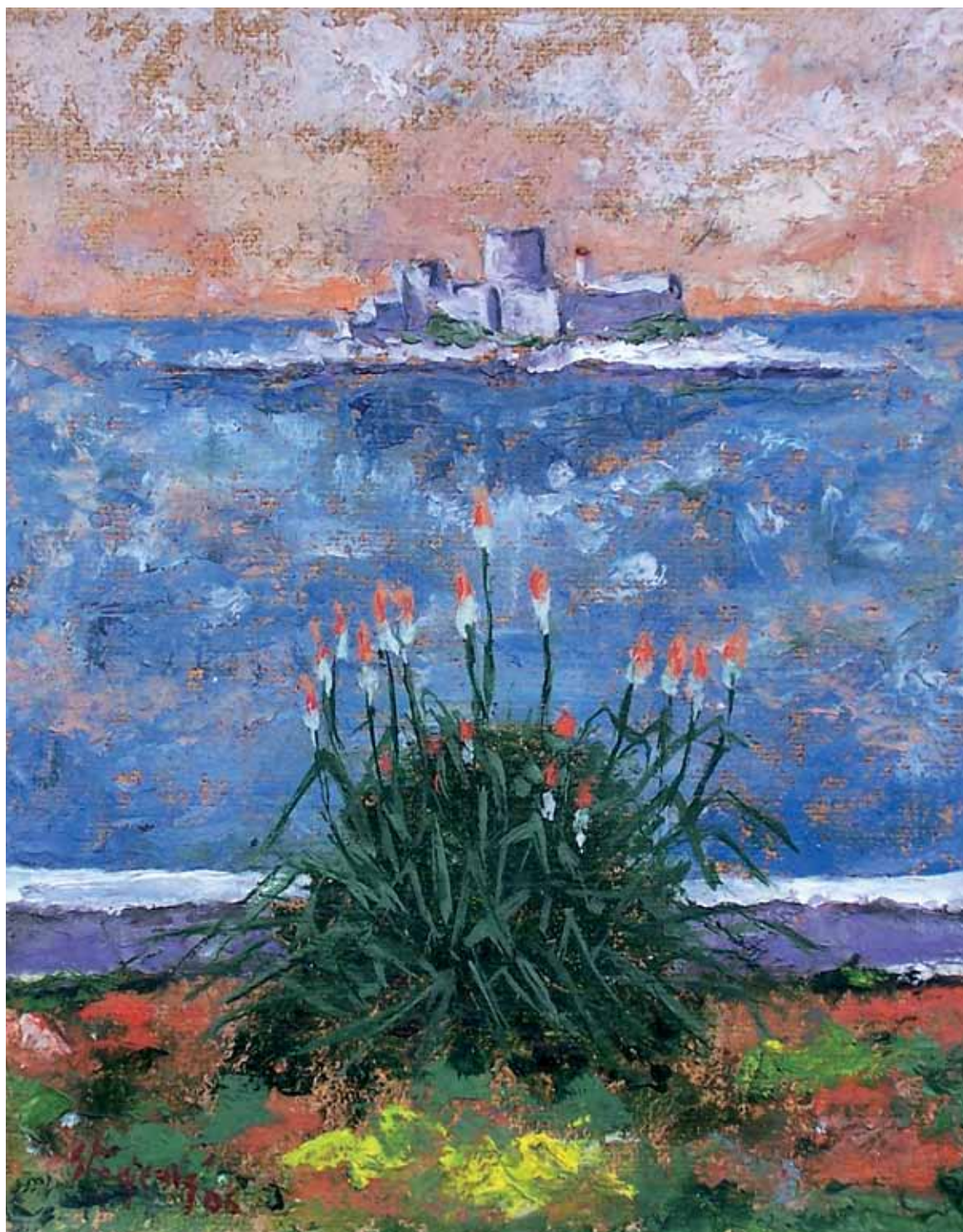
Зоран Мујбеговић

afternoon...and in all that resembles a writer who is writing his most intimate thoughts into his journal. Stanjevic, in his works, isn't burdened by academic rules in painting and therefore is freed from the pressure and subsequently has shown how art and life can be different, more relaxed and more expressive.

Zoran Mujbegovic

Свети Стефан
Sveti Stefan (St.Stefan)
Святой Стефан

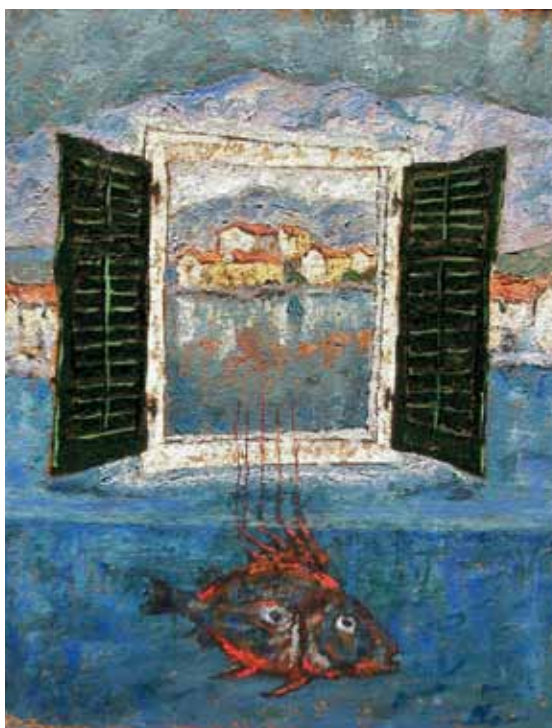
Оток и цвијет
Island and flower
Остров и цвет

Прошляла времена
Past days
Прошлые времена

Рибe
Fish
Рыба

Поглед кроз прозор
View through the window
Вид из окна

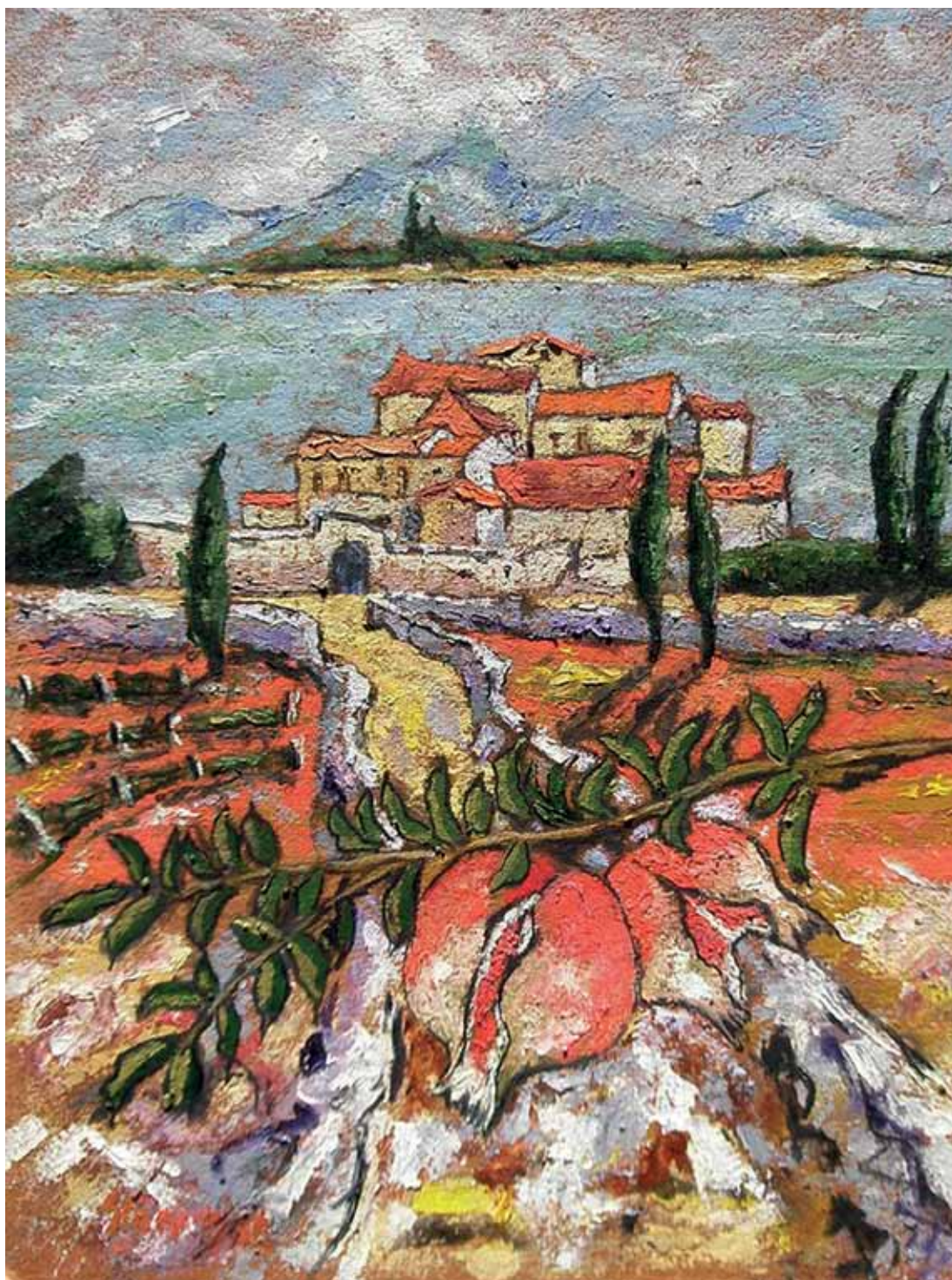
Шкољка
Shellfish
Моллюск

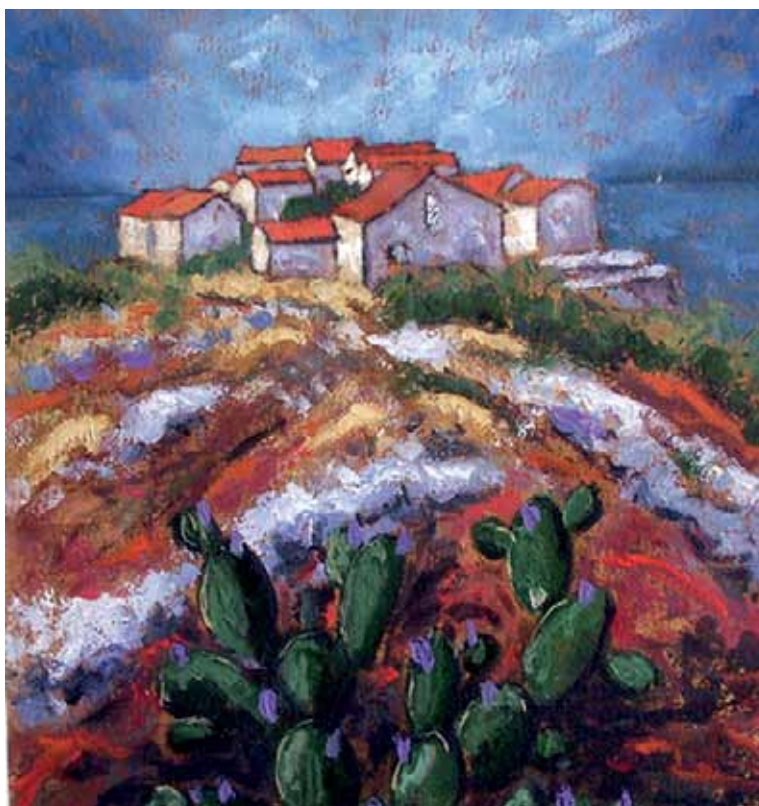
Поред реке
Beside the river
У реки

Сремски Карловци
Sremski Karlovac
Сремски-Карловци

Са Скадарског језера
From Skadar Lake
Из Скадарског озера

◀ Бјелила кровови
Roofs of Bjelila
Крыши Белилы

◀ Требиње
Trebinje
Требинье

Иван Кнежевич

Ivan Knezevic | Иван Кнежевич

ИВАН КНЕЖЕВИЋ

Ivan Knezevic / Иван Кнежевич

Иван Кнежевић рођен је у грбалском селу Побрђе 1949. године. Педагошку Академију завршио је у Никшићу 1972. године у класи проф. Николе Гвозденовића. Животни позив водио га је до Сокоца, Купреса и Зенице, гдје је градио каријеру ликовног педагога. Излагао је на групним изложбама у Зеници. Прва значајнија самостална изложба била му је у Тивту, априла 1986. године. Учествовао је на многобројним самосталним и групним изложбама широм Црне Горе и Србије, а најзначајније су у Котору (галерија „Декатера“, Центар за културу), Тивту (Центар за културу), Херцег Новом (галерија „Катурић“), Београду (Дом омладине).

.....

Колеге су га често по тематици и техници поредиле са Бошом, Бројгелом и Дирером, увијек наглашавајући дивљење према његовом умијећу цртања. Издвајају се ријечи са отварања самосталне которске изложбе: „Кнежевићеве шуме су понекад прозрачне, пуне свјетлости и ширине, али много чешће су то изувијане, испреплијетане младице - измучена шума или шума мучења-саријетким снажним стаблима (...) Његова линија је лагана, мирна, мекана, разуђена, до виртуозности природна, просто диреровска. И у организацији цртежа Кнежевић има нешто од овог великог

Ivan Knezevic was born in the village of Grbaljsko near Pobrdje in 1949. He graduated from Teachers Academy in Niksic in 1972 under the study of Professor Nikola Gvozdenovic. His life calling took him to Sokolac, Kupresa and Zenica, where he built his career as an art teacher. He was part of group exhibitions in Zenica. His first, more important solo exhibition was in Tivat, in April of 1986. He took part in numerous solo and group exhibitions all over Montenegro and Serbia, and the most important ones were in Kotor (art gallery „Dekater“, Cultural Center), Tivat (Cultural Center), Herceg Novi (art gallery „Katuric“) and Belgrade (Youth Center).

.....

His colleagues often used to compare him to Bosh, Breughel and Durer because of the themes and technique, and always emphasizing their amazement towards his skill in painting. Words that stand out from the opening of his solo exhibition in Kotor are: „Knezevic’s woods are sometimes aired, full of light and width, but more often they are curvy and twisted saplings – tortured woods or woods of torture-with rare strong trunks... His line is light, calm, soft and indented to the virtuosity of nature, simply Durer. Even in the organization of drawing, Knezevic has something from this great German painter. He is simply of such drawing talent

Иван Кнежевич родио се у селу Побрђе 1949. године. У 1972. годину завршио Педагошку академију у Никшићу, класу професора Николе Гвозденовића. Он радио је учитељем изобразитељног искуства у Сокоцу, Купресу и Зеници, где такође учествовао је у колективним изложбама. Прва самостална изложба Ивана Кнежевича била је у Тивату, у априлу 1986. године. Од тог времена уметник је био сталним учесником самосталних и колективних изложби у Црној Гори и Србији, међу којима су Котор (галерија „Декатера“, Центар културе), Тиват (Центар културе), Херцег-Нови (галерија „Катурић“) и Београд (Дом омладине).

.....

Колеге често сравњују њега у плану тематике и технике са Босхом, Брејгелом и Дирером, поражени његовим мајсторством. На отварању самосталне изложбе Ивана Кнежевича у Котору прозвучали су таква ријечи: „Шуме Кнежевича су понекад прозрачне, пуне свјетлости и ширине, али много чешће су то изувијане, преплетене, измучене, али снажне стабле (...). У његовој линији је лагана, мирна, мекана, до виртуозности природна, диреровска. У организацији цртежа Кнежевич има нешто од овог великог

њемачког цртача. Он је напросто таквог цртачког дара да посматрач стиче утисак да оловком (вјероватно и пером) може да осмисли све што му машта наложи“ (Лале Новичин Брковић).

Тивћани Кнежевића памте као одличног наставника ликовног образовања у О.Ш. „Драго Миловић“. Напоредо са педагошким радом, Кнежевић развија и властиту сликарску причу, саткану од многобројних утицаја и утисака, али и по свему јединствену, личну и непоновљиву.

Препознајемо га прије свега као сликара приморских мотива, чије слике тематиком и техником припадају бокешком колориту, причи о игри свјетлости и сјенке гдје се увијек осјећа близина мора. Опробао се сликајући аквареле, уља, графике, на којима видимо пејзаже, мртву природу, људе, животиње, а све ухваћено у карактеристичном тренутку, наизглед обичном, али суштински значајном и очућеном посебним сликаревим даром да види оно што је битно. И док у бојама налазимо код њега увијек извјесну лакоћу љетњег дана, док нам свјетлост са његових уља маше залелујаним завјесама и латицама цвјетова, а слике сеоског живота дјелују безбрижно попут детаља сликовнице, у цртежима сусрећемо ону свакодневну човјекову примисао - суочење са истином да испод

that the viewer gets the feeling that whatever he imagines he can create with a pencil (probably also with a pen).“ (Lale Novičin Brković).

Residents of Tivat remember Knezevic as an excellent art teacher in „Drago Milović“ elementary school. Parallel to his work as a teacher, Knezevic develops his own, personal artistic story, woven from numerous influences and feelings, but overall remains unique, personal and unrepeatable.

We primarily recognize him as a painter of coastal motives, whose pictures by themes and technique belong to the Boka colors, the story about playing with light and shadow where the closeness of the sea is always felt. He also tried painting pictures with watercolors, oils, graphics, on which we can see landscapes, still lifes, people, animals all caught in a characteristic moment, at first glance plain, but essentially significant and estranging of a special art skill, to see what is important. While in the colors we find with him always „an easy summer day,“ while the light from their canvases waves to us through swinging curtains and flower peddles, and the picture of farm life seems carefree like a detail from a storybook, in the drawings we come across that every day, human afterthought – coming to terms with the truth that under every flowing scenery there has to lie a stable construction, a skeleton

Жители Тивата помнят Кнежевича как замечательного учителя изобразительного искусства начальной школы им. Драго Миловича. Наряду с педагогической деятельностью Иван Кнежевич пишет картины, слагающие его личную историю.

Художник снискал известность благодаря морским сюжетам, мастерской игре света и тени, в которой всегда ощущается близость моря. Он пробовал себя в акварели, масле, графике, писал натюрморты, пейзажи, людей, животных, улавливая самую суть, нужный момент и ракурс. В красках он ищет легкость летнего дня, подобную колыханию штор и трепету цветочных лепестков; написанные им сельские пейзажи безмятежны, подобны детским иллюстрациям; в рисунках сквозит мысль, что за каждой легкой завесой находится незыблемый дом. И тут шутка, легкий свет уходят, уступая место мрачному лесу символов, в который нога ступает с тревогой и беспокойством. Все оливковые деревья, которые рисует Кнежевич, испытывают муку, цепляясь корнями за камни.

Уверенной рукой Кнежевич пишет пейзажи родного села Побрдже и другие знакомые ему сюжеты: тяжелую жизнь в безводном краю и стремление сохранить красоту. А она в его картинах – простой средиземноморский ответ на вопрос о том, что нуж-

сваке лепршаве кулисе мора бити нека чврста конструкција, неки тешком муком саграђени костур суштине. И ту престаје шала, игра свјетлости, а почиње мрачна шума симбола у коју се ступа са зебњом и нелагодом. Све маслине које Кнежевић црта одражавају ту свакодневну муку да се чврсто држи „жилама за камен“. Кроз пејзаже родног Побрђа, црта Кнежевић сигурном руком све оно што му је добро познато – тежобу живота у безводном крају и тврдоглавост да се сачува љепота. А она је у оним његовим сликама које су најједноставнији медитерански одговор о свему што је човјеку потребно: здјела с воћем, боца вина и мир хладовите куће, на чијим бијелим зидовима споља плешу јулска сунца, мрсећи се у опори мирис шкрлатина, у лати, која каткад зањихана зазвекће окачена о брокву, тек да нагласи тишину. Овакве тренутке Кнежевић „хвата“ са лакоћом и то га чини сабратором бокелских сликара. Његове слике с љубављу се чувају у приватним колекцијама, јер у њима је садржано оно што сваки Бокел жели увијек да има у својој близини.

Ваља се осврнути и на онај дио опуса Ивана Кнежевића, који је очигледно инспирисан ужасима свакодневице. То су призори пандемонијума у којима царује зло. У цртежима тих приказа наилазимо на исту посвећеност детаљу и прецизност на коју смо код овог

of essence constructed with great difficulty. There ends the fun, play, light and there starts a dark forest of symbols which one enters with fear and uneasiness. All the olive trees Knezevic paints represented that every day struggle to hold on tightly to „something concrete.“ Through the landscapes of Pobrdje, Knezevic paints everything that is familiar to him – the hardship of life in a waterless area and the stubbornness to preserve the beauty. This beauty is in the pictures who contain the most simple Mediterranean answer to everything that is important to Man – a dish with fruits in it, a bottle of wine and peace of a cool house on whose white facade the July sunlight plays, tangling in the pungent scent of scarlatina, in flower peddles, which from time to time sway and make sounds, just to emphasize the silence. Knezevic „captures“ such moments with ease, and that is what makes him a Boka painter. His paintings are kept, with love, in private collections, because they contain what every Boka resident/lover wants to have in their vicinity.

It is also good to take a look at part of Knezevic's opus which is obviously inspired by the horrors of every day. Those are scenes of pandemonium in which evil rules. In these drawings we come across the same dedication to detail to which we are used to from this artist. With joy we feel the authors

но човеку: чашка с фруктами, бутылка вина и спокойный прохладный дом, на белых стенах которого танцует июльское солнце; аромат герани и легкое поскрипывание дверных петель. Такие моменты художник понимает и фиксирует, что роднит его с другими которскими живописцами. Его картины любовно хранятся в частных коллекциях, местные жители всегда рады видеть рядом с собой частичку своей жизни.

Следует также рассказать о тех произведениях Ивана Кнежевича, которые отражают ужасы повседневной жизни. Это сцены Вакханалии, в которых царит зло. Они написаны с той же точностью, что и другие полотна. Мы видим стыд человека перед тем, что открыто, но должно всегда оставаться в темноте. Но вернемся к более приятным вещам, например, к лицам крестьян, отдыхающим рядом с мотыгой и не ведающим греха грубых язычников. Это лица с полунаивными, полувопросительными улыбками утешают и возвращают надежду на то, что можно жить тихо, скромно, в труде и счастье, под лучами солнца у берегов прекрасного Средиземного моря.

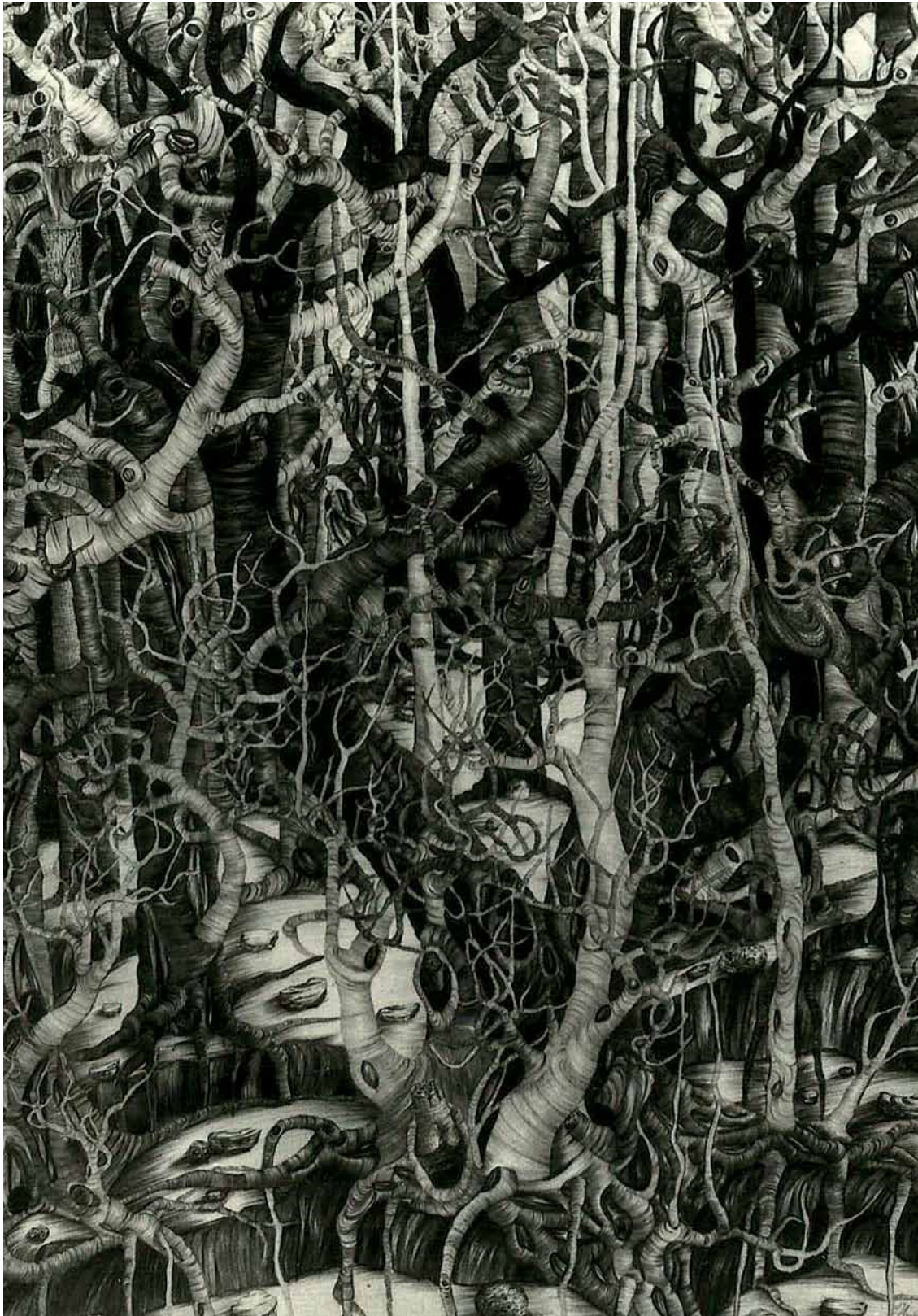
Весна Барбич

сликара научени, а када те исте цртеже ослика у боји, са радошћу осјећамо и ауторов устук од теме. Видимо стид човјека пред оним што је обасјано, а ваљало би да је увијек остало у тами. Брзо се вратимо на оно што тјеши, нпр. на лице тежака који одмара подупрт косијером и који не зна за ужасе у гријех окорелих незнабожаца. То лице са полунаивним, полуупитним осмјехом, тјеши и враћа наду, да се може живјети тихо, скромно, у раду и срећи која као права, мора остати безразложна – тек због сунца у том медитеранском дану, који је у дјелима тиватских сликара с правом уздигнут до мита.

Весна Барбић

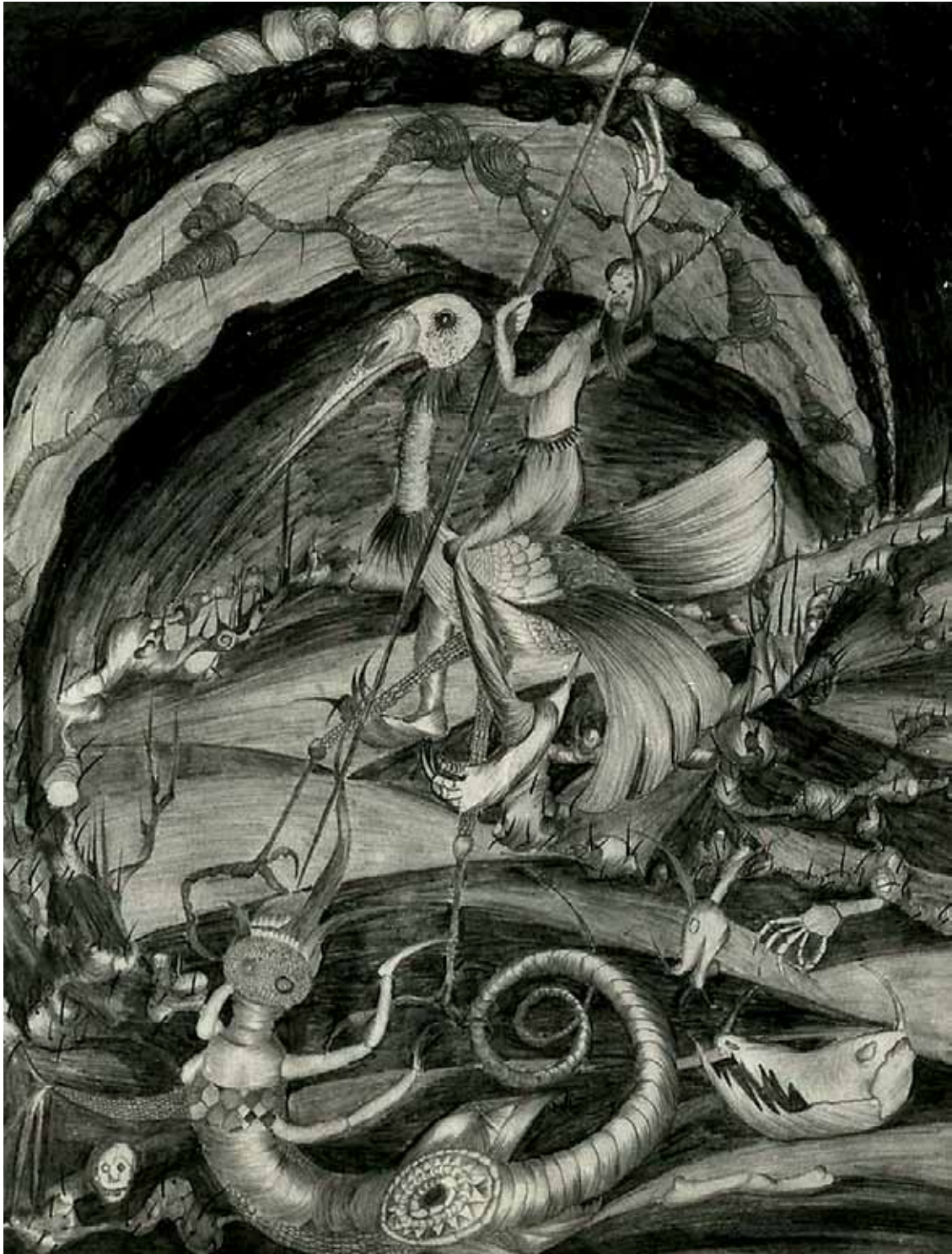
backing of this topic when these same drawings are given color. We can see the embarrassment of the author in front of what is exposed. It would have been a good thing to keep it in the dark forever. We quickly return to what is comforting, for example, to the face of a laborer who is resting and who doesn't know of the horrible sins of the hardened Gentiles. That face with a half-naïve, puzzled smile, comforts and brings back hope that we can live quietly, modestly, working and being happy, a happiness, which as the „real happiness“ has to remain causeless – if only because of the sunny Mediterranean day, which is in the works of Tivat painters with right turned into a myth.

Vesna Barbic

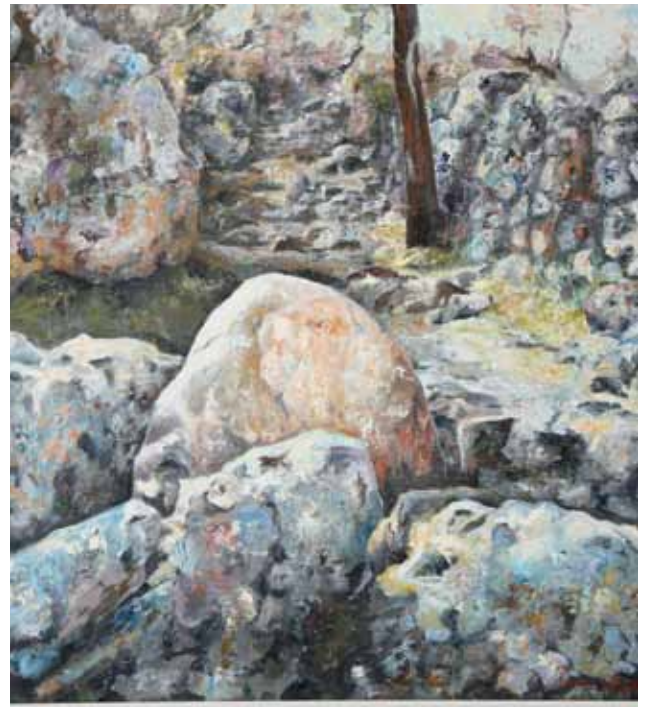

Драган Перичић

Dragan Perićić | Драган Перичић

ДРАГАН ПЕРИЧИЋ

Dragan Perićić | Драган Перичић

Драган Перичић је рођен 25.11.1959. године у Котору, Бока Которска. Самоуки сликар, излагао на више групних изложби у Тивту и Котору. Прву самосталну изложбу имао је у Котору 1998. године.

Драган је кувар по професији и дугогодишњи sous-chef de cuisine у француском клубу „Mediterranée“ у Паризу. Радио је у Швајцарској, Француској, Италији, Шпанији, Тунису, Мароку, Сицилији, Египту, Обали Слоноваче, Бугарској.

Власник је рибљег ресторана и галерије „Vino Santo“ у Кртоли, Бока Которска, где живи и ствара.

На самој обали мора, на пола метра надморске висине, у срцу Боке, живи племенити Драган Перичић. Испред имена, уместо професије, стављам племенити јер је то особина која обједињује неколико његових различитих професија. Дакле, на месту где су се стотинама година таложила искуства и снови његових предака Драган је наместио кужину и штафелај. Брижљиво сакупљајући плодове земље, воде и духа својим свестраним талентом ствара уметност, чије име још не знам. У њој се стапа све оно добро сто Медитеран у себи носи, храна, вино, разговори, пријатељства, сликарство, поезија.

Лети на тераси измедју маслина, са погледом на светилиште

Dragan Perićić was born on 25th November 1959 in Kotor, Boka Kotorska Bay. He is self-taught painter, who exhibited on several collective exhibitions in Tivat and Kotor. His first independent exhibition was in Kotor in 1998.

Dragan is a professional chef and for a long period he was a sous-chef de cuisine in the French club „Mediterranée“ in Paris. He worked in Switzerland, France, Italy, Spain, Tunis, Morocco, Sicily, Egypt, Cote d'Ivoire and Bulgaria.

He is the owner of the fish restaurant – gallery „Vino Santo“, Krtoli, Boka Kotorska, where he lives and creates his art.

Right on the seashore, at the altitude of half a meter, at the heart of Boka Kotorska Bay, there lives Dragan Perićić the Sublime. The reason for putting Sublime next to his name instead of his occupation is because this term unifies different occupations of his. Thus, where for hundreds of years his ancestors' experiences and dreams have been accumulating, Dragan set up his kitchen and his easel. By carefully gathering the fruits of the soil, water and spirit and his versatile talent, he creates the art the name of which is still not known to me. He sublimates in it all those good things of the Mediterranean, food, wine, discourse, friendship, painting, poetry....

Драган Перичић родио се 25.11.1959. године у Котору, Бока Которска. Художник-самоучка, излагао је на многим групним изложбама у Тивату и Котору. Његова прва самостална изложба била је организована у Котору 1998. године.

Драган је по професији шеф-повар, а такође су-шеф, много лет проработавши у француском клубу Club Mediterranée у Паризу. Работал је у Швајцарској, Француској, Италији, Шпанији, Тунису, Мароку, Египту, Сицилији, Кот-д'Ивуару, Бугарској.

Владелец рибљег ресторана и галерије «Vino Santo» у Кртоли, Бока Которска, где он живи и ради.

На самом обали мора, на висини од пола метра изнад нивоа мора, у центру залива, живи племенити Драган Перичић. Испред имена, уместо професије, стављам племенити јер је то особина која обједињује неколико његових различитих професија. Дакле, на месту где су се стотинама година таложила искуства и снови његових предака Драган је наместио кужину и штафелај. Брижљиво сакупљајући плодове земље, воде и духа својим свестраним талентом ствара уметност, чије име још не знам. У њој се стапа све оно добро што Медитеран у себи носи, храна, вино, разговори, пријатељства, сликарство, поезија.

Михољску Превлаку са манастиром Арханђела Михаила, оток Арханђела Гаврила и Госпу од милости. Госте измучене и рањене зимом, који хрле сунцу и мору. Крепи људе својим причама о Боки, са љубављу припремљеном храном и вином које је печат живота.

На зидовима слике бокешких снова и зачараних светова. Призори које виде само искусне очи које знају да гледају иза дневне светлости и плаветнила. Лети, бајколики светови, предачки снови и визије беже од жамора радозналих туриста. Скривају се у подводним пећинама, каменим обалама и ловоровим гајевима. Али зими, зими када море остано само, када тек по неко прође каменом улицом и повијен нестане у некој од кућа, древни светови почињу да се ваљају и играју над водом.

Тада Драган ставља платно на штафелај, премерава приказ и почиње да слика. Чаролија почиње од доњих светова давно потонуле амфоре, бродски скелети, ланци на веригама и дубоки корени маслина. Лауте, харфе, бунари, чемпреси, розете, цркве и многе красоте видљивог света настанују средишњи део слика. Негде у грамама маслина су причесни путежи и крилате девојке које свирају. Виде се торњеви и куполе, Ловћен као увек при врху. Изнад светлост у којој су и ноћ и дан, у њој Богородица, а над свим Бели голуб раширених крила.

In summers, on the terrace among olive trees looking towards the shrine of Miholjska Prevlaka with Archangel Michael's Monastery, the island of the Archangel Gabriel and Our Lady of Grace. His guests, battered and stricken by winter, rushing towards the sun and the sea, are freshened up by his stories about Boka Bay, by his passionately prepared food and wine which is the seal of life.

The walls hold the paintings of „Bokelian“ dreams and enchanted worlds. The scenes that could only be seen by experienced eyes capable of looking behind daily light and blueness. In summers, the enchanted world, the ancestors' dreams and visions escape from the murmur of curious tourists. They hide in underwater caves, on rocky shores and in laurel groves. But in winters, when the sea remains deserted, when rare figures pass along the paved street and bent disappear in one of the houses, the ancient worlds start rolling and playing above the water. Then, Dragan stretches the canvas on his easel, measures the scenery and starts painting. The magic starts from the lower worlds, amphorae sunk long ago, ship skeletons, chains and deep olive tree roots. Lutes, harps, wells, cypress trees, rosettes, churches and numerous beauties of the visible world settle in the centre of the paintings. Somewhere in olive tree branches there are Holy Communion chalices and winged girls playing music. One can see towers

Средиземноморье, и еда, и вино, и беседа, и дружба, и живопись, и поэзия.

Летом, на террасе в окружении оливковых деревьев, с которой открывается вид на святыню Михољску Превлаку с монастырем Архангела Михаила, и вид на острова Архангела Гавриила и Богоматери Милосердия, он угощает всех тех, кто, измученный холодом и уставший от зимы, спешит к солнцу и морю. Он укрепляет дух людей рассказами о заливе, с любовью приготовленной едой и вином, которое является печатью жизни.

На стенах висят картины бокельских снов и заколдованных миров. Сцены, которые видят только опытные глаза, умеющие заглянуть за пределы рассвета и лазури. Летом сказочные миры, мечты предков и их видения убегают от шумной толпы любопытных туристов. Они прячутся в подводных пещерах, на скалистых берегах или в лавровых рощах. Но зимой, когда море остаётся в одиночестве, когда редкий прохожий проходит по мощеным улицам, согнувшись, исчезая в одном из домов, древние миры начинают резвиться и играть над водой.

Тогда Драган устанавливает холст на мольберт, рассматривает вид и начинает рисовать. Магия начинается с нижних миров, давно затонувших амфор, затем появляются скелеты кораблей, цепи и глубокие корни оливковых деревьев. Лютни, арфы, колодцы, кипарисы, розетки, церкви и многие

Дуго и брижљиво Драган бележи оно што се збива над водом. Неколико зима чека да се сва та бокешка чуда изнова враћају и ковитлају пред њим. Проверава оно виђено лане. Несто изоштри, а нешто у светлости прикрије. До сада је изнедрио неколико великих слика-бајки. Слика која су видљива и невидљива Бока. Када то некоме успе сликарство постаје уметност.

Милан Туцовић

У сложеном ткању Перичићевих слика разазнаје се врло разнородна инспирација: од магичног реализма до народне орнаменталне умјетности, од иконописа и свеколике сакралне ликовности до поинтилизма који подсећа на абориџинско наивно сликарство. Преплићу се медитеранске и религиозне теме, а мотиви се, откривајући обличке сродности, протејски преображавају једни у друге. Сложена и сугестивна композиција Перичићевих слика је наглашене симетричности, која, уз јаку стилизацију приказаних предметности и дивергентне приступе перспективи, његове визије тежи да организује дводимензионално, као да барокно разбокорени живот настоји да пређе у виши свијет чистих форми, да се прелије у игру арабески и мандала.

Ако академски истренираном оку то бујање обиља може изгледати као пренатрпаност, у Пери-

and domes, Mount Lovćen near the top, as always. Above there is light with night and day and the Mother of God within, and at the top there is white pigeon spreading its wings.

For a long time and with great care, Dragan has been observing what happens under the surface of the water. For several winters, he has been waiting for all those „Bokelian“ miracles to reappear and swirl before him. He watches over that guided fawn. He casts the spotlight on certain things, and hides the others in the light. So far, he gave several painting-fairy tales, the paintings which represent both the visible and the invisible Boka Bay. When someone succeeds in doing this, painting becomes art.

Milan Tucovic

In the complex weaving of Pericic's pictures, we can clearly make out a very diverse inspiration: from the magic realism to folk ornamental art, from iconography and overall sacral art to pointillism which reminds of aboriginal naïve painting. Mediterranean and religious themes intertwine, and the motives, revealing partial similarities, protean transform one into the other. The complex and suggestive composition of Pericic's paintings is highlighted through symmetry, which his visions, with the strong stylization

чудеса видимог мира насељају централну част слике. Кое-где у ветвях оливоуких древьев виднеются чаши для причастия и крылатые девушки, играющие на музыкальных инструментах. Вы можете увидеть башни и купола, а Ловчен, как всегда, на самом верху. Над всем этим простирается свет, в котором сливаются и ночь и день, в свете - Богородица, а над ней Белый голубь с распростертыми крыльями.

Долго и тщательно запечатлевает Драган то, что происходит над водой. Несколько зим он ждет, когда все эти бокельские чудеса снова вернутся и закружатся перед ним. Проверяет то, что видел в прошлом году. Что-то выделяет, и что-то скрывает, используя свет. До сих пор он поднимал с глубин несколько больших картин - сказок. Картин, которые представляют собой видимую и невидимую Боку. И когда у кого-то это получается, живопись становится настоящим искусством.

Милан Туцович

В сложном сплетении картин Перичича различимы многочисленные влияния: от магического реализма до народного орнаментального искусства, от иконографии и сакральной живописи до пуантилизма, напоминающего наивное искусство аборигенов. Тут соединяются средиземноморские и рели-

чићевим цртежима, много мањег формата, мотивски мање разуђенима и лишеним колористичке драме, немогуће је не видјети излив аутентичног талента и неспорног цртачког мајсторства.

Стваралац врло самосвојне поетике, Перичић је творац необичних и кохерентних визија које изгледају као да се, изван сваке церебралности, мријесте из једног непрекидног интуитивног тока. Пред његовим сликарством, високе експресивности и естетске убједљивости, несумњиво је још један корак - фаза коначног рафинирања. Чини се да би Перичић, уз дисциплиновање колорита, свој *coup de grace* најприје могао пронаћи тамо гдје воде досљедна стилизација те дубље мотивисано и све конгруентније преплитање и расплитање ликовних елемената.

Мирко Ковачевић

of the portrayed objects and divergent approach to the perspective, tried to organize the two-dimensional, as if the Baroque life tried to step into a higher world of pure forms, and therefore spill into the game of arabesques and mandalas.

If to the academic eye this proliferation of abundance may look like overcrowding, in Pericic's drawings, of a much smaller format, less jagged when it comes to motives and stripped of the coloristic drama, it is impossible not to see the outburst of authentic talent and indisputable drawing mastery.

The creator of very distinctive poetics, Pericic is the perpetrator of poisoning the unusual and coherent visions which appear to be, above all cerebration, a spawn from a continuous intuitive flow. In front of his painting, of high expressionism and aesthetic conviction, there indubitably exists another step – the phase of final refining. It seems that Pericic, by regimenting color, could find his „*coup de grace*“ best there, where the final stylization of the deeper motivated and all congruent interweaving and fraying of the artistic elements lead.

Mirko Kovacevic

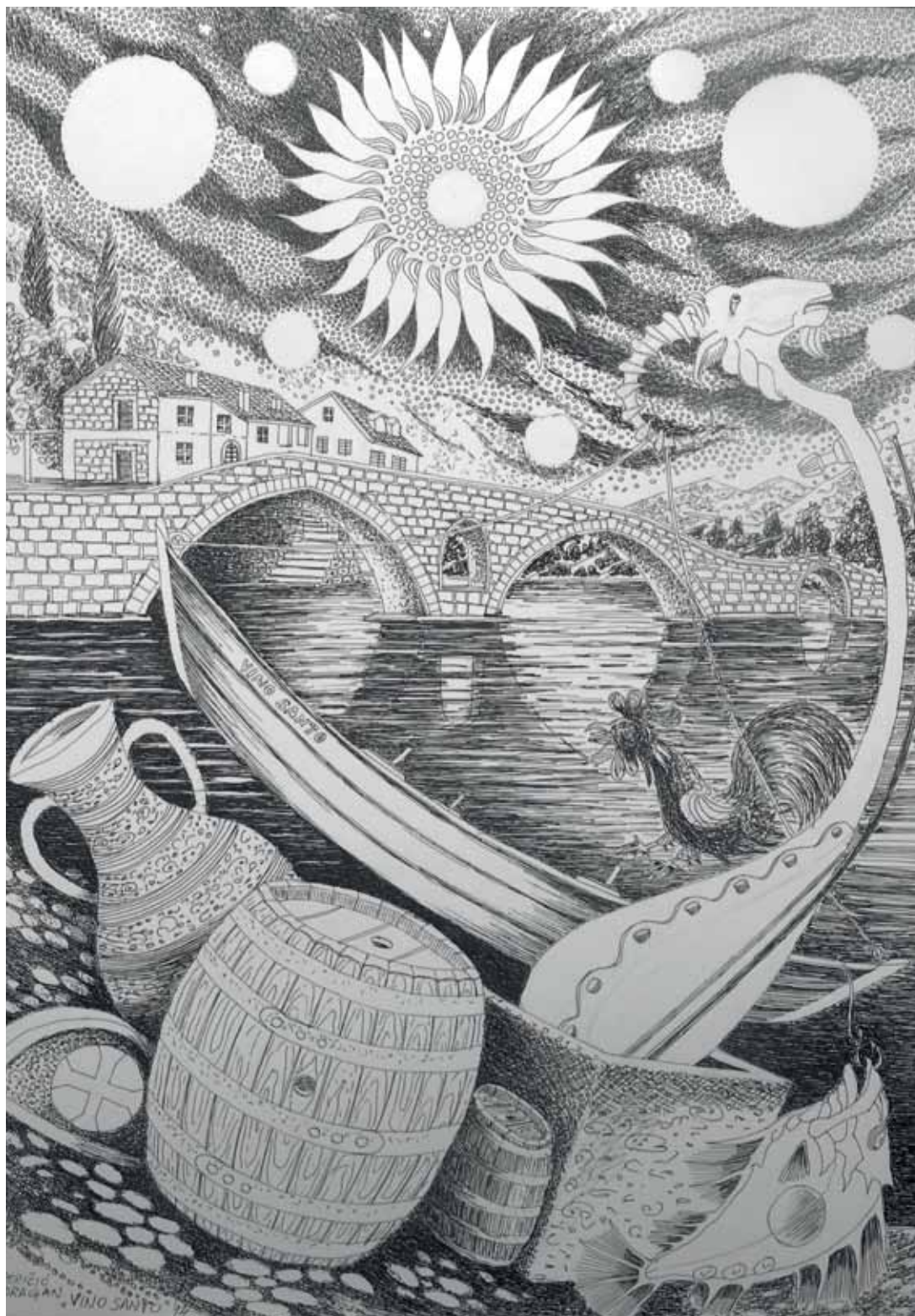
гиозные темы, а родственные по форме сюжеты перетекают друг в друга. Сложная и многозначная композиция полотен Перичича подчеркнута симметрична, стилизована, с дивергентной перспективой, стремящаяся к двухмерности, словно по-барочному пышная жизнь стремится в высокий мир чистых форм, переливаясь в игру арабесок и мандал.

Глаз с академической подготовкой подобное изобилие, скорее всего, сочтет избыточным, но в малоформатных рисунках Перичича, в которых не наблюдаются сюжетное буйство и цветовая драма, нельзя не увидеть оригинальный талант и бесспорное мастерство.

Самобытный поэт Перичич – творец необычных и взаимосвязанных идей, которые, похоже, порождает не мозг, а некий непрерывный интуитивный поток. Его крайне экспрессивную и убедительную с точки зрения эстетики живопись, несомненно, ожидает еще один шаг – этап заключительного рафинирования. Похоже, что Перичич наряду с упорядочением колорита свой *coup de grace* мог найти там, куда ведет последовательная стилизация и глубоко мотивированное и гармоничное сплетание и расплетание художественных элементов.

Мирко Ковачевич

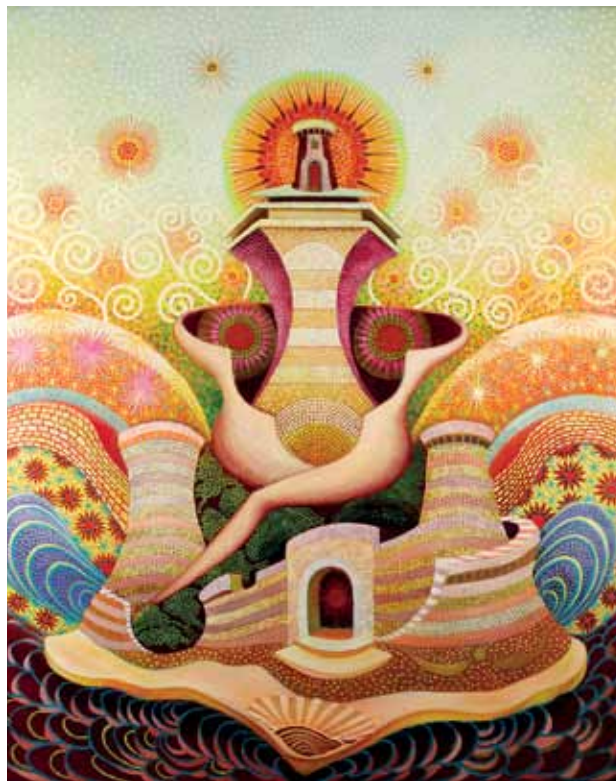
Ријека ►
Црнојевића
River of Crnojević
Река Црноевича

◀ Митровина
Ђурашевић
Mitrovina
Djurasevici
Митровина
Джюурашевичи

◀ Аллегија мора
Allegory of the sea
Аллегория моря

Котор (Вино сáнто) ▼

Kotor (Vine santo)

Котор (Вино сáнто)

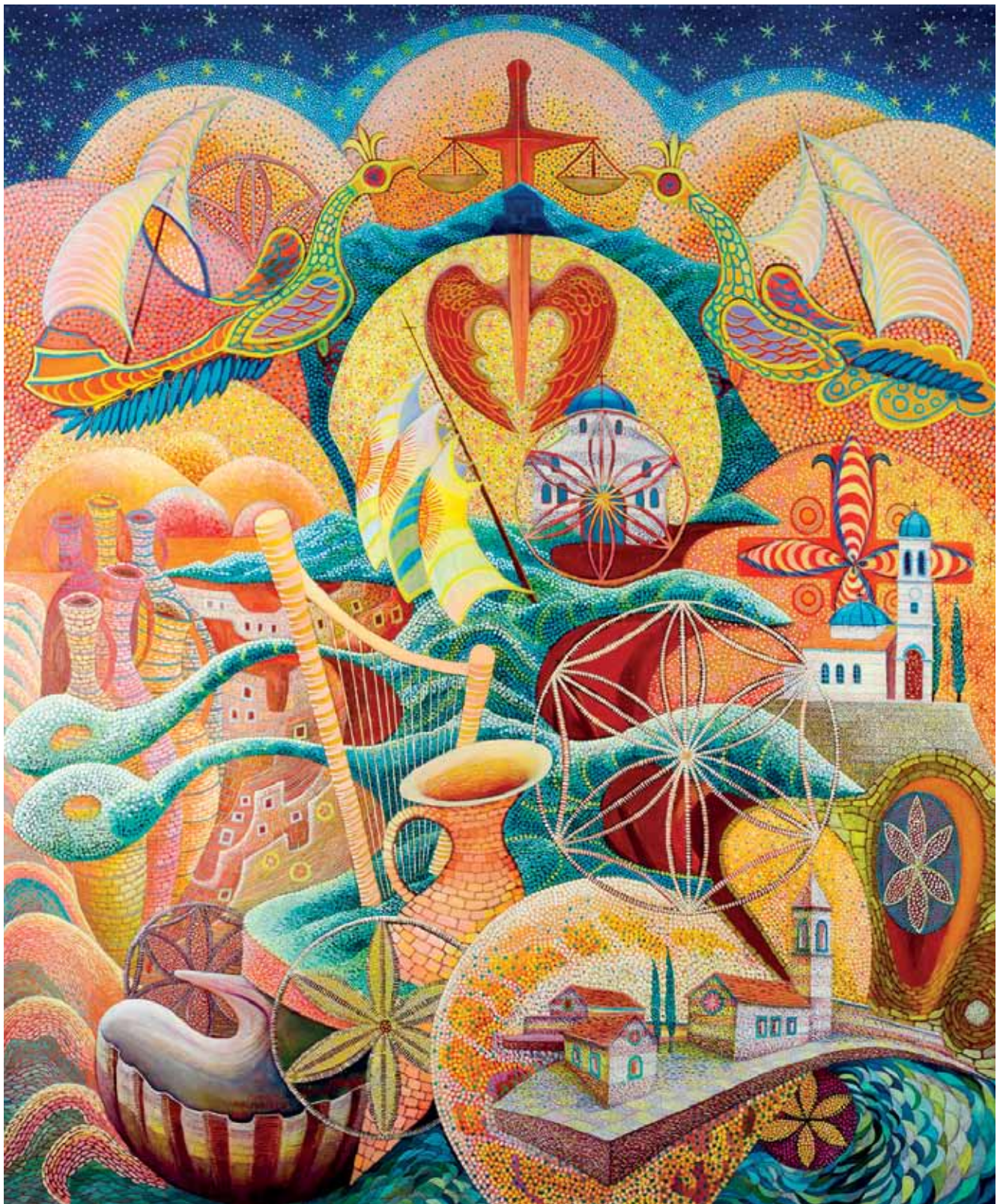

◀ Витлејемска
звјезда
Star of Bethlehem
Вифлеемская звезда

◀ Стара Црна Гора
и Бока
Old Montenegro
and Boka Bay
Старая
Черногория и
Которский залив

◀◀ Сунчане скале
Suncane Skale
Солнечные гаммы

Манастир Арх. Михаила
Arch. Mihaila Monastery
Монастырь архангела Михаила

Любомир Попадич

Ljubomir Popadić | Любомир Попадич

ЉУБОМИР ПОПАДИЋ

Ljubomir Popadic | Любомир Попадич

Рођен 1961. године у Зрењанину. Академију ликовних уметности, смјер сликарство, завршио у Новом Саду 1968, год. у класи професора Јована Ракиџића. Члан УЛУМ од 1994. год. Данас, као слободни уметник живи и ради у Тивту.

МИСТИКА МЕДИТЕРАНСКИХ ПРИЗОРА

Да географски пејзаж трајно одређује и душевни пејзаж, потврђују слике Љуба Попадића. На његовим платнима стоји „couleur locale“ представљен је у свој својој сјајности и лепоти. Попадић је прави мајстор у приказивању дрхтаве и топле медитеранске атмосфере, еротских одблесака на води, старинских врата са грбовима, бокељских фасада, скура са рубљем које се суши, зарђалих бродова. Очигледно, пред нама је сликар медитеранске душевности. Бока за овог уметника није тек неко пуко место на географској карти, већ нешто живо, жива суштина, простор за самоспознају који овом уметнику омогућава да испољи свој мистични темперамент. Попадић је и сликар-некрологист једног ишчезлог времена, уметник који разоткрива истину о давно ишчезлим људима и предметима који су на његовим сликама приказани у стању неке чудне безгласности, укочености и за-

Ljubomir Popadic was born in 1961 in Zrenjanin. He graduated from the Academy of Fine Arts, department of painting in the class of Professor Jovan Rakidzic in 1968 in Novi Sad, Serbia. He has been a member of ULUM since 1994. Today, he lives and works as a freelance artist in Tivat.

MYSTICISM OF THE MEDITERRANEAN SCENES

Paintings by Ljubo Popadic confirm that geographical landscape forever determines the spiritual landscape. On his canvases, „couleur locale“ is presented in all its greatness and beauty.

Popadic is a real master in showing a trembling and warm Mediterranean atmosphere, erotic reflections on water, old doors in cemeteries, Boka facades, clothing lines from which clothes are hung to dry and rusted ships. It is quite obvious that we have a painter of Mediterranean spirituality in front of us. For this artist, Boka isn't just a mere place on the map, but rather something alive, living essence, a place for self-realization which makes it possible for this artist to express his mystical temper. Popadic is a painter-necrologist of an extinct time, a painter who reveals the truth about long extinct people and objects who on his pictures are shown in a state of some strange silence, stiffness and forget-

Родился в 1961 году в Зренянине. В 1968 году окончил Академию изобразительного искусства и скульптуры в городе Нови-Сад, факультет живописи, класс профессора Йована Ракиджича. С 1994 года является членом Ассоциации художников Черногории. Сегодня Любомир Попадич - свободный художник, живет и работает в Тивате.

МИСТИКА СРЕДИЗЕМНОМОРСКИХ ПЕЙЗАЖЕЙ

Картины Любомира Попадича подтверждают, что природный пейзаж неизбежно оказывает влияние на пейзаж духовный. На его полотнах couleur locale⁽¹⁾ представлен во всей красе и великолепии. Попадич – настоящий мастер изображения трепетной и теплой средиземноморской атмосферы, эротических отражений в воде, старинных дверей с гербами, фасадов Котора, развешанного белья, ржавых кораблей. Безусловно, перед нами – живописец со средиземноморской душой. Котор для этого художника – не просто пункт на географической карте, а нечто живое, живая сущность, простор для самопознания, позволяющий

¹ Местный колорит

борављености. Камена кућа коју слика овај уметник осветљена је једним интимним, душевним осветљењем. Она је дивинизована, набијена дубоким и комплексним симболичким значењем. Попадић се препушта медитеранском призору, али га никад не третира директно и скрупулозно, већ тражи и по правилу налази најизразитије моменте атмосфере. Зато на његовим платнима све ликовно вибрира, а опет је стилски чисто и јасно дефинисано.

На сликама Љуба Попадића, на један поособљен начин изнова оживљава сликарство призора, а сликани предмет у том призору придобија обол „више“ стварности. Као и за фламанске сликаре, детаљ из животне свкодневнице од највеће је важности за формирање поетичког профила овог уметника. Попадић држи до оног старинског начина сликања вештином „trompe l'oeil“, вековима богаћеног и надограђиваног. Његова слика настаје истанчаном, веристичком дескрипцијом која се не одриче магичне сугестивности предметне збиље. Примећујемо на овим платнима срећан склад између занатаског умећа и природе уметникове душевности, између нерва песника и порива аналитичког градитеља. Попадић, наиме, не робује релативу, дескрипцији. Његови сликарски призори су дотерани,

fulness. The stone house which this artist paints is illuminated with an intimate and spiritual light. It is almost like a divination, full of deep and complex symbolic meanings. Popadic lets himself be taken over by the Mediterranean scene, but he never treats it directly and scrupulously, but rather seeks and by rule finds the most distinctive atmosphere. That is why, all his canvases vibrate artistically and yet it is all stylistically clean and clearly defined.

Ljuba Popadic, in a very personal manner, brings back to life scene painting and the painted object in that scene becomes „more“ realistic. Just like with the Flemish painters, details from everyday life are of the biggest importance for creating a poetic profile of this artist. Popadic very much holds on to the old way of painting, the skill of „trompe l'oeil“, through centuries enriched and enhanced. His picture is created with a refined, verismo which does not disclaim the magical suggestiveness of the objects essence. We notice on these canvases a happy harmony between craftsmanship and the nature of the artist's spirituality, between the poet's nerves and the urge of the analytical builder. Popadic is not a slave to reality or description. His scenes are polished, but not sleek, and are permeated with a deep personal breath. The material is of a spiritualized, refined sound, by which light shines through the

художнику изразити свој загадочни темперамент. Попадич — художник-некрологист исчезнувшего времени, открывающий истину о давно ушедших людях и предметах, которые на его картинах представлены в состоянии странной немоты, неподвижности и заброшенности. Каменный дом, который пишет этот художник, освещает только интимный, духовный свет. Дом одушевлен, наполнен глубоким и сложным смыслом. Попадич отдает себя во власть средиземноморского пейзажа, однако никогда не трактует его прямо и скрупулезно, а ищет и, как правило, находит самые выразительные моменты атмосферы. Его полотна живописно вибрируют, стилистически чисты и ясны.

На полотнах Любомира Попадича своеобразно оживае пейзажная живопись, а предмет в этом пейзаже кажется сюрреалистичным. Как и для фламандских мастеров, детали повседневной жизни имеют первостепенное значение в формировании поэтического профиля этого художника. Попадич пишет в старинной манере trompe l'oeil, которая за многие столетия обогатилась и усовершенствовалась. Его картина создается изысканным, правдоподобным описанием, которое не отрицает волшебной многозначительности объективной реальности. На этих полотнах мирно

али не и углађени и углачани, већ прожети дубоко личним дахом. Материја је одуховљена, оплемењеног звука, при чему светлост исијава из саме фактуре, која крије у себи сложене регистре светлости и таме. Импонује природност са којом овај посвећени уметник исказује своју трајну озареност Котором, његовим старим фасадама, сидрима, девојчицама у морнарској одећи, људима из давних времена.

Попадићево култивисано и високо софистицирано сликарство верује у око, мануелну занатску процесуалност и културну меморију. Насупрот субполарне сфере ружноће, овај уметник се окреће сфери медитеранске светлости и лепоте. У духу сликара симболизма, он вешто спаја и измирује алегоријско представљање фигура са мистичним кулисама медитеранског пејзажа. Насупрот физиса камених фасада утонулих у некакву нерањиву тишину, овде стоји метафизис медитеранске светлости и чисте, смарагдне воде. Код Попадића медитерански приказ је суштински огољен и ментално евоциран.

Поетичност Попадићевих сликарских приказа има нечег од суздржане фантастике и метафизичког набоја. Реалистички третман, изван сваке вулгаризоване, литеарне дескрипције, овде не гуши чисто сликарско осећање. Попадић активира и артикулише ме-

piece, which hides in itself complex registers of light and darkness. The naturalness, with which this artist expresses his lasting admiration for Kotor, with its old facades, anchors, little girls in their sailor outfits, and people from long ago, is impressive.

Popadic's cultivated and highly sophisticated painting believes in the eye, the skill of manual processing and cultural memory. In contrast to the sub-polar sphere of ugliness, this artist turns to the sphere of Mediterranean light and beauty. In the spirit of the symbolic painter, he skillfully connects and settles the allegorically presented figure with the mystical splitters of the Mediterranean landscape. In contrast to the physics of stone facades emerged in some kind of invulnerable silence, here is the metaphysics of Mediterranean light and clear emerald water. The Mediterranean scene, with Popadic, is stripped of its essence and is mentally evoked.

The poetics of Popadic's painted scenes have something of a restrained fantasy and metaphysical charge. The realistic treatment, above any vulgarity, literary description, does not suffocate the painterly feeling. Popadic activates and articulates the metaphysics of the scene and establishes a parallelism between this existence and „the other existence,“ and between reality and the past. In an iconographic sense, but also in the way

сосушествуют мастерство и естественная душевность художника, поэтический нерв и аналитический ум. Попадич не является рабом описательной реальности. Его картинные пейзажи совершенны, но без искусственной гладкости и полировки, проникнуты личными переживаниями. Материя одухотворена и звучит благородно, при этом свет исходит из фактуры, которая кроет в себе сложные регистры света и тьмы. Зрителя привлекает естественность, с которой посвятивший себя служению искусству художник выражает свою любовь к Котору, его фасадам, якорям, девушкам в моряцких костюмах, людям из давно ушедших веков.

Отточенная и очень сложная живопись Попадича – произведение меткого глаза, умелых рук и культурной памяти. Этот художник поклоняется средиземноморскому свету и красоте, а не полярным уродливым формам. В духе художника символизма он искусно сочетает и примиряет аллегорическое представление фигур с мистическими декорациями средиземноморского пейзажа. В отличие от физики каменных фасадов, тонущих в непреодолимой тишине, здесь царит метафизика средиземноморского света и чистой, изумрудной воды. У Попадича средиземноморский пейзаж существенно обнажен и мысленно влечет к себе.

тафизичност призора и успоставља паралелизам оностраног и ононостраног, стварности и прошлости. У иконографском смислу, али и у начину на који се ликовно артикулише стање осамљености човека у свемиру, Попадићева метафизичка визија блиска је визији Едварда Хопера. Дух организоване осећајности, реда и хармоније, латентно прожима Попадићево сликарство. На његовим наративно неоптерећујућим сликама, све је оптички складно обједињено. Склад је, дакле, суштинска идеја и значењска одредница овог сликарства, које указује на трајни афинитет између душе и лепоте.

Сликарство Љуба Попадића, могуће, може да иритира својим старинским, класичним медијским изгледом само ону примитивну свест која није у стању да прихвати да се и данас сликарски приказ може артикулисати илузионистичком евокацијом предметног света. Слике Љуба Попадића изнова обнављају наше чуђење пред великом тајном предметног света, не запостављајући при том ликовност, чисту сликарску материју, те упућеност на онтолошку основу насликаних призора. Код овог уметника свежа модрила, плава, окер и боја старог злата су боје овековечења, темпоралности, трајања. Посматрајући ове слике, ми осећамо мирисе Медитерана, лаванде, ружмарина. Уживамо у безмикробној светлости, камену и води која нам

he artistically articulates the state of loneliness of a man in space, Popadic's metaphysical vision is similar to that of Edward Hopper. The spirit of organizing feeling, order and harmony latently permeates Popadic's paintings. On his pictures, which are unburdened of any narrative form, everything is combined in an optical harmony. Therefore, harmony is the essential idea and important starting point for this artist, which shows the permanent affinity between the soul and beauty.

The painting of Ljuba Popadic, may perhaps irritate with its old fashioned and classic media image only the primitive conscious which is not capable to accept that today's painted scenes can articulate and evoke the illusions of the present world. Ljuba Popadic's pictures again and again renew our wonderment of the world by, never once neglecting art and pure artistic matter, and on the familiarity of the ontological basis of the painted scenes. With this painter, fresh blue tones, ocher and the color of old gold are colors of perpetuation, temporality and life. Viewing these pictures we are able to smell the Mediterranean, lavender and rosemary. We enjoy in light, stone and water which reveal their mysteries. Popadic evokes the poetic, not the factual Boka. That Boka known as a precious endemic with its heritage, full of warmth and Mediterranean

В поетичности картинних пейзажей Попадича присутствује сдержанная фантастика и метафизический импульс. Реалистичная трактовка, лишенная какого-либо вульгаризованного, литературного описания, тут не заглушает живописное чувство. Попадич формирует и излагает метафизичность пейзажей и устанавливает параллели между реальным и потусторонним миром, настоящим и минувшим. В иконографическом плане и так, как визуальное отображает состояние одиночества человека во вселенной, метафизическое видение Попадича близко видению Эдварда Хоппера. Живопись Попадича пронизана духом организованной эмоциональности, порядка и гармонии. На его не перегруженных образами картинах все гармонично сочетается. А гармония – существенная идейная характеристика живописца, свидетельствующая о единении души и красоты.

Живопись Любомира Попадича своим старомодным, классическим видом раздражает только тот примитивный ум, который не в состоянии понять, что и сегодня живописная сцена может быть иллюзорным воплощением реального мира. Картины Любомира Попадича обращены к великой тайне реального мира. У этого художника васильковый, синий, охра и цвет старого золота – цвета вечности, временности и про-

открива своја отајства. Попадић призива поетску, а не фактографску Боку. Ону Боку као драгоцен ендем са свим својим ерогенитетом, у пуном опсегу своје топле, медитеранске сексуалности. Са његових платана исијава крепко богатство једног поднебља, велико озарење пред чаробном затруднелошћу природе. Тако нам Попадић изнова открива лепоту призора који за своје постојање имају да захвале самом творцу.

Драган Јовановић Данилов

Попадић је више деценија везан за присну и топлу Боку Которску, за приморске амбијенталне вриједности, морепловство, бродове, барке и људе тога краја. Тај специфични, медитеранско-парадигматски потенцијал, сензибилно је супституисан на његовим сликарским остварењима. Изложени експликти, могу се груписати у неколико компатибилних, тематско-ликовних цијелина. Посебно значајни иноваторни искораци, бјелодано су остварени у дјелима као што су: „Бијела“, „Пераст“, „Св Стефан“ и „Дубровник“. Само насловљавањем, те смањеном панорамском ведутом, Попадић се везао за реперне староградске драгуље. Фактички, та дјела представљају реминисцентно-метафизичку

sexuality. From his canvases shines the bold wealth of a region, a great illumination in front of the fruitful nature. This is how Popadic, time after time reveals the beauty of the scene.

Dragan Jovanovic Danilov

Popadić has been for many decades now been attached to the intimate and warm Boka Bay, to the coastal townscape values, seaman-ship, ships, boats and people from that area. That specific, Mediterranean-paradigmatic potential, is sensitively substituted in his artistic work. The exhibited work can be grouped into a few compatible, thematic-artistic wholes. Some important „new or innovative“ steps this artist has taken, have been done on pictures like „Bijela“, „Perast“, „St. Stefan“ and „Dubrovnik“. Just the captions, that decreased panoramic vedutta, shows that Popadic has tied himself to noteworthy old gems. These works, in fact, represent reminiscent-metaphysical sublimation, global coastal content and specific detail, coherently tied into a unique artistic whole. In this imaginative-narrative system, bathed in an intensive sunlight, a haggard bottom canvas is incorporated, or maybe the side of a tanker tied to the dock. On that wide surface, contradictory elements appear, such as an old window with shutters,

должения. Глядя на эти полотна, мы ощущаем ароматы Средиземномного моря, лаванды, розмарина. Наслаждаемся стерильным светом, камнем и водой, которые открывают нам свои тайны. Попадич изображает поэтический Которский залив как драгоценное место с присущей ему эрогенностью, во всей полноте своей теплой, средиземноморской сексуальности. С его полотен смотрят бесконечные небеса и завораживающая природа-родительница. Так Попадич снова открывает красоту пейзажей, которые своим происхождением обязаны самому Творцу.

Драган Јованович Данилов

Попадича и Которский залив связывают десятилетия близкой и теплой дружбы, он любит приморский пейзаж, атмосферу, морские путешествия и людей этого края. Его полотна передают это особое средиземноморское настроение. Работы мастера можно разделить на несколько тематических групп.

Его новаторство находит наиболее яркое отражение в таких работах, как: «Биела», «Пераст», «Святой Стефан» и «Дубровник». Известные памятники старины в картинах художника можно узнать лишь по заголовкам и уменьшенным панорамным изобра-

сублимацију, глобалних приморских садржаја и карактеристичних детаља, кохерентно увезаних у јединствену ликовну цјелину. У измаштано-наднаравни састав, окупан интензивном сунчевом свјетлошћу, инкорпорирано је оронуло дно платно, или можда, бочна страница неког танкера, привезаног за риву. На тој широко постављеној површини, јављају се контрапунктирани елементи, стари прозор са шкурима, стилска врата, кампаниле и овални бродски прозор, камени скалини и вертикалне бродске степенице, лебде, бијели чудесни облачићи и барке, утиснути су, урбанистички планови и номиналне ознаке бродова. Изнад, потиснута староградска силуета, или реморкер, у предњем плану, перспективно структуриран, тамно-свијетли камени плочник, простором „плива“ барка са фералом, а у самом углу дјечија фигура загонетног изгледа. Општа атмосфера је медитеранска, топла и смирена, али супституисане ситуације, засигурно су ониричне и дјелују нестварно.

У другом блоку, Попадић у центар збивања смјешта старе бродске моторе, разноврсне дјелове, карте, фотографије, глобусе, заставе, секстанте, бродоградитеље, морепловце. Егзекутовани реквизиториј и персонаж, свакако припадају приморским агломерацијама, међутим, у креативно-ликовном смислу, та су остварења

stylistic doors, Campania and an oval ship window, stone stairs and vertical ship stairs, white, strange floating clouds and boats and then urban plans and ship dominations are imprinted onto the canvas. Then we have, above, a suppressed old town silhouette, or tugboat and in the centre, structured in a certain perspective way, a dark-light stone pavement and in the same space floats a boat with a lantern. In the corner of the picture, there is a child figure with a riddling expression. The general atmosphere is Mediterranean, warm and calm, but also substitutes situations, which are certainly oneiric and seem unrealistic.

In the second part, Popadic places old ship motors, various parts, maps, photographs, globes, flags, shipbuilders and seamen in the center of events. Props and character naturally belong to the coastal agglomerations, however, in a creative-artistic sense, those creations are somewhat stripped of an imaginative and narrative atmosphere. Finally, to the third group, belong pictures in which Popadic masterfully materializes old pieces such as textile coverings, glass flasks and glasses, ceramic, porcelain and silver dishes, Mediterranean seafood, fruits and vegetables. That amazingly painted Still Lives is surely classified by consistency in creating and choosing elements, high precision in the realization of them, that

жењеним. Его произведения – это фактически реминисцентно-метафизическая сублимация обобщенного приморского образа с характерными деталями, объединенными в одно художественное целое.

В залитой ярким солнечным светом необычной картине появляется истлевший настенный экран или, возможно, боковая сторона танкера, стоящего на якоре. Здесь перед зрителем предстают своеобразно перекликающиеся друг с другом элементы: старое окно с жалюзи, стилизованная дверь, колокольные башни и овальный иллюминатор, каменные лестницы и отвесный корабельный трап, диковинные белые облака и лодки, оттиски городских карт и названий кораблей. Над вытесненным силуэтом Старого города, буксира, на переднем плане расположен перспективно структурированный тротуар из темного и светлого камня, в пространстве «парит» баржа с фонарями, а в самом углу – таинственная детская фигура. В картинах царит мирная, теплая средиземноморская атмосфера, однако ее образы сюрреалистичны.

В другой группе картин Попадич помещает в центр внимания старые судовые моторы, карты, фотографии, глобусы, флаги, секстанты, судостроителей и мореходцев. Все эти реквизиты и персонажи относятся к приморскому

донекле лишена измаштане и наднаравне атмосфере. Коначно, трећој скупини припадају експликате, на којима Попадић маестрално материјализује старе комоде, текстилне прекриваче, стаклене боцуне и чаше, керамичке, порцуланске и сребрне посуде, медитеранске плодове, воће и поврће. Те изванредно осликане мртве природе, засигурно крактерише класична досљедност у компоновању и одабиру елемената, висока прецизност у реализацији, те готово *фламандска*, општа атмосфера, остварена суптилном смјеном свјетлости и сијенки. Поред изнесеног, посебно треба истаћи да је Попадић, поред изванредног осјећаја за пејзажне вриједности, мртве природе и уопште предметност, врсни портретиста и мајстор у сликању људске фигуре, што ван сваке сумње, на овој изложби потврђује маестрално остварен аутопортрет. На њему је, изванредно ухваћен поглед, карактеристични израз лица, став фигуре уз штафелај и непосредност истурене руке са четкама. Посебно треба истаћи његово мајсторство у уздржано-свјетлосној модулацији, односно суптилној смјени тамно-свијетлог на лику, те пригушењем и затамњеним осталим дјеловима слике. Са индентичним мајсторством, Попадић слика и сав остали персонаж на његовим експликатима, било да

almost „Flemish“ relaxed atmosphere, which is created through subtle shift of light and shadow. Besides the mentioned, it is important to point out that Popadic, besides his exceptional feel for landscape values, Still Lifes and general objectivity, is a great portraitist and master in painting human figures, which beyond all doubt, he has proven at this exhibition with his self-portrait. On the portrait, the gaze is perfectly captures, his characteristic facial expression, his stance on the easel and the protruding hand with the brushes. It is important to point out his mastery in the sustained-light modulation, or more precisely the subtle shift between dark and light on the face, subdued and darkened by other parts of the picture. With identical mastery, Popadic paints other characters as well, whether they are unknown citizens, friends, acquaintances, or, like on so many of his pictures, his children. Popadic is a creator in full swing; an artist who has exceptionally mastered the drawing discipline, exactness, shortened and deformities. His sense for chromatic relationships is very subtle, especially with the focus on tonal, highly sophisticated dark-light relationship. Further, Popadic is a real master in materializing old walls, stone sculptures, metal, textile and glass. Simply put, he is a great connoisseur of the technical-technological process and

пейзажу, међу тем, в творческо-визуалном плане они лишены вымышленной и сюрреалистической атмосферы.

К третьей группе относятся мастерски выполненные «натюрморты» из старинных комодов, тканых накидок, стеклянных колб и стаканов, керамической, фарфоровой и серебряной утвари, средиземноморских фруктов и овощей. Этим великолепно написанным работам свойственна классическая последовательность в составлении композиции и выборе элементов, высокая точность исполнения, то есть, почти *фламандская* атмосфера, достигаемая тонкой игрой света и тени.

Следует также отметить, что Попадич – не только замечательный пейзажист и мастер натюрморта, но и портретист. Он великолепно изображает человеческую фигуру, о чем, несомненно, свидетельствует представленный на выставке автопортрет. Портрет передает его взгляд, выражение лица, позу за мольбертом и руку, держащую кисти. Особо следует выделить мастерство художника в создании сдержанно-светлой модуляции, мягких переходов от темного к светлому, приглушенных участков картины.

С той же виртуозностью Попадич пишет и других персонажей своих работ: незнакомых людей, друзей, знакомых и своих детей, присутствующих на многих его

су у питању непознати грађани, пријатељи, познаници, или као на многим сликама, непосредно његова дјеца. Попадић је стваралац у пуном замаху, умјетник који је врхунски савладао цртачку дисциплину, егзактност, скраћења и деформитете. Његов осјећај за хроматске односе је веома суптилан, нарочито са нагласком на валерске, веома префињене тамно-свијетле односе. Такође, Попадић је прави маестро у материјализовању старих зидова, камене пластике, метала, текстила, стакла. Једном ријечју, врсни је зналац техничко-технолошког процеса и сликарског заната. Његова веома сконцентрисана усмјереност ка просторима магичног реализма, извјесно је потврђена многим његовим досадашњим остварењима. Треба се надати да ће и даље бити у узлазној путањи, те да ће успјети да оствари и нове значајне искоракe.

Слободан Бобо Словинић

of the painting craft. His very concentrated focus towards a magical realism has certainly been proven in many of his creations so far. WE should hope that this artist will continue to rise and prosper in his work and succeed in achieving new and important advances.

Slobodan Bobo Slovinic

картинах. Попадич – художник в полном расцвете сил, виртуозно освоивший рисунок. Попадич тонко различает цвета, испытывая склонность к тональным, очень сложным построениям. Художник искусно пишет старые стены, камень, пластмассу, металл, ткань, стекло. Одним словом, он мастер техники живописи. Его склонность к магическому реализму подтверждают многие из его работ. Будем надеяться, что художник на пути творческого подъема совершит новые прорывы.

Слободан Бобо Словинич

Алегорија умјетности
Artistic allegory
Аллегория искусства

Баба
Grandmother
Баба

Вече код Марфе ►
Evening with Marfa
Вечер в Марфе

Љубо и Гаго ▼
Ljubo i Gago
Любо и Гаго

Maia
Maia
Майя

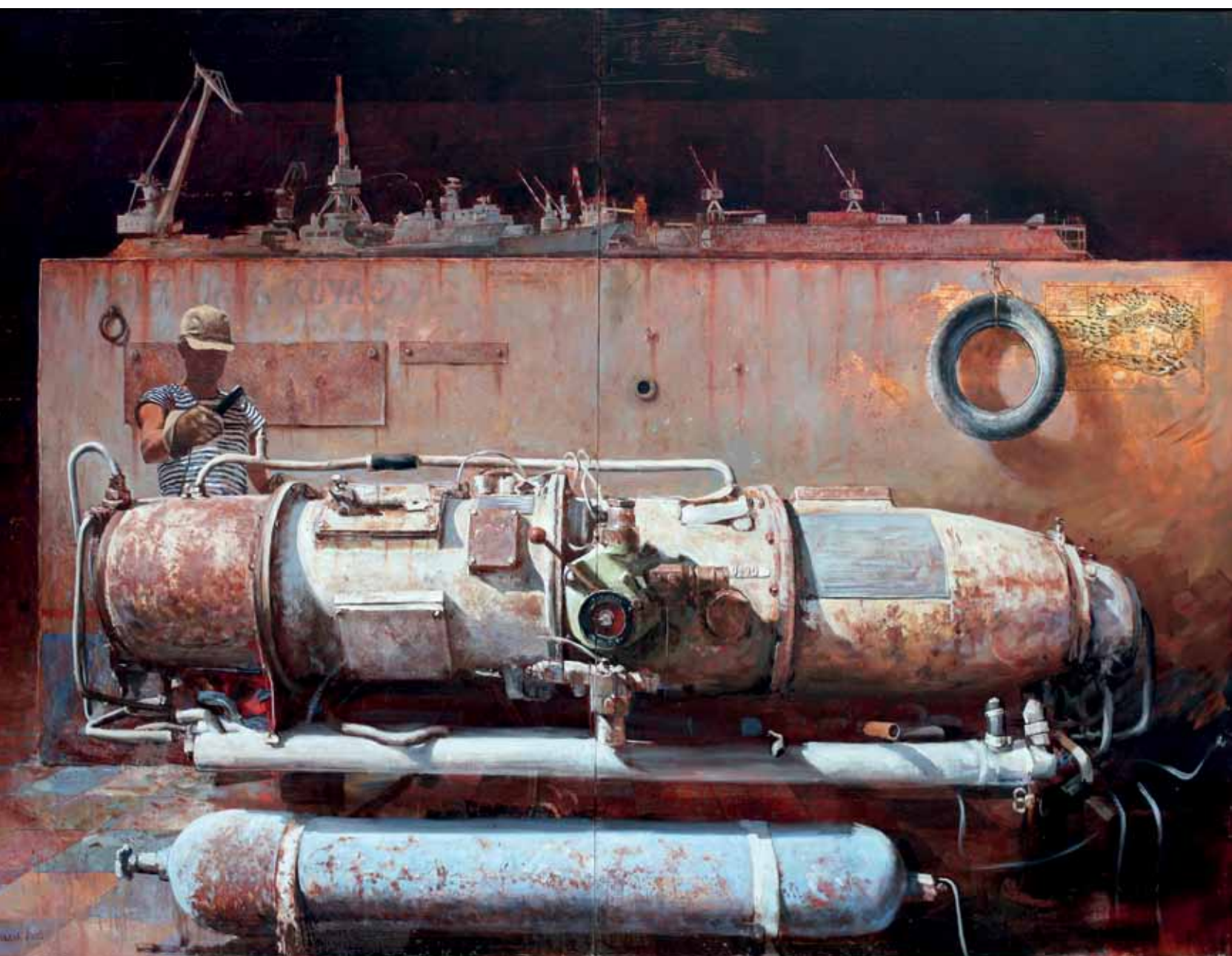

Госпа од Шкрпјела са цвијећем
Our Lady of the Rocks with flowers
Госпа од Шкрпела с цветaми

Арсенал I
Arsenal I
Арсенал I

Арсенал II
Arsenal II
Арсенал II

Монах ►
испред
пирга
Monk in
front of an
aspiration
Монах
перед
башней

Кућа ►
 House
 Дом

Гриље ►
 Shutters
 Жалюзи

◀ Катанац
 Lock
 Замок

◀ Шкриња
Chest
Сундук

◀ Барка
Boat
Барка

◀ Perata
Regatta
Perata

◀ Письмо жени
A letter to the wife
Письмо жене

Ивица Аранджус

Ivica Arandjus | Ивица Аранджус

ИВИЦА АРАНЂУС

Ivica Arandjus / Ивица Арандјус

1964. рођен у Котору
1979. техничка школа за електронику
1986. преселио у Њемачку
1992. завршио Арт студије на Академији у Дизелдорфу у класи проф. Михаела Буте

1964. born in Kotor
1979. technical school for electronics
1986. moved to Germany
1992. art studies at the Academy in Dusseldorf at prof. Michael Buthe

1964. рођен у Которе
1979. техникум для електроники
1986. переехал в Германию
1992. искусствознание в Академии в Дюссельдорфе в Prof. Michael Буте

Уметност извођења усмерена на субверзију моћи је изведена као сингуларни догађај унутар неког друштвеног односа као критичка акциона, ангажована, активистичка пракса.

The art of performance aimed at the subversion of power is performed as a singular event in the framework of a social relation, as an active critical, socially-engaged, activist practice.

«Искусство исполнения, направленное на подчинение силы, реализованное как единичное событие внутри неких общественных отношений, является действенной и ангажированной практикой».

Мишко Шуваковић

Misko Suvaković

Мишко Шувакович

Савремени умјетник ангажоване провенијенције своја унутрашња освјешћења пројектује у духовно огледало колективне анксиозности – Кафкиног немоћног и усамљеног човјека и Бекетових издвојених и отуђених ликова. Ова дубинска психологија нашла је своје чулно усмјерење у „икони“ урбане културе и социјалној драми савремене цивилизације. Некад наивни оптимизам направио је радикалан искорак према нотирању субверзивних појава и друштвених ентропија. Поп-арт, односно постпоп, и хладни експресионистички израз њемачке нове објективности отворили су просторе новим темама код појединих умјетника који, полазећи од аксиома индивидуалних слобода умјетничког дјеловања,

The contemporary artist inclined to socially-engaged art projects his enlightened inner visions into the spiritual mirror of collective anxiety – Kafka's powerless and lonely man and Beckett's detached and alienated characters. This depth psychology has found its sensory direction in the 'icon' of urban culture and social drama of contemporary civilization. Once naive optimism has taken a radical step forward towards noting down subversive phenomena and social entropy. Pop-art, or post-pop, and cold expressionist manner of the German New Objectivity, have opened up space for new themes in certain artists who, starting from the postulate of individual freedom in artistic creation, offer resistance to

Современный художник проецирует свои внутренние замыслы на духовное зеркало коллективного беспокойства – бессильного и одинокого человека Кафки и изолированных и отчуждённых героев Беккета. Эта глубинная психология нашла своё чувственное направление в образе городской культуры и социальной драмы современной цивилизации. Некогда наивный оптимизм сделал радикальный шаг вперёд в направлении изображения пагубных явлений и социальных энтропий. Поп-арт, точнее пост-поп, и холодное экспрессионистское выражение новой объективности открыли пространство новых тем для некоторых художников, которые, опираясь на аксиомы индивидуальной свободы творческой деятельности, оказывают сопротивление

пружају отпор ограничењима, забранама и табуима – рецидивима прошлости. Ко може боље сагледати свијет данашњице, него умјетник данашњице?

Овај увод представља оквирну парадигму на којој Ивица Аранђус формира свој оригиналан стваралачки идентитет.

Његово ликовно дјело припада ангажованој умјетности, преко које изражава свој став према деструктивним појавама и лицемјерству друштва у којем живимо, посматраног са аспекта социо-културне антропологије.

У класичном сликарском поступку изражава се фигурацијом преко које материјализује субјективни доживљај свијета. Међутим, Аранђус није остао имун на мултимедијалне изазове (боду арт, хаппенинг, текстуалне лекције). У исказивању свог ангажованог става користио је форме израза које су свака са свог становишта биле носиоци умјетничких интимних осјећања и идејних полисемија.

Његове слике имају изузетно сугестивно са снажним психолошким дејством. Преко њих указује на морални и друштвени „суноврат“ који се у историји умјетности најчешће манифестује карикатуралним изразом у домену хумора, ироније, маниристичких деформација бејконовске провенијенције, гротеске. Посматрано у овом значењу, његово сликарство можемо повезати са гро-

restrictions, bans and taboos as the residues of the past. Who can have a better perception of the modern world than the modern artist?

This introduction describes the general paradigm in which Ivica Arandus has formed his original creative identity.

Arandus's work belongs to socially-engaged art through which he expresses his attitude to destructive forces and hypocrisy in the society we live in, viewed from the standpoint of sociocultural anthropology.

In the classical artistic process, Arandus expresses himself through figuration, using it to materialize his own subjective view of the world. However, he has not remained immune to multimedia challenges (body art, happenings, text forms). To express his socially-engaged attitude, he has used various forms of expression which, all in their own individual ways, have acted as vehicles of the artist's intimate feelings and conceptual polysemy.

Arandus's paintings have an extraordinarily suggestive meaning with a strong psychological effect. Through them, he speaks of the moral and social collapse which, in the history of art, is most often manifested in caricature in the domain of humour, irony, Baconian mannerist deformations, grotesque. Viewed in this light, his

ограничениям, запретам и табу – рецидивам прошлого. Кто сможет лучше взглянуть на мир наших дней, чем художник наших дней?

Данное введение представляет контурную парадигму, опираясь на которую Ивица Аранджус формирует свою оригинальную творческую личность.

Его художественное творчество относится к ангажированному искусству, благодаря которому он выражает свою позицию по отношению к деструктивным явлениям и лицемерию нашего общества, рассматриваемого с аспекта социокультурной антропологии.

В классическом изобразительном акте художник высказывается посредством формы, с помощью которой он материализует субъективное восприятие мира. Тем не менее, Аранджус не смог создать иммунитет против мультимедийных вызовов (боди-арт, хэппенинг, текстуальные отражения). В высказывании своей ангажированной позиции он использовал формы выражений, которые стали носителями интимных чувств художника и его концептуальной многозначности.

Его картины, наполненным глубоким психологическим содержанием, производят незабываемое впечатление. Через них он указывает на моральный и общественный «нарциссизм», который в истории искусства чаще всего проявляется в карикатурном выражении юмора, иронии,

теском коју дефинише Волфганг Кајзер: *гротескни свијет је наш свијет, а са друге стране и није наш свијет. Има исходиште у сазнању, да се наш нама добро познати и наоко на чврстом поретку заснован свијет отуђио под притиском неких понорних сила, да бива ишчашен и избачен из равнотеже, те да се растиче и подлеже неком другом поретку ствари.*

Наведена констатација односи се априорно на циклус посвећен свештеничком „клеру“. Сlike обојене дозом тајанствености и двосмислености прате симболички и метафорички елементи и предмети који имају значајну улогу у откривању њиховог метафизичог и трансценденталног значења, које је некад истакнутије од визуелног.

Посматрано из угла актуелности можемо их повезати са појмом *queer* које означава *неуобичајено, неконвенционално, ексцентрично, настрано или другачије од уобичајеног сексуалног, еротског или родног понашања*, али и ласцивним воајерством усредсређеним на сексуализовано, односно, еротизовано тијело којем налазимо пандан у библијској причи Сузана и старци, често интерпретираној у сликарству XVI и XVII вијека.

Ставља се питање ко или шта стоји иза тог свијета у којем из бузије вребају мрачне силе? Тама је разгнута. Ипак, да ли је спознајом могуће обуздати демонске силе?

paintings can be linked to the grotesque as defined by Wolfgang Kayser: *The grotesque world is -- and is not -- our own world. The ambiguous way in which we are affected by it results from our awareness that the familiar and apparently harmonious world is alienated under the impact of abysmal forces which break it up and shatter its coherence.*

This statement primarily refers to the series devoted to the clergy. Paintings imbued with a note of mystery and ambiguity are followed by symbolical and metaphorical elements and objects which have a significant role in revealing their metaphysical and transcendental meaning, sometimes more prominent than the visual. Viewed in the light of current trends, they can be linked to the notion of *queer* which denotes *odd, unconventional, eccentric, kinky, deviating from the expected sexual, erotic or gender behaviour*, but also to the lascivious voyeurism focused on the sexualized or eroticised body whose counterpart is found in the Biblical story *Susanna and the Elders*, frequently interpreted in the 16th- and 17th- century painting. The question posed is who or what stands behind the world in which dark forces lurk in ambush? The darkness has been dispelled. Still, can demonic forces be bridled by knowledge? There are

манерних деформаций, провенанса Бэкона, гротеска. Рассматривая его творчество с данной точки зрения, мы можем связать его с гротеском, определение которому даёт Вольфганг Кайзер: *«гротескный мир – это наш мир, но с другой стороны, он и не наш. Его отправная точка лежит в осознании того, что наш мир, так хорошо нам знакомый и, на первый взгляд, опирающийся на устойчивый порядок, под давлением неких глубинных сил отдаляется от нас, становится разрозненным и теряет равновесие, разрушается и начинает подчиняться другому порядку вещей».*

Это утверждение относится априори к циклу, посвящённому священному «духовенству». Картины с нотой таинственности и двусмысленности сопровождают символические и метафорические детали и предметы, играющие значительную роль в открытии их метафизического и трансцендентного значения, которое иногда становится заметнее визуального. Рассматривая с аспекта актуальности, мы можем их связать с понятием *queer*, которое *означает что-то необычное, нетрадиционное, эксцентричное, странное или отличающееся от обычного сексуального, эротического или полового поведения*, с похотливым вуайеризмом, сосредоточенным на сексуальном, точнее, эротическом теле, аналог которому мы находим в библей-

Одговора је много, а Аранђус је дао свој коментар оживљавајући кроз препознатљиве садржаје „апсолутну истину“, али и анимирајући посматрача да формира сопственои став и акцију.

Тај свијет у којем је поремећен однос приватно – јавно Аранђус изражава софистицираном интерпретацијом и експресионистичким вокабуларом који посједује и реалну и „надреалну“ димензију. Чулни ефекти повезани су са симболиком и метафорама. Међутим, како каже Мунк, реалност је симболичка, ништаније стварније од симбола. Самосвојни кодови – психограми, имплементација класичних медија у нове иконографско-естетске представе, одсуство танатоса који чини дионизијевсу снагу у корелацији са еросом, на Аранђусовим сликама стварају претпоставку о изгубљеном Богу. На њима се сучељавају свјетлост и тама, добро и зло, невиност и развратност. Ликовно дефинисани јасним и уравнотеженим композицијама, валерским и тонским градијацијама префињене колористичке скале, предметном материјализацијом, сјенчењима и (графичким) прецизним линеаризмом, говоре нам о умјетнику који своје завидно техничко умјеће не жртвује, већ га на изванредан начин користи у исказивању својих промишљања.

У фигуралним композицијама доминирају портрети свештеника сабласног бијелог инкарната.

many answers, and Arandus gave his by reviving the 'absolute truth' through recognizable content, but also by encouraging the viewers to form their own attitude and shape their own action.

In Arandus's work, this world in which the public – private relations are disturbed is expressed by a sophisticated interpretation and expressionist language possessing both real and 'surreal' dimensions. Sensory effects are connected to symbols and metaphors. However, as stated by Munch, reality is symbolic, nothing is more real than symbols. Distinct codes – psychograms, implementation of classical media in the new iconographic and aesthetic representations, the absence of Thanatos which in combination with Eros makes Dionysian power – in Arandus's works they create an assumption of the lost God. In them, the opposites are confronted: light and darkness, good and evil, innocence and obscenity. Visually defined by clear and balanced compositions, fine gradations of value and tone, materialization of objects, shading and precise (graphical) linearism, they speak of the artist who does not sacrifice his enviable technical skills but employs them in a remarkable way to express his thoughts and ideas.

ској притче *Сусанна и старци*, *мотиве, често использованном* в живописи XVI и XVII веков, нельзя не задать вопрос: кто или что стоит за этим миром, в котором скрываются темные силы? Тьма рассеивается. Но всё-таки, можно ли мыслью обуздать демонические силы? Ответов много, а Аранджус не только представляет свой комментарий, оживляя через знакомое содержание «абсолютную истину», но и вдохновляет наблюдателя на выражение собственного мнения и действие.

Мир, в котором связи «личное – публичное» нарушены, Аранджус изображает при помощи утончённой интерпретации и экспрессионистскими средствами, имеющими как реальное, так и «сюрреалистическое» измерение. Чувственные эффекты связаны с символикой и метафорами. Тем не менее, по словам Мунка, реальность символична, нет ничего более реального, чем символы. Автономные коды – психогаммы, внедрение классических средств в новые иконографические и эстетические проявления, отсутствие Танатоса, соединяющего силу Диониса с очарованием Эроса, на картинах Аранджуса создают предположение о потерянном Боге. В его работах сталкиваются свет и тьма, добро и зло, невинность и разврат. В художественном плане чёткие и уравновешенные композиции, градиация тонов утон-

Дефинисани као психолошки одређени ликови, на граници између реалности и фикције, они добијају своју смисаоност тек у корелацији са предметима и знацима који их окружују. Пас (најчешће питбул) који у овом контексту симболизује заводника, блудника, најчешће доминира над жртвеним симболом *Агнус деи* (трансформисан у овцу) којег у западној Цркви прати парабла о Божјој бризи за грешника и о радости над његовим обраћењем. Психограми птица, симболи душе која се уздиже ка небу, лимбоидни кругови и мете – кружнице које истовремено стварају заштитни омотач и отварају простор космичкој бесконачности; бијели, црни и црвени грчки равнокраки крстови, „откривају“ просторе у којима се отварају врата раја или пакла.

Њиховим постављањем на неутралној позадини или у мистичном окружењу умјетник ствара илузију помјерања просторно-временских граница између прошлости и садашњости. Тако на слици *Аристотелов коњ* (2003) виртуелно и реално повезује антику коју симболизује Аристотел велики грчки филозоф познат по учењу о природи и моралу, и хришћанство које симболизује црвени крст. Њихов визуелни посредник је коњ – симбол тјелесне страсти у контексту данашњих психоаналитичких тумачења, на шта нас упућује присуство женског акта који доминира композицијом.

Figural compositions are dominated by portraits of priests characterized by ghostly white skin tones. Defined as psychologically determined characters, on the border between reality and fiction, they gain sense only in correlation with objects and signs which surround them. The dog (usually pit-bull), which in this context symbolizes a seducer, a lecherous person, most often dominates over the sacrificial symbol *Agnus dei* (transformed into sheep), which in the Western Church is accompanied by the parable about God's concern for a sinner and the joy over his conversion. Psychograms of birds, symbols of the soul ascending to heaven; limbo circles and targets – circles which at the same time create protective zones and open up space for cosmic infinity; white, black and red equilateral Greek crosses – they all 'reveal' spaces in which the gates of Hell or Heaven open.

By placing them on a neutral background or in mystic surroundings, the artist creates an illusion of moving the spatial and temporal borders between the past and the present. Thus, in the painting entitled *Aristotle's Horse* (2003), the virtual and the real connect the ancient world with Christianity, the former symbolized by the great Greek philosopher Aristotle famous for

чёрной колористической шкалы, предметная материализация, затенения и (графически) точная линеаризация говорят нам о художнике, который свои прекрасные технические навыки не только не приносит в жертву, но и великолепно использует в качестве языка для передачи своих размышлений.

В фигурных композициях преобладают портреты священников призрачно-белого инкарната. Эти персонажи на границе реальности и вымысла приобретают свой смысл только в соединении с окружающими предметами и знаками. Собака (чаще всего питбультерьер), в данном контексте символизирующая соблазителя, блудника, почти всегда доминирует над жертвенным символом *Agnus Dei* (Агнец Божий), который в католической церкви сопровождает парабла о Божьей заботе о грешниках и радости от их обращения. Психогаммы птиц – символы души, возносящейся к небу, круги Ада и мишени – круги, одновременно создающие защитный слой и открывающие пространство космической бесконечности; белые, чёрные и красные греческие равносторонние кресты, «отворяющие» пространства, в которых открываются двери Рая или Ада.

Размещая их на нейтральном фоне или в мистическом окружении, художник создаёт иллюзию смещения пространственно-временных границ между прошлым

Умјетник слика и галерију ликовно романтичарске тајанствености и физичке љепоте које прате декоративни и архитектонски црквени елементи, али и ликови постављени на неправилним површинама платна – попут *Вероникиног рупца*, на дрвеном тонду, кецељи, кеси за новац (Деутсцхе Бундесбанк), церади. На њима се јављају портрети дјеце и свештеника, и као доминантан портрет жене – еротског симбола, која представља космички принцип према којем је усмјерена чежња ка трансценденталном. Жена као симбол либидо и чулности, и ако је смјештена у акцесориј савремене садржине, посједује ноту пробуденог исконског, тајанственог, готово митског, без обзира на то да ли се јавља као сјена, илузија, визија, као фрагмент или фигура.

Аранђусово сликарство представља дјело зрелог умјетника који је мајсторски повезао техничке вриједности и љепоту умјетничког израза са тематиком која на његовим радовима има многострука значења у контексту присутно/одсутно, реално/алегоријско, социјално/културолошко. Он је сликар свог времена који се директно суочава са свим његовим контроверзним истинама.

Љиљана Зековић

Наративност коју је модернизам у сликарству јако желео да

his writings on nature and morality, and the latter by the red cross. Their visual intermediary is the horse – a symbol of physical passion in the context of present-day psychoanalytical interpretations, which is indicated by the presence of a female nude dominating the composition.

In addition, Arandus paints a gallery of characters characterized by Romantic mystery and physical beauty, accompanied by decorative and architectural church elements, but also characters placed on uneven surfaces of the canvas – like *The Veil of Veronica* on a circular wooden panel (tondo), apron, moneybag (Deutsche Bundesbank), tarpaulin. They feature the portraits of children and priests, as well as the dominant portrait of a woman – an erotic symbol, representing a cosmic principle that longing for the transcendental is directed to; woman as a symbol of libido and sensuality. If placed among contemporary objects, woman also possesses an awakened primeval, mysterious, almost mythical note, no matter whether appearing as a shadow, illusion, vision, fragment or figure.

Arandus's paintings reveal a mature artist who masterly connects technical values and the beauty of artistic expression with the theme which in his works has multiple meanings in the context of present/

и настоящим. Так, на картине «Конь Аристотеля» (2003) он виртуално и реално связывает антику, которую символизирует Аристотель, великий греческий философ, известный благодаря своему учению о природе и морали, и христианство, которое символизирует красный крест. Их визуальным посредником является конь – символ физической страсти в контексте современных психоаналитических толкований, на что указывает присутствие женского ню – доминанты композицией.

Художник изображает также галерею персонажей романтически таинственных и физически прекрасных, которых сопровождают не только декоративные и архитектурные церковные элементы, но и персонажи, размещённые на неровных поверхностях ткани – такой как «Плат Вероники», на деревянной панели (тондо), фартуке, пакете для денег (Deutsche Bundesbank), брезенте. На них появляются портреты детей и священника, а доминантным является эротический символ – портрет женщины, представляющей космический принцип, к которому устремляется тоска о трансцендентном. Женщина как символ желания и чувственности, несмотря на окружение современных предметов, обладает ноткой пробуждённой исконности, таинственности, почти мистицизма, несмотря на то, появляется она как

превазиђе, у ствари, она јесте заправо иманентна у сваком казивању те је, као особити парадокс, нераздвојива пратиља невербалних дискурса који се одржавају и намећу у људском сећању, управо због тога јер о њима и пишемо као и говоримо. Заиста, Пол Валери, велики француски песник, једном је изјавио: „Il faut toujours s’excuser de parler peinture“ („Када говоримо о сликарству, увек морамо да се извинемо“); али, само колико сиромашноби онда било наше познавање ликовне уметности када не бисмо били способни да повезујемо и описујемо приче о којима нам говоре слике! Чак, и тада, када на сликама које посматрамо нема ни фигура или пејсажа, па ни било каквих предмета већ намтек устројство најједноставнијих линија и боја разоткрива поредак симбола који можемо да артикулишемо, протумачимо и осмислимо помоћу речи. Стога, већ према самој дефиницији, језик сликарства, јесте двострук: као прво, он јесте »унутарњи«, структурисан својим сопственим речником, граматиком и синтаксом, а као друго, он јесте испољашњи језик са значењем који због своје полисемије по правилу остаје отворен, никада до краја завршен. Интерпретације које произилазе из таквог језика могу да буду веома разноврсне, чак и контрадикторне пошто слика не

absent, real/allegorical, social/cultural. He is a painter of his own time who directly confronts all of its controversial truths.

Ljiljana Zeković

Narrativity, which modernism in painting strived hard to overcome, is in fact inherent to any expression and therefore, paradoxically, inseparably accompanies non-verbal discourses which remain present in human memory right because we write and speak of them. Indeed, the great French poet Paul Valéry once stated: “Il faut toujours s’excuser de parler peinture” („We must always apologize for talking about painting”); and yet, how poor our knowledge of fine art would be if we were unable to connect and describe the stories that paintings tell us about! Even when paintings feature no figures or landscapes or any objects as such, the mere arrangement of the simplest lines and colours reveals an order of symbols which may be articulated, interpreted and given sense to through words. Thus, by definition, the language of painting has dual nature: firstly, it can be seen as internal, structured by its own vocabulary, grammar and syntax; secondly, it is also external, with its meaning, polysemic as it is, remaining forever

тень, иллузия, видение, фрагмент или как фигура.

Живопись Аранджуса – творчество зрелого художника, который мастерски соединяет технику исполнения с художественной эстетикой и тематикой, которая в его работах обладает многозначностью в диалектике присутствия/отсутствия, реального/аллегорического, социального/культурологического. Это художник своего времени, напрямую сталкивающийся со всеми его спорными истинами.

Лилијана Зекович

Нарративность, от которой модернизм страстно желал избавиться, на самом деле является обязательной для каждого высказывания и, как своеобразный парадокс, неотделимой спутницей невербальных дискурсов, которые входят в память человека, и именно поэтому мы о них пишем и говорим. Поль Валери, великий французский поэт, однажды сказал: «Il faut toujours s’excuser de parler peinture» («Когда мы говорим о живописи, нам всегда приходится извиняться»); но насколько бедным бы было наше знание изобразительного искусства, если бы мы не были способны связать и описать истории, о которых нам рассказывают картины! Даже когда на картинах, на которые мы смотрим, нет никаких фигур или

представља само уметникове реализације идеје или представе већ такође и пројекцију виђења и осетљивости онога који је посматра.

Ивица Аранђус јесте уметник који тај дуализам савлађујеса свом сувереношћу – пре свега, јер он мајсторски барата цртежом те је свестан његове примарне улоге у генези сваког ликовног дела, а потом, и као одличан посматрач емпиричке реалности чије видике уме проицљиво да дешифрује и убедљиво редукује у дводимензионално изражавање које одговара обавезујућим датостима сликарске плохе. Алузивни облици које представља садржајна, односно наративна интенција, заснивају се на егзактности извођења која у тренутку привуче интересовање посматрача, без обзира на интенцијоналну транспаренцију започетог дискурса, односно сваког појединачног дискурзивног фрагмента. У том смислу, Аранђус не пристаје на никакав компромис, он не може да се задовољи упрошћеним, тек назначеним фигуралним замислима, јер он сваки детаљ цртежа усавршава до те мере да тиме постигне оптималан визуелни ефекат. Његов сугестиван цртеж представља основу за проналажење боја које тај ефекат акцентујуи тиме постижу очекивану хармонију између облика и садржаја, између идентификације и значењем уобличене творевине.

open, never entirely closed or complete. The ensuing interpretations may be extremely varied and contradictory even since the painting is not just a materialization of the artist's idea but also a reflection of the vision and sensibility of the viewer.

Ivica Arandjus is an artist who overcomes this dualism with his artistic authority – above all as an artist endowed with a superb drawing skill which plays a primary role in the creation of any work of art, but also as an extraordinary observer of the empirical reality able to discerningly decode its aspects and convincingly reduce them to the two-dimensional expression suiting the given characteristics of the painting surface. Allusive forms that content or narrative intention call for are based upon an exact realization which momentarily draws the attention of the viewer, regardless the intentional transparency of the initial discourse, or each individual discursive fragment. In that sense, Arandjus does not accept any compromise; he is not satisfied with the simplified, only slightly indicated figural concepts as he perfects each single detail of a drawing to such an extent that he achieves an optimal visual effect with it. His suggestive drawing provides the basis for his search of colours which accentuate the effect, thus achieving

пейзажей, никаких предметов, а лишь намёк на устройство самых простых линий и цветов – всё это открывает порядок символов, который мы можем координировать, объясняя их и осмысливая с помощью слов. Поэтому уже даже в соответствии с самим определением язык живописи имеет двойственное значение: во-первых, он «внутренний», со своим собственным словарём, грамматикой и синтаксисом, во-вторых, это внешний язык, который благодаря своей полисемии остаётся открытым и незавершённым. Толкование замысла на этом языке может быть весьма разнообразным, даже противоречивым, так как картина – это не только воплощение идей или представлений художника, но и проекция видения и эмоциональности зрителя.

Ивица Аранджус является художником, который умирязует дуализм своей независимостью – прежде всего благодаря тому, что он мастерски создает рисунок и понимает его главенствующую роль в генезисе каждого произведения изобразительного искусства, а затем, выступает как великолепный наблюдатель эмпирической реальности, чьи перспективы он умеет проицательно расшифровывать и убедительно воплощать в двухмерном пространстве, отвечающем заданным характеристикам живописной поверхности. Аллюзивные облики, которые представляют содержательную, точнее, повествователь-

Аранђус иначе слика у серијама, у тематским склоповима у којима се одређени типови фигура појављују у различитим контекстима, композицијским варијантама и наративним комбинацијама, како би увек нови редови семантичких шумова допуњавали поенте уметникових порука. Стога бисмо, дакле, могли да говоримо о варијацијама на одабрану тему али, ипак би, истовремено, ова ознака могла да буде варљива јер не узима у обзир истовременост аутономног статуса слике која, целокупном својом очигледношћу, може да функционише такође итада када се представља својом особеношћу, одвојено од реда у којег је упрегнута према свом иконографском кључу. Али, очигледно да се у Аранђусовом случају ради о још једном дуализму – дуализму ангажоване реакције уметника поводом понеких актуелних збивања на једној, те спонтано естетско настојање на другој страни, што, наравно, у појединим сликама, не искључује могућности повезивања, допуњавања и преплитања оба стваралачка прилаза. Ангажованост, наравно, не претпоставља имитацију догађаја у илустративном смислу (ту функцију, пре више од сто и педесет година, преузела је фототографија, а у данашње време, тај посао обављају телевизија и електронски медији) већ се она испољава у њиховом субјективном

the desired harmony between form and content, between identification and creation defined by meaning. Arandus produces series of paintings, creating thematic wholes in which certain types of figures appear in different contexts, compositional variations and narrative combinations, so that the always new orders of semantic noises can add new dimensions to the artist's messages. Therefore, we could speak of variations on a selected theme; however, this could also be tricky as such interpretation does not take into account the autonomous status of a painting which, in its entirety, can also function even when it presents itself with its own distinct character, apart from the group it was placed in according to its iconographic traits. But, it is obvious that in the case of Arandus we can speak of another kind of dualism – on one side the artist's active reaction to some current events, and on the other his spontaneous aesthetic aspirations, which, naturally, in some paintings does not exclude the possibility of connecting the two creative approaches, making them intertwine and enrich each other. Engaged art, of course, does not imply illustrative emulation of events (over a hundred and fifty years ago this function was taken over by photography, while nowa-

ную интенцију, основиваються на тшательности воспроизведения, которое моментально привлекает интерес смотрящего, несмотря на намеренную прозрачность начатого дискурса, соответственно каждого отдельного дискурсивного фрагмента. В этом смысле Аранджус не приемлет никаких компромиссов, он не может удовлетвориться упрощёнными, слегка обозначенными фигуративными замыслами, так как каждую деталь рисунка он совершенствует до тех пор, пока не достигнет оптимального визуального эффекта. Его многозначный рисунок представляет основу для цвета, который подчеркивает этот эффект, достигая ожидаемой гармонии облика и содержания, идентификации и значения созданной формы. Аранджус рисует тематические серии картин, в которых определённые типы фигур появляются в разнообразных контекстах, композиционных вариантах и повествовательных комбинациях, чтобы новые ряды семантических шумов всегда дополняли суть художественных посылов. Поэтому мы, соответственно, можем говорить о вариациях на заданную тему, в то же время этот ярлык может быть ошибочным, так как он не учитывает синхронность автономного статуса картины, которая, при всей своей очевидности, может функционировать даже тогда, когда выражает себя через свою уникальность,

рашчлањавању и то, са намером одредити њихове узроке и могуће последице као и њихов утицај на схватање етичких и психолошких норматива те параметара понашања одређеног времена и простора. Како би све то постигао, Аранђус заузима критичку дистанцу према темама које обрађује, без обзира да ли се оне уклапају у широко поимање еротике и њезиних друштвених конотација или пак, се оне, са становишта надзиране ликовне реторике, увлаче у актуелну политичку и економску сферу како би се уметничким средствима изпоставиле њезине девијације, морална оспорљивост и хипокризија. Можда експлицитна тематика заправо није карактеристика већинских усмерења савремене уметничке продукције па и у Аранђусовим сликама она бива истакнута тек условно – пре бисмо могли о њој да говоримо као о драматуршкој концепцији која, употребљавајући конфронтације несумњиво препознатљивих ознака тежи ка успостављању своје сопствене метафоричке структуре, унутар које, сваки се пут другојачије поставља питање истине која се налази иза изгледа ствари. Као да смо се обрели у филозофској замци коју нам је, већ у античко доба, поставио Платон смисливши чувену метафору о пећини у којој можемо да видимо тек сенке које предмети бацају на стене, тек „копије“ идеја:

days it is being performed by television and electronic media); instead, it is manifested in their subjective parsing intended to define their causes and possible consequences, as well as their impact on the ethical and psychological standards and behavioural parameters of a certain time and space. In order to achieve all this, Arandus keeps a critical distance from the themes he works on, no matter whether they fit into the broad concept of erotica and its social connotations or, from the standpoint of the monitored art rhetoric, they enter the current political and economic spheres in order to highlight their deviations, moral-contentiousness and hypocrisy with the use of artistic devices. As a matter of fact, explicit themes might not generally be a characteristic of the major part of contemporary art production and thus, in Arandus's work, too, they are emphasized only conditionally; we can rather speak of them as a dramaturgical conception which, using the confrontations of undoubtedly recognizable signs, strives to establish its own metaphorical structure within which the question of truth lying behind the appearance is posed differently each time. It is as if we were caught up in a philosophical trap set up in ancient times by Plato with his well-known allegory of the cave in which

отдельно от порядка, в который она впряжена в соответствии со своим иконографическим ключом. Однако, очевидно, что в случае Аранджуса речь идёт ещё об одном дуализме – дуализме ангажированной реакции художника по отношению к некоторым актуальным событиям, с одной стороны, и спонтанной эстетической настойчивости, с другой, что, конечно, на некоторых картинах не исключает возможность соединения, дополнения и переплетения этих двух творческих подходов. Ангажированность, конечно, не предусматривает имитации событий в иллюстративном смысле (эту функцию свыше 150 лет назад взяла на себя фотография, а в наши дни эту работу выполняют телевидение и электронные СМИ), но она выражается в их субъективном анализе с целью определить причины их возникновения и возможные последствия, а также их влияние на восприятие этических и психологических норм, параметров поведения определённого времени и пространства. Чтобы добиться всего этого, Аранджус создаёт критическую дистанцию между собой и темами, которые он описывает, несмотря на то, соответствуют ли они широкому пониманию эротики и её социальных конотаций, или, всё-таки, с точки зрения контролируемой визуальной риторики они проникают в актуальную политическую и экономическую

ако сада ову вечиту дилему пребацимо у језик слика ризикујемо да ће њихова „истина“ надгласати истинитост предмета. Само склоност идентификацији, заправо човекова нагонска тежња за препознавањем, односно изједначавањем нечега што је уобличено, са оним што стварно постоји представља онај „осигурач“ који у позитивном смислу релативизује сликарско приказивање пошто поглед последично води у увиђај и (у)виђење слике иза слике. Аранђусове прецизне, дотеране, рисарски савршене сликарске формулације усмерене су управо ка томе увиду пошто оне казују оно што би протагонисти његових уобличења – покварени банкари, педофилски клерици и остали угледни лажови – хтели да заташкају, гурну испод тепиха или минимализују на било који лажљив начин. Упркос свим одређујућим цртама лица, поменуте фигуре нису портрети у директном значењу обележја већ се оне, у својој различитости, појављују као генерични представници изабраног слоја, односно функције, како би тиме стекли статус индикатора неке општије појаве или стања са очигледним особинама аномалије у преовлађујућем систему прихватљивих вредности. У односу на поменуте аномалије, уметник не може да буде безбрижан, иако је свестан да не може значајно да утиче на њихово укидање али

we can only see shadows cast by objects onto the wall, i.e. mere 'reflections' of ideas; if we transfer this eternal dilemma to the language of paintings, we are taking the risk of their 'truth' prevailing over the truthfulness of the object itself. It is man's propensity for identification, his instinctive tendency to recognize or to equate something that is made into a form with what exists in reality, that represents a 'safety device' which in positive terms relativizes visual representation in painting since a look at a painting leads to an insight into or vision of the picture behind the painting. Arandus's precise and polished artistic formulations exhibiting a perfect drawing skill are aimed exactly at this insight as they reveal the very things that the protagonists of their forms – crooked bankers, paedophilic clerics and other respected liars – wished to whitewash, sweep under the carpet or diminish in any deceptive manner possible. Despite the determining facial features, the abovementioned figures are not portraits whose individual traits have a direct meaning – but, varied as they are, they come across as generic representatives of the selected group or function, thus becoming indicators of a broader phenomenon or state emerging as conspicuous anomalies in the predominant system of acceptable val-

сферу, чтобы при помощи художественных средств установить их отклонения, моральную неоднозначность и лицемерие. Возможно, эксплицитная тематика и не является характерной для большинства направлений современной живописи, соответственно и на картинах Аранджуса она выделяется лишь условно, и, в первую очередь, мы могли бы говорить о ней как о драматургической концепции, которая, если использовать устоявшиеся ярлыки, стремится к установлению своей собственной метафорической структуры, внутри которой вопрос истины, находящейся за внешним видом вещей, каждый раз ставится иначе. Мы как будто очутились в философской ловушке, которую нам ещё в период античности поставил Платон, сформулировав знаменитую метафору о пещере, в которой мы можем видеть лишь тени, отброшенные от предметов на стены, лишь «копии» идей: если сейчас эту вечную дилемму перевести на язык картин, то мы рискуем создать ситуацию, в которой их «истина» восторжествует над правдивостью предметов. Только склонность к идентификации, а именно инстинктивное стремление человека к узнаванию, соответственно, выравниванию чего-то сформированного с тем, что в действительности существует, представляет тот «предохранитель», который в позитивном смысле релативизирует художественный подход, так

он, ипак, средства, којима располаже, евидентира и такође уноси у мрежу података, релевантних за дубље разумевање духовне и материалне констелације времена у којем живи. Дакле, Аранђус, својим преиспитивањем реалности, пре свега, јесте сведок коме је дозвољено заузимати становишта и, такође, да сумња о стварима које многи сматрају разумљиве саме по себи.

Бране Кович

ues. This artist cannot be carefree and indifferent to these anomalies, although he is aware that he cannot significantly contribute to their eradication; nevertheless, he registers the means available to him, entering them in the database relevant for a deeper understanding of the spiritual and material characteristics of his time. Thus, Arandus, with his re-examination of reality, is primarily a witness who is allowed to take a stance and voice his doubts about things viewed by many as quite understandable.

Brane Kovic

как взгляд последовательно вводит нас в осмотр и видение картины за картиной. Точные, тщательные, графически совершенные изобразительные формулировки Аранджуса направлены именно к этому исследованию, так как они обнажают то, что герои их форм – банкиры, клерки, педофилы и остальные видные лжецы хотели бы скрыть. Несмотря на все черты лица, упомянутые фигуры не являются портретами в прямом смысле. В своей разнolikости они появляются в качестве обобщенных представителей избранного слоя, точнее функции, чтобы таким образом получить статус индикатора общего явления или состояния с очевидными особенностями аномалий в преобладающей системе общепринятых ценностей. По отношению к упомянутой аномалии художник может быть беззаботным, и хотя он и понимает, что не сможет заметно повлиять на её искоренение, он всё-таки с помощью средств, которыми он располагает, фиксирует ее для более глубокого осознания духовной и материальной концентрации времени, в котором мы живём. Таким образом, Аранджус, постоянно изучая реальность, становится свидетелем, которому позволено иметь свое мнение и сомневаться в вещах, которые многие считают само собой разумеющимися.

Бране Кович

Иза хоризонта I
Beyond the horizon I
За горизонтом I

Иза хоризонта II
Beyond the horizon II
За горизонтом II

LP baby I

LP baby II

Мјесечина I ►
Moonshine I
Самогон I

Мјесечина II ►►
Moonshine II
Самогон II

Црвена соба ►
Red room
Красная Комната

Млада ►►
Bride
Невеста

У црном
In the black
В черном

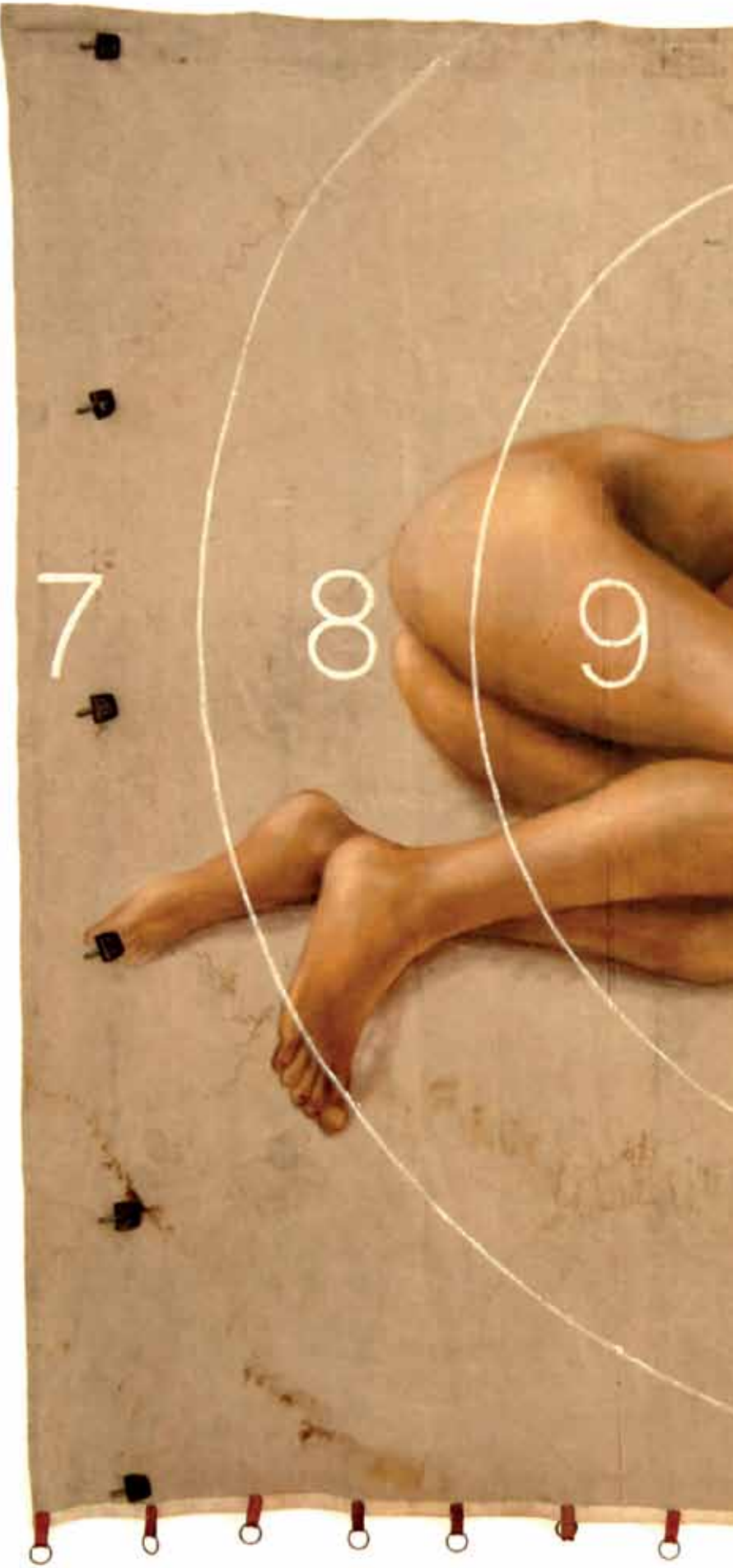
У плавом
In the blue
В синий

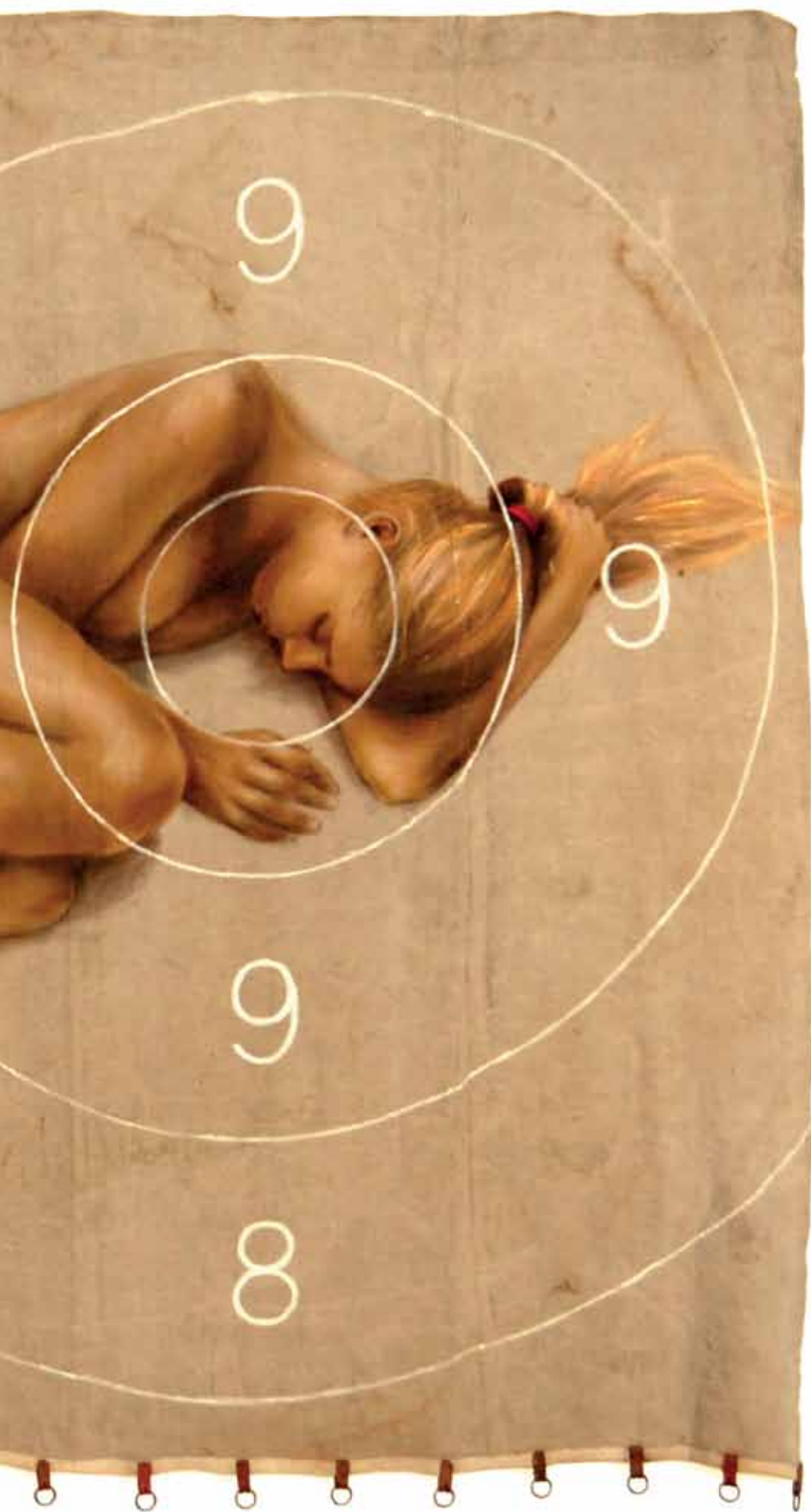
Мирно море I
Calm Sea I
Морская тишь I

Мирно море II
Calm Sea II
Морская тишь II

Target ►

Бискупија
The Diocese
Епархия

Спаљивање знања
Incineration knowledge
Сжигание знания

Чувари
Guardians
Опекуны

Kreuzweg

Puppenspieler

Нощно купање
Night swimming
Ночь плавание

Трезор
Vault
Свод

Борис Драгојевић

Boris Dragojević | Борис Драгойевич

БОРИС ДРАГОЈЕВИЋ

Boris Dragojevic | Борис Драгойевич

Борис Драгојевић рођен је 3. јула 1956. на Цетињу, Црна Гора. Основну школу похађао је на Цетињу, у Загребу и Београду. Завршио је средњу школу за дизајн-одсек графика у Београду, Вишу педагошку школу-ликовни смер. Факултет ликовних уметности завршио је 1983. такође у Београду, у класи проф. Мирјане Михач а постдипломске студије 1986. Члан је УЛУС-а и слободан уметник од 1984.

Борис Драгојевић је сликар који је својој развојној линији достигао апсолутну препознатљивост. Естетичност у надреалистичком споју елемената из свакодневног окружења, дају посебну композициону валерну његовим сликама, а разиграност маште, уравнотежено обликује свјетове који се додирују и преплићу у новој реалности. Свјет видљиви и онај осјетивни, над и под морем, његове колористичке игре и запажања препоручују га као „хомо медитеранеус-а“ међу сликарима, који на својеврсан, али ипак очекивани начин налази универзалну ноту и склад у варијацијама своје основне умјетничке поруке.

др Рајко Вујичић

И све постаје могућим. Па и ми у сусрету са Борисовим платнима. Грешни у души, погрешни

Boris Dragojevic was born on July 3, 1956 in Cetinje, Montenegro. He went to elementary school in Cetinje, Zagreb and Belgrade. He finished design, department for graphics high school and received a diploma from the Teachers Training College in Arts in Belgrade. He graduated from the University of Fine Arts in 1983 and his graduate studies in 1986, also in Belgrade. He is a member of ULUS and has been a freelance artist since 1984.

Boris Dragojević is a painter who has become absolutely recognizable through his developmental lines. The aesthetics of a surrealist connection of elements from everyday surroundings gives a special compositional Valera to his pictures. His playful imagination shapes, in a balancing way, the worlds which meet and intertwine in a new reality. The world that is seen and the sensory one, above and under the sea, his play with color and observation define him as a „homo mediterraneus” amongst painters, who with a sort of, but nevertheless expected way, finds a universal note and harmony in the variations of his basic artistic message.

dr Rajko Vujicic

Everything becomes possible. Even us meeting Boris' canvases. Sinful in our souls, wrong in add-

Борис Драгойевич родиося 3 июля 1956 г. в Цетинье, Черногория. Учился в школах Цетинье, Загреба и Белграда. Затем в Белграде поступил в колледж дизайна на отделение графики, а продолжил образование в Педагогическом институте на отделении изобразительного искусства и скульптуры. В 1983 г. окончил Факультет изобразительного искусства и скульптуры университета Белграда, класс профессора Мирьяны Михич, и в 1986 г. – аспирантуру. С 1984 г. является членом Ассоциации художников Сербии (ULUS).

Борис Драгойевич – художник, достигший абсолютной узнаваемости. Гиперреалистичное соединение предметов из повседневной жизни создаёт оригинальное композиционное решение его картин, а полёт фантазии даёт жизнь мирам, которые соприкасаются и переплетаются в новой реальности. Мир, видимый и ощущаемый, находящийся над и под водой, игра с цветом выделяют Драгойевича среди художников как «homo mediterraneus», который находит универсальную ноту и созвучие в вариациях на тему своего основного художественного замысла.

Райко Вуйичич

И всё становится возможным. Встреча с Борисом меняет нас.

у сабирању. Боље рећи, заведени - сликом. Занатски, сасвим очекивано она је беспрекорна. Човјек није случајно изучио све школе које се у сликарству могу изучити. То је апсолутни традиционализам господине магистре. Све до завршне препарације. И тачка. Остало је ... постмодерна? Може бит. Буни се и против авангарде и против комерцијализма сваке врсте. Расправља са теоријама дефинисаним у струци, све доказујући да ништа није толико до-речено и коначно, ни сагледано и превазиђено, да би га могли стваралачки пренебрегнути. Наравно, ко зна и може. При том суштински симбол је детаљ. Ситница. Живот. Што мање очекиван (ако може срце, може и пропела), тим више логичан. Уоквирен, завршен, коначан. Попут неумитне линије круга – љепоте умирања. Зато порука оће да измакне. Сликарски је преморална да би била уочљива, стилски пречиста да би постала опомена. Исувише жива, колоритна, да би забринула. Борисова естетика чистија је од ... екологије. И није никакво чудо што је море у првом плану. И небо је море живота. Мора бити. Медитеран је то. Борис Драгојевић.

Невен Станичић

У сликама Бориса Драгојевића осјећа се набој, снага, ликовна мисао коју умије да каже, идеја

ing. Better said, seduced with the picture. Vocational, completely expected, it is flawless. This man didn't by chance learn all schools there are to learn in the world of art. That is complete traditionalism, Mister Magistrate. Everything until the final preparation. Period. The rest is...postmodern? It could be. It complains against Avangarde and commercialism of all kind. He argues against the theories defined in his field, proving that nothing is so spoken and final, considered and overcome, so that we could creatively overlook it. Of course, who knows, can. With that, the essential symbol is detail. Whatnot. Life. The less is expected (if the heart can, so can the propeller), the more logical it is. Framed, complete, final. Like inevitable lines of a circle – the beauty of dying. That is why the message wants to get away. In a pictorial sense, it is too moral to be noticeable, stylistically too pure to become a warning. Too lively and colorful to worry. Boris 'aesthetic is cleaner than...ecology. It is no surprise that the sea is the primary focus. The sky is the sea of life. It has to be. It is the Mediterranean. Boris Dragojevic.

Neven Stanicic

In the pictures of Boris Dragojevic one can feel charge, power and the artistic thought which can say,

Грешны в душе, ошибочны в суждениях. С точки зрения мастерства, его работы безукоризненны. Художник изучил все направления изобразительного искусства. Он следует традиции по максимуму. Вплоть до последнего мазка. Что же тогда остальное, постмодернизм? Возможно. Художник восстаёт и против авангардизма, и против коммерциализации любого рода. Расправляется с научными теориями, убеждая, что ничто не является окончательным, во всем присутствует недосказанность, ничто не увидено в полной мере таким образом, чтобы им можно было бы пренебречь в искусстве. Несомненно, детали открываются тем, кто способен их видеть. При этом каждый элемент имеет значение. Чем менее ожидаема эта деталь, тем более она логична. Обрамлённая, завершённая, окончательная. Подобно неумолимой линии круга.

Красота умирая. Поэтому замысел стремится ускользнуть. Она становится очевидной под кистью художника, и стилистически чрезмерно чиста, чтобы вызывать нарекания. Слишком живая, колоритная, чтобы обеспокоить. Эстетика Бориса чище... экологии. И совсем неудивительно, что на первый план в его картинах всегда выходит море. Небо же – это море жизни. Так должно быть. Ведь это – Средиземноморье. Это – Борис Драгойевич.

Невен Станичић

која је до краја доведена. Драгојевић је остао вјеран сликарству. Његове слике нису производ тренутка: оне су настајале сати-ма, данима, па и годинама рада. На њима су море, сцене у смирају дана, материјализован дјечачки живот, понеки сан. Тиме Драгојевић заокружује цјелину и покушава да крене даље, тражи и изнова налази свој израз. Код њега нема лутања – само снага и смјелост, без патетике.

Милан Цоко Маровић

Драгојевићева композициона рјешења су промишљена, веома смирена и потпуно избалансирана и готово по правилу у горњој, минимализираној зони је осунчан, видљив и ововремени свијет, а у доњем одишта много већем ареалитету, потенцирани су стваралачка маштовитост, мистичност и суздржана романтичност. Нешто попут паралелних свјетова, дуалних сфера, постојања и нестајања, живота и смрти или пак раја и адске непредвидљивости. Драгојевићева остварења грезну у интензивној медитеранској свјетлости, она исијавају изразити енергетски набој, а надамне их одликује присност, непосредност и свепшта топлина. Његова хроматска скала је веома богата и контрапунктирајућа, валерска лепеза је изразито разуђена, а бојена

an idea has been completed. Dragojevic has remained loyal to painting. His pictures aren't the products of the moment: they have been formed through hours, days and even years of hard work. The sea, scenes of the sunset, materialized boyish life; dreams are all things that can be seen in his pictures. With that, Dragojevic rounds up the whole and tries to move forward, searches and over and over again finds his expression. There is no wandering with him – only strength and boldness, without pathos.

Milan Coko Marovic

Dragojevic's compositional solutions are well thought out, very calm and completely balanced and almost by rule in the upper, minimal zone is a sunny, visible and modern world and in the lower, is a much bigger fantasy world, of creative imagination, mystery and restrained romanticism. Something like parallel worlds, of dual spheres, existing and disappearing, life or death or perhaps heaven and unpredictability. Dragojevic's creations graze in the intensive Mediterranean light; it radiates an expressive energetic charge, and above characterizes intimacy, immediacy and warmth. His chromatic scale is very rich and counterpointing, the tonal range is very indented, and the dye is liqui-

В картинах Бориса Драгойевича чувствуется напор, сила, художественная мысль, которая способна к самовыражению, идея, которая доведена до логической точки. Драгойевич сохранил верность живописи. Его полотна – не сиюминутные творения, они создавались часами, днями и годами. На них – море, закаты, мальчишеская жизнь, мечты. Это мир Драгойевича, за пределами которого он продолжает поиски себя, смело и напористо, без блужданий и патетики.

Милан Цоко Марович

Композиционные решения Драгойевича продуманы, спокойны и уравновешенны. Почти всегда в верхней, лаконичной части художник изображает освещенный солнцем, видимый современный мир, а в нижней, как правило, более обширной области работы находит выражение его творческое воображение, мистика и сдержанная романтичность. Подобно параллельным мирам, двойственным сферам, бытию и небытию, жизни и смерти, раю и аду. Образы Драгойевича утопают в ярком средиземноморском свете, придающим его работам особую энергетику. Полотна Драгойевича отличаются непосредственностью и теплотой.

материја је ликидна и лишена је фактуралитета. Драгојевић инсистира на волуменозности и тродимензионалности сликаних објеката, а истовремено су наглашени просторност и дубинске визуре.

Слободан Словинић

dated and deprived of treatment. Dragojevic insists that the objects he paints be three-dimensional and voluminous, and at the same time vastness and deep viewpoints are highlighted.

Slobodan Slovinic

Его цветовая палитра насыщена, тональный диапазон сложен, а поверхность текуча и лишена фактуры. Драгойевич настаивает на объёмности и трёхмерности изображаемых объектов, подчёркивая пространство и глубину перспективы.

Слободан Словинич

Јацаранда
Jasaranda
Жакаранда

Чежња
Yearning
Страсть

Marcano twins

WV underwather

Грмљавина над Госпом
Thunder over the Lady
Гром над Богородицей

Госпа и сирена
The Lady and
the mermaid
Богородица и
сирена

Госпа са мола
Lady with a
mole
Богородица с
мола

MARINE FUZE BOX I

MARINE FUZE BOX II

MARINE FUZE BOX III

MARINE FUZE BOX IV

Момчило Маџановић

Momcilo Masanovic | Момчило Маџановић

МОМЧИЛО МАЦАНОВИЋ

Momcilo Macanovic / Момчило Мацанович

Рођен у Никшићу 1966. год. Дипломирао 1993. год. на Факултету ликовних умјетности на Цетињу, у вајарској класи професора Павла Пејовића. Добитник је прве награде за скулптуру ФЛУ Цетиње. Члан је Удружења ликовних умјетника Црне Горе од 1994.год. Излагао је на више од педесет групних изложби у земљи и иностранству.

На његовим студиозно исликаним платнима трепери јужна свјетлост ублажена перфекцијом која асоцира холандске мале мајсторе и поступке Холбајна и Дирера. „Свјетлост и сјена, смишљено интерпретиране, структурирају метафизику димензија на мојим платнима“, каже сликар. Међутим, оно по чему његов израз подсећа на ликовни језик старих мајстора, једног Ван Ајка на примјер, јесте одмјереност и прецизност у постављању свих елемената слике и минуциозност у обради детаља. Он заправо на сјајан, класичан начин слика савремене призоје декириковски неутралишући акцију лица, претварајући их само у елементе слике. Такав начин сликања тражи и технички и занатски велико умијеће. Сликаство Момчила Мацановића је резиме доброг познавања историје умјетности, коришћења искуства из скулптуралног грађења лика, интровертних реминисценција на збивања

Momcilo Macanovic was born in Niksic in 1966. He graduated from the University of Fine Arts in 1993 in Cetinje, in the sculpture class of Professor Pavle Pejovic. He is the receiver of the first award for sculpture by FLU, Cetinje. He has been a member of the Fine Arts Artists of Montenegro since 1994. He has held over 50 exhibitions in group exhibitions in the country and abroad.

Southern light flashes on his studiously painted canvas which is softened by a perfection which resembles Dutch masters and actions of Holbein and Dürer. The author says, „Light and shadow, deliberately interpreted, structure the metaphysical dimension on my canvases.“ However, that which associates his expression to the language of the old art masters, for example van Aijk, is his restraint and precision in placing all elements of the picture and meticulousness for detail. Actually, Macanovic, in a brilliant and classic way neutralizes faces of modern scenes, turning them only into elements of the picture. Such a way of painting requires great technical skill and craftsmanship. Paintings by Momcilo Macanovic are a resume of a well grasped knowledge of art history, using experiences from the sculptural way of building character, introverted reminiscence of current events, confirming vertical relations in the emotional and realistic or-

Родился в Никшиче в 1966 году. В 1993 году окончил факультет изобразительного искусства и скульптуры в Цетиње, скульптурное отделение, класс профессора Павла Пейовича. Обладатель первого приза за скульптуру ФИИ Цетиње. Член Ассоциации художников Черногории с 1994 года. Участник более пятидесяти групповых выставок в Черногории и за рубежом.

На его тщательно прорисованных полотнах мерцает южный свет, смягченный мастерством, напоминающим «Малых голландцев» и манеру Гольбейна и Дюрера. «Свет и тень, продуманная интерпретация структурируют метафизику измерений моих полотен», — говорит художник. Однако роднит его манеру с изобразительным языком старых мастеров, в частности, Ван Эйка, уравновешенное и точное размещение всех элементов картины, а также кропотливая работа над деталями. Он пишет современные сцены в классическом стиле, нейтрализуя лица в стиле де Кирико, превращая их в один из элементов картины. Такой метод работы требует большого технического и профессионального мастерства. Живопись Момчило Мацановича — это сочетание таланта, хорошего знания истории искусства, опыта скульптуростроения, основанно-

у садашњости, утврђивање вертикалних веза у емотивној и реалној организацији живота. Он је један од оних који на свој начин траже истину о животу и саопштавају нам оно што су нашли, са нешто романтике, носталгичног бола, дискретне емоције и много вјештине.

Олга Перовић

.....
...Ово сазнање не ограничава свест до које се Мацановић у свом сликарству уздигао. Његова мисао сеже даље. Он у бићу које егзистира открива трагове два „страха“. Први је страх од апсолута, од сводљивости бивства на пуку датост ствари, привидно подударну са чињеницама нашег сазнања. Други је страх од релативности, прожет сумњом у постојаност ствари, па и у саму реалност представа о њиховој егзистенцији. Ти страхови испуњавају биће уметника нарочитим осећањем за које је Сартр нашао реч мучнина. Ту мучнину осетљиви посматрач откриће у атмосфери амбијената Мацановићевих сликаних приказа. Кошмар који у тим приказима влада настаје у судару те две позиције свести, извесности и скепсе, сигурности и сумње, аналогно постојаности и пролазности, бивству и ништавилу. Уметник се брани од мучних последица тог судара, покушавајући да настало „лудило“ сли-

ganization of life. He is one of those artists who tries to, in his own way, seek the truth of life and inform us of what he has found with a little bit of romance, nostalgic pain, discrete emotions and lots of skill.

Olga Perovic

.....
...This knowledge does not limit the awareness to which Macanovic has elevated himself in his painting. His thought goes beyond that. In the life form in which he exists, he reveals traces of two „fears.“ The first is fear of the absolute, from the generalization of being a mere given thing, apparently matched with the facts of our knowledge. The second is fear of relativity, permeated with doubt of the existence of things, and with that the reality of the representation of their existence. These fears fulfill the being of a painter with a feeling for which Sartre found the word nausea. A sensitive viewer will discover this nausea in the atmosphere of Macanovic's ambient of painted scenes. The nightmare which rules in these scenes stems from the clash of these two positions of awareness, the certainty and doubt, analog of existence and transience, being and nothing. The artist tries to defend himself from nauseating consequences of this clash, by trying to turn this „madness“ of the picture world into a system, but he is, however, not re-

го на личных воспоминаниях. Он один из тех, кто по-своему ищет правду жизни и сообщает нам о результатах поиска с ноткой романтики, ностальгической боли, эмоционально и с большим мастерством.

Олга Перович

.....
...Эта мысль не ограничивает сознание, до которого Мацанович вырос в своей живописи. Его мысль стремится дальше. В этом состоянии он отправляется на поиски двух «страхов». Первый – боязнь абсолюта, сведения бытия к простой данности, соответствующей фактам нашего сознания. Второй – страх относительности, пронизанный сомнением в постоянстве, да и собственно в реальности представлений о ее существовании. Эти страхи наполняют жизнь художника особым чувством, для которого Сартр нашел определение «тошнота». Внимательный наблюдатель отыщет «тошноту» в атмосфере пейзажей на полотнах Мацановича. Кошмар, довлеющий над пейзажами, рождается из соединения двух состояний сознания, определенности и скептицизма, уверенности и сомнения, аналогично постоянству и быстротечности, бытию и небытию. Художник защищается от мучительных последствий этого столк-

ке света претвори у систем, али он тиме није ослобођен осећања мучнине. Оно се обнавља у сталном сукобу представа и чињеница које граде ту слику. Зар није парадоксално то што о чињеницама судимо на основу представа? Кад је већ тако, није ли онда кошмар наших „најлуђих“ слика света раван по значају логичној представи светског реда и хармоније?

Мацановић зна да се тај апсурд може исказати само на сликовит начин, кроз призоре који апсурдну релацију представа и чињеница не могу да разреше, али могу да је учине видљивом. Овде је реч о оном истом осећању апсурдног устројства света које Мацановићев земљак и суграђанин Војо Станић изражава са гестом ведре, пародичне ироније. Код Мацановића, то осећање изражено је чудном, „хладном“ озбиљношћу иза које се скрива интимна тежина доживљаја. Та тежина осећа се у самој структури Мацановићевог сликаног призора која сугерише парадоксални доживљај пуноће у простору и празнине у времену. У мистериозним Мацановићевим призорима развијена је читава једна метафизика заустављеног кретања. Статичност његових фигура, чак и оних чији положај наговештава покрет, указује на недостатак времена у обиљу простора, што одређује њихову судбину. Та судбина фатално иста за живе људе и камене статуе, за

lied of this nausea. It is renewed in the constant struggle between ideas and facts which shape that picture. Isn't it paradoxical that we judge these facts on the bases of ideas? When it is like that, isn't the nightmare than of the „craziest“ pictures of the world equal to the meaning of a logical representation of world order and harmony?

Macanović knows that he can only portray this absurd view in a pictorial way, through scenes which cannot untangle the absurd relation between ideas and facts, but can make it visible. Here we are talking about the same feeling of an absurd entanglement of the world which Macanovic's fellow countryman and fellow citizen expresses through a bright, parody of irony. Macanovic expresses this feeling with a strange, „cold“ seriousness and behind it hides a heavy, intimate experience. That heaviness can be felt in the structure of Macanovic's painted scenes which suggest a paradoxical experience of fullness in space and time. In Macanovic's mysterious scenes a whole metaphysic of frozen movement is developed. The immobility of his figures, even of those whose position suggests some movement, reveals the absence of time in space, which determines their destiny. That destiny is fatal to human beings and stone statues, for the land and the sea, for sound and silence. Macanovic knows scenes of

новения, пытаюсь систематизировать «помешательство» картины, однако не освобождается от ощущения тяжести. Оно обновляется в постоянном конфликте идей и фактов, на которых строится плотно. Не парадоксально ли то, что о фактах мы судим на основании идей? И если так, то не равен ли кошмар самых сумасшедших картин мира по значимости логическому представлению о мировом порядке и гармонии?

Мацанович понимает, что этот абсурд можно выразить лишь в живописной манере, посредством сцен, которые могут сделать такой абсурд отношений между идеями и фактами видимым, хоть и неспособны разрешить его. Речь идет о том же ощущении абсурдности мироустройства, которое Войо Станич, земљак и соотечественник Мацановича, выражает с веселой иронией. У Мацановича это ощущение выражается со странной, холодной серьезностью, за которой скрывается сокровенная тяжесть переживаний. Эта тяжесть чувствуется даже в структуре пейзажа Мацановича, которая свидетельствует о парадоксальности полноты в пространстве и пустоты во времени. В таинственных пейзажах Мацановича развивается метафизика остановленного движения. Статичность его фигур, даже тех, положение

море и копно, за звуке и тишине. Мацановић зна да призори тако танане метафизичке структуре могу да имају дејства у сликарству ако изглед сваког њиховог детаља има пуну физичку убедљивост. Отуд његови урбани предели и ентеријери поседују упадљиву „дубинску“ јасноћу која би, већ сама по себи, могла да им да фантастичан изглед.

Излишно је истицати колико је такав начин сликања захтеван технички и занатски. Мацановић те захтеве испуњава са необичном сигурношћу која се не може приписати ни доброј школи ни упорном раду, већ урођеној, природној способности. Његова је срећа што „има руку“ која може да постигне све што од ње тражи...

Ђорђе Кадијевић

.....
Момчило Мацановић је, без обзира на године живота, прилично искусан уметник. Не треба то схватити као основну дефиницију: уметник је оно што зна, може и хоће. Дакле, његово „искуство“ је везано за опредељење у којем нема дилеме, нема лутања већ само игре и истрајавања у градњи слике. Она је превасходно цртачка – ту ми и нехотице пада на ум Белини, но онако „успутно“ – са елементима мизансцена. То „позориште у слици“ чини га посебно занимљивим, и ту је корен

such subtle metaphysical structures can have an effect in painting if the appearance of their every detail has a full physical persuasion. That is where his urban landscapes and interior possess that striking „depth“ of clarity which could, in itself, have a fantastic appearance.

It is unnecessary to point out how demanding such a way of painting is, both in technique and craftsmanship. Macanovic fulfills these demands with an unusual confidence which cannot be attributed to good education nor hard work, but rather, a born, natural talent. He is lucky to have a „hand“ that can achieve everything that is asked of it...

Dorde Kadijevic

.....
Momcilo Macanovic is, regardless of his age, an experienced artist. We should not understand this as a basic definition: an artist is what he knows, can and will. Therefore, his „experience“ is tied to the orientation in which there is no dilemma or wandering but only play and endurance in creating pictures. It is primarily a drawing – and to mind comes, unintentionally Belini, just „casually“ really – with elements of mise-en-scene. That „theatre in the picture“ makes it especially interesting and that is where the root of his experience in presentation is, the knowledge

којих предлаже покрет, сведочи о нехватке времена у огромном простору, одређује њихову судбину. У људи и каменних статуја, у мора и суша, у звуков и тишине једна судбина. Мацанович зна, да сцене са танком метафизичком структуром имају тежину у сликарству, ако свака њихова детаљна физичка убедљивост. Отуда његови урбани пејзажи и ентеријери, који имају невероватну дубину јасности.

Очевидно, да таква мајсторина писма подразумева високо мајство аутора. Художествени стил Мацановича одликује необичном увереношћу, коју не може објаснити ни добра школа, ни упорним трудом, а само природним способностима. На срећу, рука художника добија све, о чему он проси...

Ђорђе Кадијевић

.....
Момчило Мацанович, несмотрју на возраст, веома искусан художник. Не треба то приимаати као основну карактеристику: художник – то је оно што он зна, може и хоће. Дакле, његово „искуство“ је везано за опредељење у којем нема дилеме, нема лутања већ само игре и истрајавања у градњи слике. Она је превасходно цртачка – ту ми и нехотице пада на ум Белини, но онако „успутно“ – са елементима мизансцена. То „позориште у слици“ чини га посебно занимљивим, и ту је корен

његовог презентирања искуства, знања да виђено претвори у гледање. Посматрач његовог дела лако уочава да је за њега битно како је покрет изведен, како се распростире „ток маса“, динамика осветљења. Анализа лица, мимике и геста уноси одређену и експресивност, али и игру, духовитост и приближавање парадоксалном. Да нису у питању сеничне антропоморфне људске „приказе“ лако бих употребио израз жанр. Но, ово је интерпретација сликовног у мишљеном. Простор у којем су поређани актери необичног позорја није реалан до мере када би се препознао. Он је услован и могућ. Усталом као и све у слици, сликама. Намерно избегавам појам „метафизичко“ јер се уметникова мисао не задржава у томе. Њега појам времена, сто је за Де Кирика битно, не привлачи. Рекох: простор, осветљење и мизансцен. Зато се он издваја од силесије уметника који су у том опсегу фантастике, али постоји нешто што га уклапа у појам модерног како је Башлар дефинисао: саграђен је мост између некадашњег и сада. Ако се препозна по који цитат то је само да слика добије своју легитимност и да се укључи у постојеће, али много тога самосвојног издваја Момчила Мацановића. Он је заиста необична појава. Без обзира на своје скулпторско образовање уме сликарски да мисли, уме да

to turn the seen into the watched. The viewer of his work easily spots that it is important to Macanovic how movement is performed, how the „mass flow“ is spread, and the dynamics of the light. The analysis of faces, mimes and gestures brings a certain expressiveness, but also play, wittiness and paradoxical convergence. If it weren't for the scenic anthropomorphic human „appearance,“ I would easily use a genre term. However, this is an interpretation and opinion of a picture. The space in which the actors are placed in an unusual scene is unreal to that extent to almost be unrecognizable. It is conditioned and possible. However, like everything else in the picture, pictures. I am intentionally avoiding the term „metaphysical“ because the artist's thought does not stop there. His concept of time, which is important to De Kirik, isn't appealing. As I said, space, lighting and mise-en-scene. That is why he stands out from the Silesia of artists who are in that scope of fiction. However, there is something that makes him fit into the term of modern artist as Baslar defines: a bridge has been built between the past and the present. If a few quotes are acknowledged it is only so that the picture receives its legitimacy and be acknowledged as „existing,“ but so much more makes Momcilo Macanovic stand out. He really is an unusual character. Regardless of his education in sculpture, he can think

картини. Она превосходно нарисована. Тут невольно приходит на ум Беллини, но вскользь, с элементами мизансцены. Этот «театр в картине» делает его особенно интересным, здесь кроется суть его опыта, знаний, увиденное превращается в видение. Зритель с легкостью замечает, что для художника важно, как выполнен жест, где расставлены акценты, динамика освещения. Анализ лиц, мимики и жестов привносит определенную экспрессивность и игру, веселье и парадоксальность. Если бы не человеческие тени, с легкостью можно было бы употребить термин «жанр». Но это мысленная интерпретация образа. Пространство, в котором располагаются актеры необычного театра, не является реальным и узнаваемым. Оно условно. Я намеренно избегаю термина «метафизический», поскольку мысль художника на этом не задерживается. Его не привлекает понятие времени, которое важно для де Кирика. Я бы сказал: пространство, освещение и мизансцена. Вот почему он выделяется из массы художников, которые находятся во власти фантастики, однако есть то, что роднит его с современниками, как сказал бы Башляр: «он возвел мост между прошлым и будущим». Знакомая цитата узаконивает картину, ставит ее рядом с существующими, но еще больше

буде проницљив и духовит, ни-
како-наративан. Једноставно, он
слика, игра се и мисли при том.
Уводи посматрача у неку врсту
посвећења.

Братислав Љубишић

Помало заборављена фигура-
ција, коју је из наше умјетности
потиснуло низ нових, знатно дру-
гачијих погледа на тематски слој
слике, као да је почела да се гаси
и смјешта у прошлост и историју.
Ипак, она још једном, као много
пута раније, показује знаке ви-
талности. Они који се њој баве
испољавају спремност да је нано-
во трансформишу, да је, промје-
ном њене представе, прилагоде
новим умјетничким кретањима.
Мацановића можемо сматрати
парадигмом таквих стремљења.
Он настоји да обнови фигуре,
да је врати у слику, да јој повр-
не достојанство и значај који је
имала током друге присутности у
пластичним умјетностима.

Људска фигура је у његовим
сликама смјештена у неочекиване
односе, свеједно да ли је у питању
нека друга њој слична појавност
или посве другачији чинилац из
фонда предметног миљеа, попут
столица, сандука, клупа, степе-
ништа, дјелова архитектуре, поје-
диних фрагмената намјештаја,
често уметнутих гипсаних модела
који попримају вишезначан сми-

in a „painter’s way,” he can be clear-
sighted and witty, but not at all nar-
rative. Simply put, he paints, plays
and thinks. He brings the viewer
into some kind of dedication.

Bratislav Ljubisic

A figuration which has been
slightly forgotten, which has been
pushed to the side in the art world
by new ones, considerably different
views on the thematic layers of the
picture, seems to almost be extin-
guishing and is placed into the past
and history. However, it has again,
like many times before, shown signs
of vitality. The ones, who deal with
it, exhibit readiness to transform it
once again that, showing its idea,
adjust it to new artistic movements.
We can view Macanovic as a para-
digm of these aspirations. He tries
to renew the figures, to bring them
back into the picture, to bring back
their dignity and significance which
they had during the attendance in
plastic art.

The human figure in his picture
is placed into unexpected relations,
regardless of whether another figure
of similar resemblance is in ques-
tion or a completely different actor
from the fund of the milieu, like a
chair for example, trunks, benches,
staircases, parts of architecture,
fragmental pieces of furniture, very
often artificial plaster models which
assume multifaceted meaning, af-

подчеркивает уникaлность та-
ланта Момчило Мацановича. Он
– необычное явление. Несмотря
на образование скульптора, он
мыслит как живописец, обладает
проницательностью, остроумием
и талантом повествователя. Он
просто пишет, играет и размыш-
ляет, исполняя своего рода обряд
посвящения зрителя.

Братислав Љубишич

Несколько забытая форма,
которую потеснил ряд новых, со-
вершенно отличных взглядов на
тематический слой картины, ко-
торая начала угасать и уходить в
прошлое. Тем не менее, она еще
раз, как проделывала это множе-
ство раз ранее, демонстрирует
свою жизнеспособность. Те, кто
имеют с ней дело, изъявляют го-
товность изменить ее, приспособи-
ть к новым художественным
веяниям. Мацановича можно
считать парадигмой таких устрем-
лений. Он продолжает обновлять
фигуры, чтобы вернуть их в кар-
тины, чтобы вернуть им достоин-
ство и значимость, которыми они
обладают в других пластических
искусствах.

Человеческая фигура на его
картинах вступает в неожидан-
ные отношения с различными
предметами, включая стулья, ко-
моды, скамейки, лестницы, эле-

сао, затим врата, балкона и завјеса сценографског означања, жена налик моделима или луткама, статуа, актова провокативне, помало изазовне изгледности, прозора, ниша и других садржајних облика чију примјену није увијек лако одгонетнути. Они каткад упућују на остатке раскоши, неког необичног свијета који дотрајава и слуги нестајање. Атмосфера је отуђена, привидно отмена, са знацима празнине, заустављене у времену и простору. Стиче се утисак неког нестварног, инсценираног амбијента, строгих, готово нијемих, по правилу дистанцираних односа, који се могу поредити са неком врстом догађања позоришне артикулације у коме свако за себе игра своју представу. Њихова је „позорница“ осмишљена, сценски уобличена, дефинисана је отвореним и затвореним просторним сферама. Некад, пак, актери његових слика дјелују као дио случајних призора, затечених, заустављених у покрету, или радњи попут утиска који остављају прекинуте филмске секвенце. У њима се мијеша стварно и нестварно, иреално и метафизичко.

Цијели иконографски збир појавних феномена који обитује у Мацановићевим сликама не би побуђивао толику пажњу, нити би одвећ био занимљив да није насликан сигурно и увјерљиво. Њихова сугестивност није прикривена у нарацији коју, мање-више

ter that doors, balconies and curtains of scenographic denotation, a woman similar to models or dolls, statues, nudes of a provocative and slightly seductive appearance, windows, niche and other content form whose application isn't always so easy to figure out. They eventually point to the remains of luxuries of a strange world which is coming to an end and suspects complete disappearance. The atmosphere is distant, seemingly noble, with signs of emptiness, and at standstill in space and time. One gets the feeling of an unreal, staged ambient of strict, almost silent, by rule distant relationships, which can be compared to some kind of articulated theatrical event in which everyone acts in the play for themselves. Their „stage“ is planned out, stylistically shaped and is defined by opened and closed spatial spheres. Sometimes, however, the actors of his pictures seems to be part of an accidental scene, surprised, stopped in movement, or a situation which gives off the impression just like interrupted movie sequences do. Reality and imagination are mixed into them, unreal and metaphysical.

The whole icon collection of manifested phenomenon which is frequented in Macanovic's paintings would not radiate so much attention nor would be so interesting if they were not painted with confidence and persuasion. Their suggestiveness isn't hidden in the

менты архитектуры, отдельные предметы мебели, гипсовые модели, двери, балконы и занавес, статуи обнаженных женщины с провоцирующей внешностью, окна, ниши и прочие смысловые формы, назначение которых не всегда легко угадать. Иногда они – остатки былой роскоши, необычного мира, который доживает последние дни и предчувствует исчезновение. Атмосфера отчуждения, обманчиво благородная, с признаками пустоты, застывшими в пространстве и времени. Складывается впечатление нереальной, инсценированной атмосферы, строгих почти немых отношений на расстоянии, которые можно сравнить со своего рода театральным хэппенингом, в котором каждый играет свою роль. Его сцена наполнена смыслом, театрально оформлена и предназначена как для открытых, так и закрытых пространств. Иногда актеры его полотен участвуют в случайных сценах, застигнуты в движении или действии ради впечатления, которое производит порванная киноплёнка. В них смешалось настоящее и ненастоящее, реальное и метафизическое.

Иконографические феномены в картинах Мацановича не привлекали бы столько внимания и интереса, если бы не уверенная и убедительная манера письма. Их воздействие не скрыто повество-

показују неки од новијих радова, већ у мајсторству извођења којим влада, у ликовној опсервацији коју постиже сигурном материјализацијом. У њима има суптилних ткања површина, префињене објективизације, налик магичном реализму. Мацановић користи племенита тонска сазвучја, финих, суздржаних бојених хармонија. Нема јаких контраста, све је сведено на осјетљиво колористичко грађење облика, јасно датих, изнијансираних, поједностављених. Порука слике је загонетна, није увек читљива, махом је тајновита, у знатној мјери остаје недохватна. Она се одвија мимо онога што облик по себи казује, остаје изван нивоа његове примарне датости. Прожета је особном филозофском промисли само њему знаној и разумљивој. Пун волумен који његује, начин како модулира масу, са уочљивом тродимензионалном илузијом, треба тумачити Мацановићевим смислом за вајани облик. Пажљивије проучавање сликарства које је остварио одводи нас у даљу историју, у којој налазимо извор његовој инспирацији. У питању је раздобље ране ренесансе, која је била узор многим, касније насталим, умјетничким појавама. Дакле, за разумијевање овог, по домаћајима значајног опуса, помињем ова два, по мом увјерењу, важна аспекта, који су сваки на свој начин, одиграли пресудну

narration, which, more or less, is shown in newer works, but rather in the mastery of execution over which he rules, in an artistic observation which he achieves through safe materialization. There are subtle weavings in them, sophisticated objectiveness, similar to a magical realism. Macanovic uses noble tonal harmonies, fine, restrained colored harmonies. There aren't any strong contrasts, everything is brought to a sensitive coloristic form building, clear, nuanced, simplified. The message of the picture is a riddle, isn't always clear, on one hand is mysterious and to a certain extent always remains unreachable. It develops independently from what is seen in the picture and remains above the level of its primary givens. The message is permeated with personal philosophical thought only known and understood by him. The full volume which he fosters, the way which he shapes the mass, with a visible tri-dimensional illusion, should be understood as Macanovic's sense for sculpted shape. His careful study of painting which he has mastered brings us back to a further, older history in which we find his sources of inspiration. The early Renaissance period is at question here, which was an inspiration to many, later emerging artistic works. Therefore, in understanding this, by reaching the importance of the opus, I mention these two, in my opinion, important aspects,

ванием, которое так или иначе демонстрируют некоторые его работы, а в мастерстве исполнения, которым прекрасно владеет, в визуальном наблюдении, которое возникает в результате достоверной передачи. В них присутствует тонкая материя, сложная объективизация, подобная магическому реализму. Мацанович использует благородное созвучие тонов, мягкую гармонию сдержанных цветов. Нет никаких контрастов, все сводится к деликатно окрашенным формам, ясно представленным, растушеванным, упрощенным. Замысел не всегда понятен, зачастую скрыт, в значительной мере остается непостижимым. Он разворачивается параллельно изображению, остается за пределами его первичной данности. Наполнен личным философским смыслом, лишь ему известным и понятным. Объемность изображения с характерной трехмерной иллюзией объясняется тяготением Мацановича к скульптурной форме. История живописи уносит нас в далекое прошлое, в котором мы находим источник его вдохновения, а именно в эпоху раннего Возрождения. Чтобы понять это значимое произведение, следует упомянуть два, по моему мнению, важных аспекта, которые, каждый по-своему, сыграли решающую роль в формировании художественного таланта Ма-

улогу у формирању умјетничког потенцијала који испољава.

Ослонце његовом сликарству, треба тражити у ширем наслеђу медитеранског поднебља, које му је блиско и појмљиво са становишта сложених животних рефлексија. Духовне вриједности тих простора, који прикривају неслућене културне наслаге, временским трајањем смјештане у подсвијест, умио је да артикулише, ликовним језиком осмисли и пресели у раван особног поимања које досеже нивое универзалног значења.

Здравко Вучинић

Еволуција Мацановићевог сликарског рукописа открива се у двије димензије. У првој – експлицитној, одвија се постепено свођење приказаних предметности: његов разубљени скулпторско-музејски имажинаријум полако се ослобађа кулиса, ефекат надреалног разблажава све јача опчараност свакодневним, приморски хоризонт све шире продире у сценографију. У другој димензији, имплицитној, одвија се духовно зрење његовог сликарства. Зачудни свијет његових слика (што исијава мистеријом која као да је недокучива и сликару) у покушају да се отме пролазности дуго је остајао заустављен у унутрашњем покрету, укочен и петрифициран као археолошки артефакт. А онда је, са све већим

which have in their own ways, played a crucial role in forming the artistic potential which he exhibits. The support for his paintings should be viewed from the wider Mediterranean climate heritage, which is familiar and conceivable from the standpoint of a complex life reflection. He could articulate with artistic language and devise the spiritual values of those regions, which hide unsuspected cultural layers, which have been over time placed in the subconscious, and move them to a flat personal understanding which reaches levels of universal significance.

Zdravko Vucinic

Macanovic's evolution of artistic style reveals itself in two dimensions. In the first-explicit one, taking place by gradually reducing the displayed objectivity: his jagged sculptural-museum imaginarium slowly releases itself of backdrops, the surrealistic effect dilutes the ever so stronger fascination with everyday life, and the coastal horizon penetrates wider and wider into the scenography. In the second dimension, the implicit one, the development of his spiritual artistic maturity takes place. In an attempt to free itself from oblivion, the „wonder world“ of his paintings (which radiates with mystery and looks unreachable even to the painter) has

цановича. Основы его живописи следует искать в богатом наследии Средиземноморья, которое ему близко и понятно. Он умеет передавать духовные ценности региона визуальным языком, умеет осмыслить и перенести их в плоскость личного понимания.

Здравко Вучинич

Еволюција живописног почерка Мацановича проявља се у двух измерениях. В первом – явном – происходит постепенное объединение объективной реальности: его скульптурно-музейное воображение постепенно выходит из-за кулис, сюрреалистический эффект смягчается очарованием повседневностью, на сцене появляется морской горизонт. Во втором – скрытом измерении – происходит духовное созревание его живописи. Удивительный мир картин Мацановича (тайна, недоступная даже художнику) в попытке остановить мгновение долго оставался бездвижен, заморожен и тверд, как камень, археологический артефакт. Затем в тот мир начал проникать свет (который в его гамме представлен особым бледным сиянием), неожиданный для зрителя и привычный для этой местности – медитативного Средиземноморья. В особом свете полотно Мацановича физическая

продором свјетлости (која је његову гаму превукла нарочитим блиједим сјајем) почела, неочекивано за посматрача и устаљену перцепцију овог поднебља, да се раскрива и медитативна иманенција Медитерана. На специфичној Мацановићевој свјетлости физичка стварност поприма извјесну „мекоћу“, а уобичајени медитерански топоси и мотиви откривају се као свијет реалија које нису изгубиле своју метафизичку подлогу. Или, другим ријечима – Мацановић је временом све више постајао деликатни тумач и апологета „фјаке“, који је напослави успио да подједнако убједљиво материјализује и њену чулност и њен духовни волумен.

Његове слике су се тако откриле као отисци носталгије за спорошћу, у којој све – и људи и ствари, и призори и утисци, поново постају бременити унутарњом пуноћом. Развој Мацановићевог сликарског поступка показао је да у њему нема случајности. Фактура није запостављена због небрижљивости или неразумијевања њеног значаја за естетску сугестивност слике. Развијена фактура, или јачи искорак ка реалистичким истанчавањима, сакрили би префињену употребу свјетлости, а тиме и оно што је за његове слике суштинско – у бескрајним чињеницама појавног свијета поново осјетити изгубљено присуство Смисла.

long remained frozen in an internal movement, inflexible and petrified like an archeological artifact. Then, with an increasing penetration of light (which has covered his gamma with a specific pale glow) has started, unexpectedly for a spectator and to the traditional perception of this area, to even reveal a meditative immanence of the Mediterranean. In Macanovic's specific light, the physical reality gains a certain "softness", and usual Mediterranean topographies and motives are revealed as a world of reality which have not lost their metaphysical base. Or, in other words – Macanovic has over time become an increasingly delicate interpreter and apologist of "fjaka" (a special Mediterranean spiritual state) who has finally managed to equally convincingly materialize its senses and spiritual volume.

His paintings appear to be fingerprints of a nostalgia for sluggishness, in which everything – people and things, scenes and impressions are again becoming temporal with internal fullness. The development of Macanovic's artistic process shows that in it there are no coincidences. Paint texture has not been neglected because of carelessness or lack of understanding of its importance to the aesthetic suggestiveness of painting. The development of paint texture, or a stronger step toward realistic refines, would hide the sophisticated use of light and therefore, subsequently what

реальность приобретает некоторую мягкость, а привычные средиземноморские места и сюжеты – это реалии, которые не утратили свою метафизическую основу. Или, иными словами, Мацанович временами выполняет роль деликатного переводчика и апологета медлительной расслабленности (на местном диалекте это состояние называется «фјака»), который одинаково убедительно материализует ее чувственность и духовный объем.

Его полотна были открыты, как отпечатки ностальгии по медлительности, в которой все – люди и вещи, сцены и впечатления – снова наполняются смыслом. Развитие живописной манеры Мацановича показывает, что это не случайно. Фактура забыта не из-за небрежности или непонимания ее значения для эстетической стороны картины. Развитая фактура, как мощный шаг к реалистической утонченности, скрыла бы деликатное использование света и, вместе с тем, все то, что крайне важно – ощущение присутствия Смысла в бесконечных проявлениях реального мира.

В своих лучших произведениях, в которых стремление к росписи и манерность, облагороженные добродушной иронией, отходят на задний план, Мацанович, в котором, как в дзэнской истории, мирно уживаются аккуратный коллекционер бытового инвентаря и

У својим најбољим дјелима, кад импулс за исликавањем и манир остану у другом плану, а оплемењених још добродушна иронија, Мацановић - у коме су се, као у зен причи, измирили брижљиви колекционар инвентара свакодневнице и меланхолични трагач и проналазач заборављеног Бића - суптилни је сликар врхунских умјетничких досега.

Мирко Ковачевић

is essential to his paintings – in the endless facts of the real world to feel again the lost presence of Sense.

In his best works, when impulse for painting and manner stay in background and when he enriches them with benevolent irony, Macanovic – in who, like in the Zen story, the careless collector of daily inventory and melancholic tracker and the discoverer of the forgotten Being are reconciled – is a subtle painter of excellent artistic achievements.

Mirko Kovacevic

меланхоличный искатель забытых существ, предстает тонким художником, настоящим виртуозом.

Мирко Ковачевич

Пецарош
Fisherman
Рыбак

▲ Похота (деталъ)
Concupiscence (detail)
Похотливость(деталъ)

Трубач I ▶
Trumpeter I
Трубач I

▼ Похота
Concupiscence
Похотливость

Пуки
Puky
Пуки

Месершмит
Messerschmitt
Мессершмитт

Бицикло
Бицикл
Велосипед

Разговор
Conversation
Разговор

Трубач II
Trumpeter II
Трубач II

Збирка поморског наслеђа
Collection of maritime heritage
Коллекция морского наследия

Шлеп служба
Towing service
Буксировка службы

Јарчев трг
Goat market
Козья площадь

Одмор
Holiday
Отдых

Поларис
Polaris
Полярис

▼ **Светионик**
Lighthouse
Маяк

Палинуро
Palinuro
Палинуро

Такси
Taxi
Такси

Купачица
Bather
Купальщица

Милица Рајчевић

Милица Рајчевић | Милица Рајчевич

МИЛИЦА РАЈЧЕВИЋ

Милица Рајчевић / Милица Рајчевич

Милица Рајчевић (дјевојачко Марковић) рођена је у Подгорици (Црна Гора), 22. јануара 1976. године.

Уписује у зрелијим годинама, Факултет Ликовних умјетности, завршава 2012. године, на одсјеку за сликарство, на Цетињу, у класи професора Бранислава Бана Секулића.

Учесник је више групних изложби и сликарских колонија.

За слику „Сјета“, поводом манифестације „Сусрети“, једна је од добитника откупне награде, у сарадњи ФЛУ Цетинье и Економског Факултета у Подгорици.

Поводом слике „Шанери“ – карактеристичан наслов - као термин који настаје почетком 90-тих, прошлог вијека, написано је кратко у дневној новини.

У галерији „Буће Луковића“ у Тивту, одржана је њена прва самостална изложба - 15. октобар 2013. год. Живи и ради у Тивту.

„Социјална страна бајке“ - наведена тема њених приказаних радова - слика уље на платну настале у периоду студија, боравка на Цетињу.

Покушала сам да привирим, не, ипак да зађем, у оно скривено што је у дубинама свих нас, не би ли на тај начин, оно што сликам и представљам, било истинитије, а не реално – ово је моја реалност.

Поводом слике „Шанери“ – карактеристичан наслов - као тер-

Milica Rajcevic (maiden name Markovic) was born on January 22, 1976 in Podgorica, Montenegro.

She enrolled at the Faculty of Fine Arts at a more mature age and graduates in 2010 from the department of painting, class of Professor Branislav Bane Sekulic.

She is the participant of numerous group exhibitions and painting colonies.

For her painting titled „Sjeta“ (Melancholy), regarding the „Susreti“ (Encounters) manifestation, she was one of the receivers of the „purchase award,“ in cooperation with FLU (Faculty of Fine Arts) Cetinje and the Faculty of Economics in Podgorica.

A short article in the daily newspapers appeared regarding her painting titled „Saneri“ (people who shoplift and later re-sell the stolen goods) – a characteristic title – as a term which first appeared at the beginning of the 90's.

Her first solo exhibition was held at the „Buce Lukovica“ art gallery in Tivat on October 15, 2013. She lives and works in Tivat.

„The social side of a fairytale“ - a mentioned topic of her exhibited works – oil paintings created in a studio, during her stay in Cetinje.

I tried to take a peak, no, actually to enter into that hidden, which is deeply rooted in all of us, so as to, maybe in that way, that which I

Милица Райчевич (девичья фамилия Маркович) родилась в Подгорице (Черногория), 22 января 1976 года.

В зрелом возрасте поступает на Факультет изобразительных искусств, отделение живописи в Цетинье, класс профессора Бранислав Бана Секулича, который оканчивает в 2012 году.

Участвовала в нескольких групповых выставках и колониях художников.

За картину «Тоска» по случаю мероприятия «Встречи», организованного при сотрудничестве Факультета изобразительных искусств Цетинье и Факультета экономики в Подгорице, получила одну из наград.

О картине «Шанеры», характерное название – термин, появившийся в начале 90-х годов прошлого века, в газете была опубликована заметка.

В галерее «Буча Лукович» в Тивате, состоялась ее первая персональная выставка - 15 октября 2013 года. Живет и работает в городе Тиват.

«Социальная сторона сказки» - тема ее представленных работ - картин, масло на холсте, созданных в период обучения и жизни в Цетинье.

Я попыталась заглянуть, нет, скорее даже войти в то, что скрыто

мин који настаје почетком 90-тих, прошлог вијека, написано је кратко у дневној новини.

4. августа 2012. Дневни лист
„ПОБЈЕДА“ Црна гора

.....
ЭФЕКТЫ ЗАГОНЕТКИ

„Надахнуто брзим, сигурим цртежом, Милица Марковић (класа проф. Бранислава Бана Секулића) реализује идеју фигуративних призора са карикатурално експресивним елементима иронично – метафоричког значења указујући на духовно сиромаштво палог човјека опхваног материјализмом, похлепом, преваром, злом и моралном биједом, који, по правилу, доводе до празнине и егзистенцијалног бесмисла.“

Луција Јелушић Ђурашковић

Слика „А гдје је дуга“ (90-те)- приказ бомбардовања простора Балкана крајем 20 вијека.

paint and portray, be more truthful and not realistic – this is my reality.

A short article in the daily newspapers appeared regarding her painting titled „Saneri“(people who shoplift and later re-sell the stolen goods) – a characteristic title – as a term which first appeared at the beginning of the 90's.

August 4, 2012. Daily newspaper
„Pobjeda,“ Montenegro

.....
THE EFFECTS OF A RIDDLE

Inspired by speed, confident drawing, Milica Markovic (class of Prof. Branislav Bane Sekulic) realizes her ideas of the figurative sight with a caricature expressive element of ironic-metaphoric meaning, pointing to the spiritual poverty of a fallen man who is chained together by materialism, greed, deceit, evil, immoral poverty, who, by rule, bring a person to emptiness and existential meaninglessness.

Lucija Jelusic Djuraskovic

Painting „A gdje je duga“ (Where is the rainbow) (90's)- depiction of the bombing of the Balkans at the end of the 20th century.

в глубине каждого из нас, для того чтобы то, что я пишу и представляю, стало более правдивым, но не реальным – вот моя реальность.

О картине «Шанеры»^{*(1)}, характерное название – термин, появившийся в начале 90-х годов прошлого века, в газете была опубликована заметка.

4 августа 2012 года, газета
«Победа» Черногория

.....
ЭФФЕКТЫ ЗАГАДКИ

Вдохновенная быстрым, уверенным рисунком, Милица Маркович (класс проф. Бранислава Бана Секулича) реализует идею образных сцен с карикатурными выразительными элементами иронично-метафорического смысла, указывая на духовную нищету павшего человека, опустошенного жадной материализма, алчностью, обманом, злом и моральной бедностью, которые, как правило, приводят к опустошению и экзистенциальной бессмысленности.

Люсия Елушич Ђурашковић

Картина «А где радуга?» (90-е) - образ бомбардировки на Балканах в конце 20-го века.

⁽¹⁾ Шанер: вор, который крадет фирменную одежду

Госпођа Сјета ►
Mrs. Sjeta
Госпожа Грусть

Сусрет ►►
Encounter
Встреча

Театар ►►►
Theatre
Театр

◀ А гдје је дуга?
Where is the rainbow?
А где радуга?

Шанери ►
Shoplifters
Болелъщики

Андрияна Иванда Рошо

Andriana Ivanda Rocheaux | Андрияна Иванда Рошо

АНДРИЈАНА ИВАНДА РОШО

Andriana Ivanda Rocheaux / Андрияна Иванда Рошо.....

Андријана Иванда Рошо је рођена 24.03.1979 у Котору. Дипломирала на Факултету ликовних умјетности у Цетињу, одсјек графика у класи професора Јакова Ђуричића.

Излагала на студеном Бијаналу графика у Београду, такође имала своје представљање рада у земљи и иностранству.

РИТМИЧКИ ПЛЕТ БОЈЕ

Савремено и давно означени су као кружање, попут додира неба и земље, склада ријечи и боје, плеса и музике, јаве исновиђења, попут струјања вјетра. Силина откривења покрета сликару је увијек постављена испред, јер му је задата као отворен простор, као пут кроз бјелину. Осим тога, енергијом покрета, умјетник увијек слиједи оно „испред“ зарад новог „иза“. Сан тада постаје надреална стварност, нешто што је „изнад“. Хладно модрило неба урања у воду, огледа се својом површином у дубини да би трагало „испод“. Тако је настала боја – облик. Облик је формиран као лед.

Ватра је својим пламсањем издвојила жар црвене, обојила интезитет у очима, покренула „живи“ поглед ... Од тада, сликар запажа грађу камена, која се услијед „судара“ виђеног и очекиваног раствара као лепеза. Ствара-

Andriana Ivanda Rocheaux was born on 24.03.1979 in Kotor. She graduated from the Faculty of Fine Arts, department of graphics in the class of Jakov Djuricic.

As well as having exhibitions at the Student's Bijonale of graphics in Belgrade, she also held exhibitions in the country and internationally.

RHYTHMIC SPECTAR OF COLORS

The modern and long-ago are marked as circling, just like the touch of the sky and earth, harmony of words and colors, dance and song, reality and vision; just like airflow. The intensity of movement is always placed in front of the painter because it is assigned to him like open space, just like the road through Bjelila. Besides that, with the energy of movement, the painter always follows the „in front“ for the sake of a new „behind.“ A dream then becomes a surrealist reality, something that is „above.“ The cold blue of the sky dives into the water, reflects its area in the depth to search for the „under.“ That is how color was created – shape. Shape is formed just as ice is.

Fire has, with its flaring, set aside a spark of red, colored the intensity of the yes, has launched a „living“ view... Since then, the painter notices the construction of rocks, which, due to a „collision“ of the perceived

Андрияна Иванда Рошо родилась 24 марта 1979 года в Которе. Окончила Факультет изобразительного искусства и скульптуры в Цетитье; отделение графики, класс профессора Якова Джюриича.

Принимала участие в студенческой биеннале графики в Белграде. Выставки ее работ проходили как в Черногории, так и за рубежом.

РИТМИЧЕСКОЕ ПЛЕТЕНИЕ ЦВЕТОВ

Современность и прошлое обозначены как явление кружащее, как прикосновение неба и земли, гармония слов и цветов, музыки и танца, реальности и сновидений, как поток ветра. Сила открытия движения всегда находится впереди художника, потому что она дана ему как открытое пространство, как путь через белизну.

Кроме того, при помощи энергии движения художник всегда следует за тем, что находится «впереди», чтобы найти новое «позади». Сон становится сюрреалистической реальностью, чем-то, что находится «сверху». Прохладная синевя неба ныряет в воду, отражает свою поверхность в глубинах, чтобы продолжать поиски того, что находится «внизу». Именно так возникает цвет - форма. Форма выполнена в виде льда.

Огонь, полыхая, создал угольки красного цвета, окрасил интенсивность в глазах, сделал взгляд «живым» ...С тех пор, художник

лац је слика као лице суздано од каменчића, у жељи да се обојени свијет огледа док себе гледа. Ти приливи посматрачу говоре како се, у временско – просторном поимању тока, одиграва „читање“ живота. Предоченост свеобухватног лица за посматрача „чува“ гибљиву површину несагледивог, бескрајног, бесконачног. Догађа се неочекивано. Сада слика гледа, обрнутим процесом, сопственог посматрача. Тако су сви догађаји, и сви ликови овјековјечени сликом: и свијет, и сликар, и посматрач – задржани обједињујућим лицем, „намотани“ око осе котура. Котур усмјерава човјека. Уводи га кроз капију рођених, у круг под чијим кровом – срцем, из чије куће – душе изласка нема. То путовање је визуелно спознавање, мисаоно откривање слојева, разумјевање нити која га чини. Одређен је идентитет. Именован је смисао.

По ко зна који пут тумачи се настајање и нестајање. Текућа стварност пренијета је у огледности. Сензибилитет и свијест су њене енергије које дјелују „изнутра“. Контакт прста и воде ствара се „кратак спој“, плес у митским круговима, сусрет који најављује немирне површине душе, док се у дубини, у средишту таме, крију неслагедиви вртлози тајне. Отуда, у сликама Андријане Иванде, чежња за лијепотом, јер је замишља широко. Обухвата и гри

and expected falls apart like a fan. The creator is like a picture created out of pebbles, in the hopes that the colored world reflects while looking at itself. These inflows tell the viewer how, in a space and time understanding of flow, the „reading“ of life plays out. The perception of the all-encompassing face, to the viewer, „preserves“ the bendable surface of the immeasurable and the infinite. The unexpected happens. Now the painting, in the reverse process, views the viewer. That is how all events, and all characters are immortalized: the world, the painter, the viewer – held together by the unified face, wound around the axis of the coil. The coil directs Man. It brings him through the gate of the born, into the circle, under whose roof – heart, from whose house – the soul has no exit. That journey is a visual acknowledgment, thoughtful discovery of layers, understanding the threads which make it up. An identity is determined. A meaning is appointed.

Creation and disappearance is questioned for the umpteenth time. The current reality has been transferred into something viewable. Sensibility and awareness are its energy which work from the „inside.“ Through the contact of fingers and water, a „short-circuit“ is created, a dance in mythical circles, an encounter which announces a surface of restless souls, while in the depth, in the heart of darkness, hide im-

замечає структуру камена, која после «столкновения» видимого и ожидаемого, растворяется, как веер.

Создатель рисует ее как лицо, построенное из камней, для того, чтобы цветной мир мог отражаться, пока смотрит на себя. Эти приливы рассказывают зрителю о том, как во временно-пространственном понимании потока, происходит «чтение» жизни. Представленное всеобъемлющее лицо «хранит» для зрителя гуттаперчевую поверхность бескрайнего, огромного, бесконечного.

Происходит неожиданное. Происходит обратный процесс, изображение смотрит на собственных зрителей. Таким образом, все события и все персонажи увековечены на картине: и мир, и художник, и зритель – задержаны объединяющим лицом, «намотаны» вокруг оси веретена. Веретено направляет человека. Оно вводит его через врата рождённых в круг под крышей – сердцем, из дома – души которого выхода нет.

Это путешествие является визуальным познанием, это продуманное обнаружение слоев, понимание нити, которая плетёт его. Личность определена. Смысл назначен.

В очередной раз толкуется появление и исчезновение. Текущая реальность транспортируется в возможность отражаться. Чувствительность и осведомленность являются ее энергией, действующей «внутри». Контакт пальца

све што је овај свијет замотало у клупко. Отплиће га у својим сликама. Дарује нам везом чудесно непознато у појави првог свијетлог јутарњег руменила на Истоку, и у дотицају с њим, залазеће ватрене зраке сунца на Западу. Стапа њихово рођење и смрт. Та гранична линија упила је садржај њене ликовне бајке.

Укупни процес колористике свакидашњице сања земљу, издваја и бере њене плодове. Динамика игре срasta са ритмом живота кроз умјетност која даље расте у сликама.

Загледана у „можда“, у „зашто“, у „скривалицу“ људског, у „замагљено виђење“, слаже живот својих боја. Смијело је зацртала потез који драматизира и сами „мир“ боје. Јер, судара и крепких загрљаја има и у тишини, све док се одгонета квадратура круга. Андријана је бојом исцртала израз, одболовала и укротила сан, који истовремено сања ријеч и неизречивост. Бескрајно дуго креће се и траје круг који казује овај тренутак урезан у камен. Од камена је суздано степениште. Камен је посредник између збиље и сна, као што вода „емитује“ звук неба. Спавач их осијећа као јединство, као шум, као сагласје супротности, јер „Тамо, Неко“ плете живот који је за њега досањао сликар. Он „гута“ сан као плијен, и када се својим плетом брани, и када пркоси. Такву притајену љепоту „хиљаду

measurable vortices of secrets. That is from where, in Andriana Ivanda's paintings, the yearning for beauty comes, because she imagines it to be wide. It includes and hugs everything that this world has wrapped into a hank. She unravels it in her paintings. She gives us embroidery of something strange and unknown in the appearance of the first pale morning blush in the east, and in touch with that, the fiery rays of the sun sinking in the west. It merges their birth and death. That border line has absorbed the content of its artistic fairytale. The total process of everyday colorism dreams of the world separates and picks its fruits. The dynamics of the game grow with the rhythm of life through art which further grows in paintings.

She arranges the life of her colors by gazing into the „maybe,“ the „why,“ the „something hidden“ in the human race, through a „blurred vision.“ She has boldly mapped a move which dramatizes the „peace“ of the colors. There are collisions and vigorous embraces even in silence, all until the surface area of the circle is deciphered. Andriana has sketched the expression with color, suffered and tamed the dream, which simultaneously dreams of the word and ineffability. It is endlessly moving and lasts until a complete circle has been made, which indicates that this moment is etched in stone. Stairs are created by this stone. The stone is a media-

и воды создает «короткое замыкание», танец в мифических кругах, встречу, которая объявляет о появлении беспокойной поверхности души, в то время как в глубине, в сердце тьмы, скрываются бескрайние вихри тайн. Из этой глубины в изображениях Андрияны Иванды появляется стремление к красоте, потому что она представляет её в широком понимании. Она обхватывает и заключает в свои объятия все, что этот мир замотал в клубок. Его она разматывает в своих картинах.

Дарит нам вышивку удивительно неизвестного в появлении первого светлого утреннего румянца на Востоке, и соприкасающихся с ним, заходящих огненных лучей солнца на Западе. Соединяет их рождение и смерть. Эта граница впитала в себя содержание ее визуальной сказки.

Общему процессу колористики повседневной жизни снится земля, он собирает ее плоды. Динамика игры сливается с ритмом жизни через искусство, которое продолжает расти в изображениях.

Вглядываясь в «может быть», в «почему», в «игру в наперстки» человеческого, в «затуманенное зрение», она складывает жизнь своих цветов. Она смело определила шаг, который драматизирует и сам «мир» цвета.

Потому что столкновения и крепкие объятия существуют и в тишине, до тех пор, пока не раскроется квадратура круга. Андрияна цветом нарисовала выражение,

шара” опјевао је пјесник Добриша Цесарић, поентирајући завршним дистихом пјесме „Слап” значење слапа, и симболику значења капље: „Тај сан у слапу да би могао сјати. И моја капља помаже га ткати”. Сагледана кроз мисаони и дјелатни аспект ове поставке слика, капља је Андријанин одговор на постављено питање о препрењу и воденом сјају плета - у ритму протицања боје. За све оне који сан виде, Андријана Иванда, академска сликарка, насликала је „живу” слику сна.

Вјера Банићевећ

tor between reality and dream, just like water „broadcasts” the sound of the sky. The sleeper feels them as something unique, like a noise, like a harmony of differences, because, „someone there” weaves life which the painter has dreamt for him. He „swallows” the dream as if it were prey, when it defends itself with its thread and when it defies. Dobrica Cesaric has written about such latent beauty, „a thousand patterns,” pointing out in his final couplet of the song „Slap,” meaning waterfall, and symbolically meaning drop: „That dream in the waterfall, so that it could shine. And my drop helps to weave it.” Observed from a contemplative and active aspect of image settings, the drop is Andrijana’s answer to the question about the flickering glow of unraveling and water – in the rhythm of flowing colors. For all those that see the dream, Andrijana Ivanda, painter, has painted a „living” picture of the dream.

Vjera Banicevic

переболела и укротила сон, каторому одновременно сниться и слово и невысказанное.

Бесконечно долго движется и длится круг, который говорит о мгновении, запечатленном в камне. Лестница построена из камня. Камень является посредником между явью и сном, так же как вода «транслирует» звук неба. Спящий ощущает их как единство, как шум, как гармонию противоположностей, потому что «Там кто-то» плетет жизнь, которую для него уже вообразил художник.

Он «глотает» сон, как добычу, и когда защищает себя своим плетением, и когда бросает вызов.

Такую скрытую красоту «из тысячи цветов» воспел поэт Добриша Цесарич, указав в заключительном двестишь стихотворения «Водопад», значение самого водопада и символику значения капли: «Этот сон в водопаде, чтобы он мог блеснуть. И моя капля помогает соткать его». Рассматриваемая через созерцательный и активный аспект изображения, капля является ответом Андрияны на заданный вопрос о мерцании и водном сиянии плетения - в ритме течения цвета.

Для всех, кто может видеть сны, Андрияна Иванда, художница, изобразила «живой» образ сна.

Вера Баничевич

N°06

N°08

◀ N°11

N°09 ▶

N°12

Tanja Matković

Tanja Matković | Таня Маткович

ТАЊА МАТКОВИЋ

Tanja Matkovic / Таня Маткович

Рођена 28.09.1982. у Тивту. Академију ликовних умјетности завршила на Широком Бријегу 2007. године на графичком одсјеку у класи проф. Мира Петрића. Живи и ствара у Тивту.

ТРАГАЊЕ У БЕСКРАЈ

Врло децидно, већ у самом називу своје прве самосталне изложбе, Тања Матковић се радуима и реченицама које их прате аутобиографски обраћа посматрачу, перцепијенту дјела и сугерише његово значење. Потпуно очекивано за младог умјетника да се преиспитује, тражи и повремено проналази, дефинише и опет губи у вртлогу усуда који чини живот. Но, морам признати, Тања то ради на врло особен начин. Наиме, потреба за освјешћивањем своје нутрине кроз перманентно властито преиспитивање, узроковано низом интерактивних међуљудских ситуација доводи до стања апсурда, коме ипак даје смисао у трагању у бескрај или бескрајном трагању, како год. Сликарство пуно симбола, засновано на метафоричком ликовном вокабулару, чини дијалог динамичним, логичним и интригантним. Плава боја симболизује универзум, бескрај у нама и око нас, даљине, спиритуалне сфере, а плаво, природно, везујемо и за море, бес-

Tanja Matkovic was born on 28.09.1982 in Tivat. She graduated from the Academy of Fine Arts, department of graphics and in the class of Professor Mira Petric, in Siroki Brijeg in 2007. She lives and works in Tivat.

QUEST INTO THE INFINITE

Very decisively, in the very title of her first solo exhibition, Tanja Matkovic addresses the viewer with her words and sentences in an autobiographical manner and suggests its meaning. Completely expected from a young artist to questions themselves, she searches and sometimes finds, defines and again loses herself in the vortex of doom which makes up life. But, I have to admit, Tanja does this in a very distinctive way. Namely, the need for becoming aware of her inner self through permanent re-examination of herself, brought on by a string of interactive interpersonal situations bring to a state of absurdness, which however gives a sense of searching into the infinite or the infinite search, whichever you prefer. The paintings which are founded on the metaphorical artistic vocabulary, and which are full of symbols, make the dialogue dynamic, logical and intriguing. The color blue symbolizes the universe, the infinity in us and around us, distanc-

Родилась 28 сентября 1982 году в Тивате. В 2007 году окончила Академию изобразительного искусства и скульптуры в Широком Бреге, отделение графики, класс профессора Мира Петрича.

ПУТЕШЕСТВИЕ В БЕСКОНЕЧНОСТЬ

Уже в самом названии своей первой персональной выставки Таня Маткович обращается к зрителю, субъекту восприятия и подчеркивает его значимость. Совершенно естественно, что молодой художник пробует себя, ищет и иногда находит, останавливается и снова теряется в водовороте судьбы, которая направляет жизнь. Однако, должна признать, что Таня это делает весьма своеобразно. Например, потребность в осознании своей внутренней сущности сквозь постоянную пробу себя, обусловленная рядом диалоговых межличностных ситуаций, доходит до состояния абсурда, приобретающем смысл в путешествии в бесконечность или бесконечном поиске. Живопись наполнена символами, основана на метафорическом визуальном словаре, придает диалогу динамичность, логику и интригу. Синий цвет символизирует вселенную, бесконечность вокруг и внутри нас, дали, духовные сферы. Синий цвет, как пра-

крајне плаве пучине хоризонта, менталног и недодирљивог, као у замишљеној линији спајања неба и пучине. Женски акт, портрет, маска, коса, очи, свеједно којим редом, Тања нам прича причу свог тражења кроз властити симболички дискурс који поприма опште значење. Као да подсвјесно пристаје на Бонито Оливин закључак ... „Моје око је и сувише близу мене...и нисам оно што видим“, Тања Матковић, чак и физичким измјештањем ока са приказаног лица, чини да оно постаје дио маске, сценографије, декора. Скулптурални актови, чисто постављање планова на слици, тамне, монохромне позадине и акцентовани симболички детаљи чине ово сликарство истовремено блиским и далеком, тајновитим и пуним приче, уједначеним и интригантним у оноликој мјери отвореним за одговоре колико смо смјели да питамо. Попут кадрова из филма живота који се континуирано снима, прве, помало патиниране сцене оживљавају у сјећању и примају ново значење. Жртва сопственог трагања, опрезна и крхка, са доживљеним животним спознајама, које претвара у слике, у исповијест која ликовном материјализацијом добија право на званичну инаугурацију, право на коментар и синергетску размјену. Демистификација, демаскирање, одласци/доласци,

es and spiritual spheres. Also, we naturally associate the color blue to the sea, infinite blue horizons, both mental and untouchable, like in an imagined line that connects the sky and billow. A woman's act, portrait, mask, hair, eyes, regardless in which order, Tanja tells us the story of her own search through a personal symbolic discourse which takes on a general meaning. It's as if she subconsciously agrees with Bonito Oliva's conclusion, „My eye is much too close to me...and I am not what I see.“ Tanja Matkovic, even with the physical relocation of the eye of the shown face, makes it become part of a mask, scenography, decor. Sculptural nudes, clearly placed plans on the picture, dark, monochrome backgrounds and accented symbolic details make this painting at the same time both near and far, mysterious and full of story, uniform and intriguing in the amount open for answers which we were allowed to ask. Like frames from a movie about life which is continuously recorded, the first, slightly patinated scenes come to life in memory and assume a new meaning. She turns the whole idea of a victim of personal search, careful and vulnerable, with experienced life insights into a picture which through artistic materialization gains the right to an official inauguration, right to be commented and synergetic exchange. Demystification, de-masking, arrivals/departures, meetings with oneself and in

вило, асоциирується с морем, бескрайними синими далями горизонता – ментального и эфемерного, как в воображаемой линии, соединяющей небо и море. Женский портрет, маска, волосы, глаза – неважно, в каком порядке – каждой деталью Таня повествует нам об истории своего поиска сквозь символический дискурс, словно подтверждая мысль Оливии Бонито: «Мой глаз находится слишком близко ко мне... и я не то, что вижу». Таня Маткович посредством физического перемещения глаза с изображаемого лица превращает его в часть маски, декора. Скульптуры в стиле ню, четкая расстановка планов картины, темные, монохромные фоны и акцентированные символические детали делают эту живопись одновременно близкой и далекой, тайной и сказочной, унифицированной и интригующей, готовой дать ответ на вопросы, которые мы осмеливаемся задать. Помимо кадров из фильма жизни, который снимается беспрерывно, оживают и принимают новое значение покрытые паутиной сцены. Жертва собственного поиска, осторожная и хрупкая, с жизненным опытом, изливающимся на полотна, переходящим в исповедь, которая, будучи визуально материализованной, получает право на комментарий и взаимообмен. Демистификация, разоблачение, встречи с самим

сусрети са самим собом и пред собом, жеља за самоспознајом је вјечити пут мудрости, који, нажалост, многи не пређу, или га ни не започну. Тања је својим дјелом кадра да закорачи и крене, смјело и свјесно у трагање које једино у љубави/кроз љубав добија смисао. Вољети себе и друге, дијелити патњу, сузе, дилеме, страхове, несигурности и хтијења сходно приоритетима који се временом мијењају и при том бацити своје сидро у луку спокојства пут је којим се ређе иде, но и нису сви предодређени да га препознају и њиме крену. Тањини актови деперсонализованих лица, заправо су њени одрази у себи, сва она унутарња бестежинска стања која нас вину у висине властитих заблуда и тресну о живот, као о плочник...и боли, временом све мање, док се не направи тек толики предах за нову илузију коју називамо другачијим именима. Сугестивно сликарство, сведено на индивидуалну знаковност, плијени искреном и неприкривеном жељом за суштином, за самоспознајом.

Као стаклене крхотине сакупљене у стару/нову целину, Тањине слике се окупљају око пиједестала смисла за нека нова трагања у бескрају.

Анастасија Мирановић

front of oneself, or simply put, the wish for self realization, which is an eternal path of wisdom, which, unfortunately, many don't cross or don't even begin. Tanja is with her work able to step forward and move forward, boldly and consciously in search which only in love/through love gets its meaning. Loving oneself and others, sharing sufferings, tears, dilemmas, fears, insecurities and aspirations according to priorities which change over time and with that throwing your anchor into the port of serenity is the path which is seldom taken nor is everyone born to recognize it and follow it. Tanja's nudes with depersonalized faces are in fact her expressions within herself, all those weightless inner states which take us to heights of our own fallacies and smash against life, like against pavement... and it hurts, as time goes by it hurts less until we take a break and find a new illusion which we name differently. Suggestive art, reduced to individual signification, shines with an honest and unhidden desire for the essence, for personal realization.

Like glass debris collected into an old/new whole, Tanja's pictures gather around a pedestal of meaning for a new search into the infinite.

Anastazija Miranovic

собой, стремление к самопознанию – вечный путь мудрости, который, к сожалению, многие не проходят и даже не начинают. Таня своей работой способна сделать шаг и отправиться смело и сознательно в путь, который только в любви или через любовь приобретает смысл. Любить себя и других, разделять страдания, слезы, сомнения, страхи, неуверенность и желания в соответствии с приоритетами, которые со временем меняются и при этом бросить свой якорь в тихой гавани – путь, которым ходят редко, но не всем суждено его узнать и пройти. Нью художницы с деперсонализированными лицами – это ее отражения в себе, внутреннее состояние невесомости, которое подбрасывает нас на высоту собственных заблуждений и ударяет о жизнь, как о тротуар... боль со временем утихает, пока не наступит передышка для новой иллюзии, которую мы называем другим именем. Живопись, наводящая на размышления, сводится к индивидуальным значениям, пленяет искренним и нескрываемым желанием добраться до истины и познать себя.

Как стеклянные осколки, собранные в старую/новую целостность, картины Тани собираются у пиедестала смысла, чтобы снова отправиться на поиски в бескрайние дали.

Анастасија Миранович

Зоран Крута

Zoran Kruta | Зоран Крута

ЗОРАН КРУТА

Zoran Kruta / Зоран Крута

Рођен 16.08.1985. у Котору. Дипломирао на ликовној академији у Требињу, Универзитет у Источном Сарајеву, Босна и Херцеговина.

Одсијек за сликарство у класи професора Марка Мусовића. Стекао звање дипломирани академски сликар.

Живи и ради у Тивту.

Зоран Крута у одабиру сликарског приступа вјеран је примарности ликовне изведбе, често и минуциозној разради детаља, којима мотив уз чињеничност добија и нову димензију.

Умјетник даје могућност да реалистичност призора сугерише и материјалност и тактиљност облика, стања која од изгледа прерастају до садржаја. Стварање дјела тражи и концентрацију и дисциплину, поступност у реализацији идеје, у процесу у којем ће се отворити мјеста индивидуалног израза. Крута у промишљању сликарског чина искрењем талента усклађује све партикуле површине, напетост свих чиниоца које откривају снагу личног погледа. Другим ријечима Крутина мјера фигуративног приближава се прецизности хиперреалистичног, са шармом виталитета којим дорађеност даје сцени потребну вибрантност. У остварењима сликарског ткања облици надилазе

Born on 16.08.1985 in Kotor. He graduated from the Academy of Fine Arts in Trebinje and from the University in East Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. The department of painting in the class of Marko Musovic. He gained the degree of academic painter.

He lives and works in Tivat.

In his selection of artistic approach, Zoran Kruta is loyal to the primary fine arts performance, very often in the most minutial development of detail whose motives along with factuality get new dimensions.

The artist allows the realistic scene to suggest both materiality and tactility of the shape, a state from which appearance grows into content. Creating requires concentration and discipline, completeness in realizing an idea, which is a process in which the possibility for self expression is made possible. In his thought process of performing the artistic act, Kruta harmonizes all particles of a surface, a tension all actors feel when revealing the power of personal views. In other words, Kruta's measure of the figurative comes close to a precision of hyper-realism with the charm of vitality which the maturity of gives the scene the needed vibrancy. In the realization of paint weaving, in dialogue form and surrounding

Родился 16 августа 1985 года в Которе. Окончил художественную академию в Требинье, Университет Восточного Сараево (Босния и Герцеговина), факультет живописи, класс профессора Марко Мусовича. Ему было присвоено звание дипломированного академического художника.

Живет и работает в Тивате.

Зоран Крута в выборе живописного подхода верен первенству визуального исполнения, часто и подробной разработке деталей, благодаря которым мотив с фактичностью получает новое измерение.

Художник позволяет реалистичности сцены указывать на существенность и тактильность формы, состояния, которые от формы продолжают расти к содержанию. Создание произведения требует и концентрации и дисциплины, требует постепенной реализации идей в процессе, в ходе которого откроются места индивидуально-го самовыражения.

Крута при создании картины искрой своего таланта согласовывает все частицы поверхности, натяжение всех факторов, которые показывают силу личных взглядов. Другими словами, его мера фигуративного приближается к точности гиперреалистического, с шармом жизненной силы, с помощью которой переработка придает необходимую вибрацию сцене. В воплощениях художе-

статичност облика, виталношћу плоха, у дијалогу форми и околног простора.

Крута је у мотиву које не признаје погрешке изведбе филигранском разрадом досегао стања љепоте и узнемирености.

У исказивања цртежом Крута примарно полази од опште логичне перцепције мотива — непосредног визуелног утиска, затим уочавања и елаборирања детаља методом скоро натуралистичке анализе. Илузију волумена постиже контрастом црно-бијелог, свијетла и сјенке. Његов рад карактерише развијање и његовање необичних особина: приближавање слике цртежу, стапање надреално позиционираних реалних детаља у цјелину композиције, доживљај материјализације „сликаног“.

Послије почетне фазе рада, када је вјерност мотиву била његова одредница, Зоран Крута почиње да, задржавајући наративност и натуралност, филигрански третира детаље, иновира композицију дајући јој надреалну димензију с дозом сентименталности. Постепено анализира став да умјетност није само огледало у коме се свијет осликава, него и средство којим се тај свијет може обликовати. С новим сазнањима чини нове искораци — настају нова садржајнија дјела.

Он своју неисцрпну умјетничку радозналост повремено ма-

space, shapes go beyond the static form and surface.

Kruta has reached, in a motive which doesn't accept error in performance, through filigree elaboration, a state of beauty and anxiety.

In expressing himself through a drawing, Kruta primarily starts with a general logical perception of a motif – the immediate visual effect, after that observation and elaboration of details through a method of almost natural analysis. He reaches the illusion of volume through the contrast of black and white, light and shadow. His work is defined by developing and nurturing unusual characteristics: making pictures resemble more drawings, merging realistic details which have been positioned in a surreal manner into the „wholeness“ of a composition, and the experience of the materialization of the „painted.“

After the beginning phase of his work, when loyalty to motive is his determinant, Zoran Kruta begins to, by maintaining the narration and natural feel, filigreeing the details, innovating the composition by giving it a surreal dimension with a dose of sentimentality. He gradually begins to analyze the attitude that art isn't only a mirror in which the world is reflected, but rather also a mean in which this world can be shaped. With new discoveries he makes new steps – new, more substantial works begin to emerge.

ственог ткачества формы преобладают над неподвижностью форм в их диалоге с окружающим пространством.

Крута в мотиве, который не признает ошибок в исполнении, при помощи филигранной разработки достиг состояния красоты и тревоги.

В выражениях через рисунок Крута, прежде всего, опирается на общие логические восприятия мотивов – на непосредственные визуальные впечатления, а затем на обнаружение и разработку деталей методом почти натуралистического анализа. Иллюзия объема достигается с помощью контраста черного и белого, света и тени. Его работа характеризуется разработкой и развитием необычных особенностей, таких как сближение рисунка и изображения, соединение сюрреалистически расположенных реалистичных деталей в одно целое, восприятие материализации «нарисованного».

После начального этапа работы, когда верность мотиву была ее основным определяющим фактором, Зоран Крута начинает, сохраняя повествование и натуральность, филигранно обрабатывать детали, обновляя композицию, придавая ей сюрреалистическое измерение с оттенком сентиментальности. Постепенно он анализирует свою позицию, касающуюся того, что искусство является не только зеркалом, в котором отражается мир, но и средством, при помощи которого мир может быть сформирован. С новыми

нифестује и у темама другачије оријентације али независно од мотивске преокупације ликовни проседе увек заснива на постулатима старих мајстора.

Умјетничка личност Зорана Круте се испољава у свим сегментима дјела: инспирацији, емоцији, идеји али и занату и техници јер он је један од оних стваралаца који врло пажљиво конципира дјело. Темељи га на реалистички интонираним мотивима, најчешће темама мртве природе утонулим у трепераву атмосферу и естетици лијепог. Предметни слој има ангажовану интелектуално-емоционалну улогу јер је примарни носилац умјетникове визије у којој се мире поетске еманације и формална структура. Мртве природе са цвијећем, наровима, шкољкама и сл., посједују хармонију која евоцира успомене а композиција постаје позорница ликовне драме. Међутим, поетизација мотива није постигнута само његовим избором и емоционалном и симболичном вриједношћу већ и истанчаним сазвучјима пластичне структуре.

Независно од тога о каквом се визуелном приказу ради, до изражаја долази најфиније моделовање површина постигнуто валерским рафинманом и минуциозним цртежом. Цијела композиција изаткана је суптилном градацијом тонова и контрастном игром површина и односа.

From time to time, he manifests his inexhaustible artistic curiosity in topics of a different orientation but independent of the preoccupation of the motif, always bases his work on the postulates of the old masters.

The artistic personality of Zoran Kruta comes through in all segments of the work: inspiration, emotion, idea but also in the trait and technique because he is one of those creators who very carefully conceives a piece of work. He bases his work on realistically intoned motives, most often Still Lifes immersed in a flickering atmosphere and aesthetically beautiful. The subject layer has an arranged intellectual-emotional role because it is the primary carrier of the artist's vision in which poetic emanations and formal structure meet. Still Lifes with flowers, pomegranates, sea shells, etc., own a harmony which evoke memories and the compositions become the stage for a visual drama. However, turning a motif into something poetic is not just reached with his choice and emotional and symbolical value, but rather with subtle harmonies of plastic structure.

Regardless of the visual display, the finest modeled surface, reached through tonal refining and meticulous drawing will stand out. The whole composition is weaved with subtle tonal gradations and play of contrast between the surface and relationship. The optical sensation which raises the emotional impact

знаниями он делает новые шаги – появляются более содержательные произведения.

Его неиссякаемое художественное любопытство иногда проявляется в темах, которые отличаются по ориентации, но независимо от мотивов его художественный подход всегда основывается на принципах старых мастеров.

Художественная личность Крута проявляется во всех сегментах его произведений: не только во вдохновении, эмоции, идее, но и в профессиональных навыках и технике, потому что он является одним из тех художников, которые весьма тщательно создают концепт будущего произведения. Его картины основываются на реалистичных мотивах, чаще всего на темах натюрмортов, погружившихся в мерцающую атмосферу и эстетику прекрасного.

Предметный слой выполняет интеллектуально-эмоциональную роль, так как он является основным носителем видения художника, в котором примирились поэтические эманации и формальная структура. Натюрморты с цветами, гранатами, ракушками и т.д. обладают гармонией, которая вызывает воспоминания, а композиция становится сценой для визуальной драмы.

Однако поэтизация мотива достигается не только благодаря его выбору и эмоциональному и символическому значению, но и благодаря утонченному созвучию пластичной структуры. Независимо от

У зависности од употребљених елемената мијења се и оптичка сензација која подиже емотивно дејство дјела. Материјална диференцијација спроведена је манипулацијом свјетлошћу и сјенкама кроз које се открива умјетникова заинтригираност односима једне пластичне вриједности према другој, као и према линији и облику. Он јасно дефинисане форме интегрише у структурално ткиво композиције.

У тој контролисаној „игри“ форми, у једноставном и ефектном распореду елемената, у наизглед извјесној мирноћи облика препознаје се једна сасвим лична нота која ову поезику и чини тако особенем. Једна од њених константи су и цртачке арабеске, које се могу посматрати и као посредник између форме и садржине, док њени калиграфски записи довршавају смисао цјелине.

Петрица Дулетић

of a work also changes depending on the elements used. The materialistic differentiation has been conducted by the manipulation of light and shadow through which we see the artist's curiosity in the relationship between a plastic value to another, as well as lines and shapes being revealed. He integrates the clearly defined forms in the structural fabric of a composition.

In that controlled „game“ of form, in a simple and effective scheme of elements, seemingly certain calmness of a shape, a completely personal note is recognized which makes this poetic so personal. One of its constants is the drawing arabesques, which can also be viewed as a mediator between form and content, while its calligraphic records complete the meaning of the „whole.“

Petrica Duletic

того, о каком визуальном представлении идет речь, на первый план выходит тончайшее моделирование поверхности, достигнутое при помощи тональной изысканности и тщательности рисунка. Вся композиция соткана из тонкой градации тонов и контрастной игры поверхностей и отношений.

В зависимости от используемых элементов изменяется и оптическое восприятие, которое усиливает эмоциональный эффект от произведения. Материальная дифференциация достигается путем манипулирования светом и тенью, через которое раскрывается интерес художника к взаимоотношениям пластических ценностей с одной стороны, и интерес к отношениям между пластическими ценностями и линиями и формами с другой стороны. Четко обозначенные формы он интегрирует в структурную ткань композиции.

В этой контролируемой «игре» форм, в простом и эффективном распределении элементов, в, казалось бы, знакомой неподвижной форме, проявляется одна совершенно личная нота, которая эту поэтику и делает такой своеобразной. Одной из ее констант является и арабеска, которую можно рассматривать в качестве посредника между формой и содержанием, в то время как ее калиграфические записи дополняют смысл целостности.

Петрица Дулетић

Демиџана
Wine bottle
Бутилка вина

Старица
Old woman
Старая женщина

Риба на тањир
Fish on a plate
Рыба на тарелке

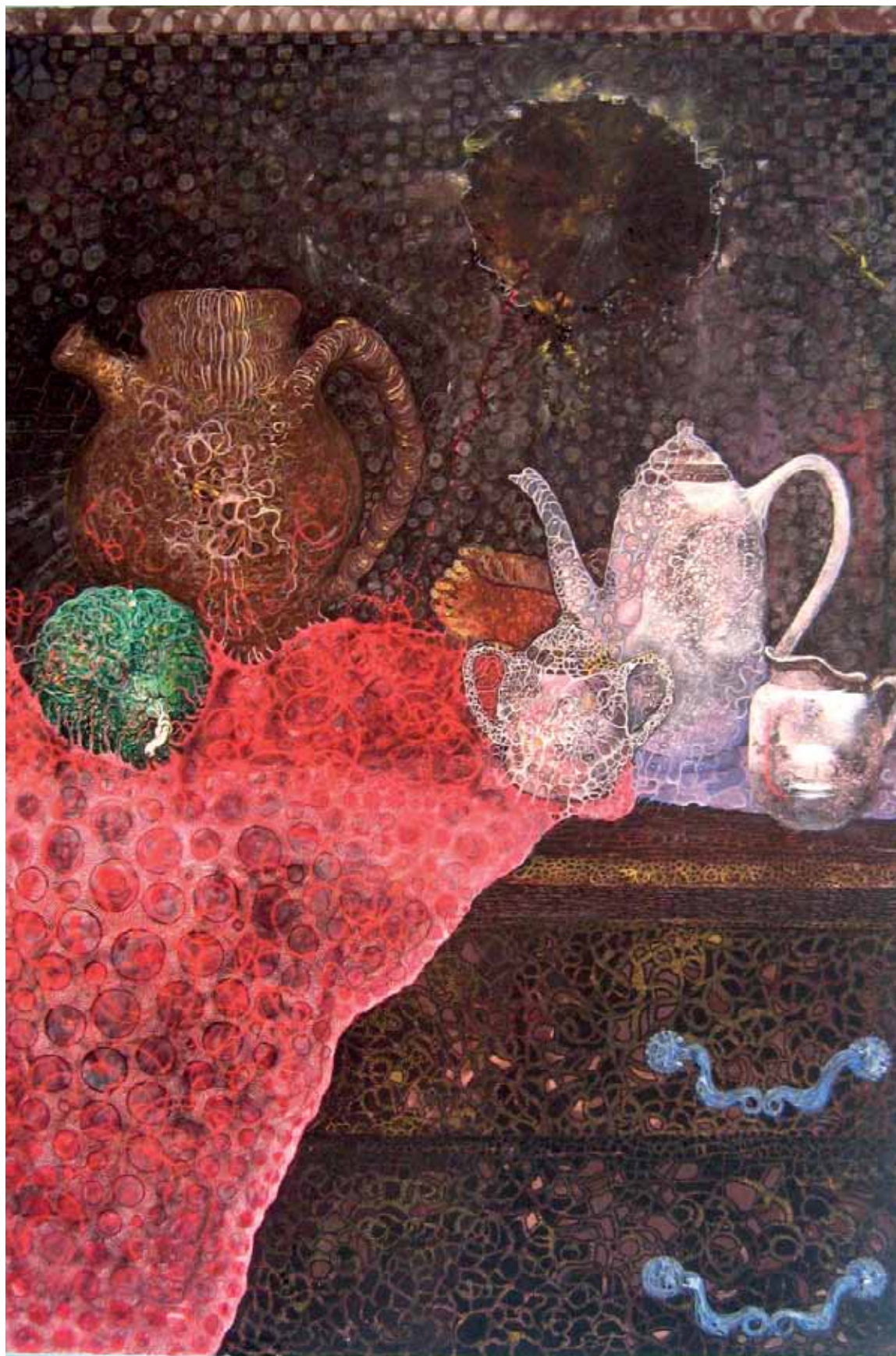
◀ Духовни облици
у динамичности
реалног свијета I
The spiritual forms in
the dynamics of the
real world I
Духовные формы
в динамике
реального мира I

◀ Духовни облици у
динамичности реалног
свијета II
The spiritual forms in
the dynamics of the
real world II
Духовные формы
в динамике
реального мира II

◀ Духовни облици у
динамичи реалног
свијета III

The spiritual forms in
the dynamics of the
real world III
Духовне форми
у динамике
реалног мира III

◀ Духовни облици у
динамичи реалног
свијета IV
The spiritual forms in
the dynamics of the
real world IV
Духовные формы
в динамике
реального мира IV

Brago Jolntrelnti

Vlado Jovicevic | Владо Јовичевич

ВЛАДО ЈОВИЋЕВИЋ

Vlado Jovicevic | Владо Јовичевич

Владимир Јовићевић рођен је 1987. године у Подгорици. Почео је да се бави сликарством од ране младости, похађајући школу цртања и сликања у Тивту. По завршеној гимназији, одлази у Италију на Академију Ликовних умјетности у Тернију. 2010. године уписује се на Флоренце Академу оф Арт, и дипломира 2013. године. На крају својих студија, награђен је за најбољу слику године, за портрет „Rocio“ (уље на платну 170 x 100). Од 2013. године предаје у цртачком програму (Intensive Drawing Program) на Florence Academy of Art. Живи и ствара у Фиренци.

Ријеч Даниела Гравеса, директора Florence Academy of Art:

„Владимир је похађао Florence Academy of Art од 2010. године и дипломирао 2013. године.

У току треће године, Владимир је позван да се придружи наставном кадру као асистент у интензивном цртачком програму академије. (Intensive Drawing Program). Ова позиција је намијењена само нарочито надареним студентима који су, попут Владимира, не само усвојили језик, филозофију и технику Florence Academy of Art, већ су и веза у комуникацији и преносу ових знања на студенте прве године.

Vladimir Jovicevic was born in 1987 in Podgorica. He started painting at a young age, attending a school for drawing and painting in Tivat. After completing high school, he moves to Italy to attend the Academy of Fine Arts in Terni. In 2010, he enrolls into the Florence Academy of Art and graduates in 2013. At the end of his studies, he is awarded for the painting of the year, for the portrait «Rocio» (oil on canvas 170x100). Since 2013, he has been teaching in the drawing program (Intensive Drawing Program) at the Florence Academy of Art. He lives and works in Florence.

Words of Daniela Gravesa, director of the Florence Academy of Art in Florence:

„Vladimir attended the Florence Academy of Art from 2010 until 2013, when he graduated. During his third year, Vladimir was invited to join the teaching staff as assistant to the Intensive Drawing Program of the Academy. This position is only intended for especially talented students, which like Vladimir, have not only mastered the language, philosophy and technique of the Academy, but are also a link in the communication and transferring of this knowledge onto first year students. Vladimir has been commended numerous times from his

Владимир Јовичевич родио се 1987. године у Подгорици. Он почео је да се бави сликарством од раног живота, посещајући школу рисовања и живописи у Тивату. После окончања средње школе, он отпорио се у Италију, где поступио је у Академију изобразитељних искуства у Терни. У 2010. години он поступио је у Академију изящных искуства во Флоренци, коју окончао је у 2013. години. У крају својих студија, награђен је за најбољу слику године, за портрет «Rocio» (масло на холсте 170x100). С 2013. године предаје у оквиру програма рисовања (Intensive Drawing Program) у Академији изящных искуства во Флоренци. Живео је и ради у Флоренци.

Пишет Даниел Гравес, директор Академије изящных искуства во Флоренци:

«Владимир поступио је у Академију изящных искуства во Флоренци у 2010. години и окончао је у 2013. години. На трећем курсу Владимир получио је приглашење доћи у преподавателски состав у качестве помощника на курсах интензивной програме рисования (Intensive Drawing Program). Это место предназначено только для особо талантливых студентов, которые, как Владимир, не только освоили язык, философию и тех-

Владимир је више пута похваљен од стране студената као један од најутицајнијих и најпажљивијих предавача нашег програма.

Владимир је био нарочито марљив и посвећен студент, и стекао је знање да постане изузетан сликар. Његов портрет „Rocio“ награђен је од стране руководиоца Сликарско Програма Florence Academy of Art као најбоља слика за академску 2012 - 2013. годину.

По дипломирању, награђен је додатном студијском годином, у којој ће радити на креативним пројектима уз мој надзор.

Његова нарочита одлучност да досегне највише стандарде и квалитет, његов природни таленат и скромност од њега ће учинити одличног сликара“.

*Искрено,
Даниел Гравес*

students as one of the most influential and most careful lecturers of our program. Vladimir was an especially hardworking and dedicated student, and has gained the knowledge to become an exceptional painter. His portrait „Rocio“ was awarded by the Florence Academy of Art for best painting of the 2012-2013 school year. After graduating, he was awarded an extra school year in which he would work on creative projects under my supervision. His special determination to reach the highest standards and quality, his natural talent and modesty will make a great painter out of him“.

*Sincerely,
Daniel Graves*

нику Академии изящных искусств во Флоренции, но и представляют собой связующее звено в коммуникации и передачи знаний студентам первого курса. Владимира неоднократно хвалили студенты, которые считают его одним из самых влиятельных и внимательных преподавателей нашей программы.

Владимир был особенно трудолюбивым и преданным учеником и получил достаточно знаний, чтобы стать выдающимся художником. Его портрет «Rocio» награжден руководителями Художественной программы Академии изящных искусств во Флоренции как лучшая картина учебного 2012-2013 года. После окончания Академии он был награжден дополнительным курсом обучения, в течение которого он будет работать над творческими проектами под моим руководством. Его очевидная решимость достичь стандартов и качества высочайшего уровня, его врожденный талант и скромность, помогут ему стать великолепным художником.

*С уважением,
Даниэл Гравес*

Флора
Flora
Флора

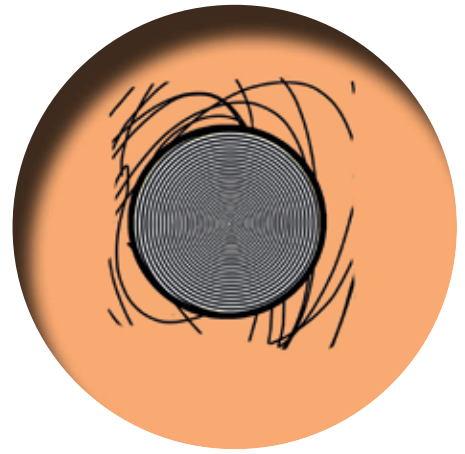
Драгана
Dragana
Драгана

Мртва природа са јабукама
Still Life with apples
Натюрморт с яблоками

Мртва природа са јајима
Still Life with eggs
Натюрморт с яйцами

Борис Папович

Boris Popovic | Борис Папович

БОРИС ПАПОВИЋ

Boris Papovic / Борис Папович

Датум рођења: 26. 12. 1988. у Котору.
2008-2013. Универзитет Црне Горе,
Факултет Ликовних Умјетности
(просјек 9,37), Цетиње, Црна Гора,
2013 Дипломирао са оцјеном „10“.

Учествовао на на бројним групним
изложбама.

Припрема прву самосталну излож-
бу у свом граду.

РИЈЕЧ АУТОРА

„Тражимо само мало реда да
бисмо се заштитили од хаоса“ .
Међутим, када га преведемо на
језик визуелне умјетности, када
не останемо у хаосу који претходи
свакоме стварању и животу, јед-
на хаотична слика може да нам
покаже да вишак хаоса може да
произведе ред и да вишак реда
доводи до хаоса. Ако се сјети-
мо примјера Џексона Полока,
не можемо а да не кажемо да је
његова слика и поред специфич-
ног, надалеко познатог начина
сликања једна засебна цјелина. С
друге стране извјесни умјетници
иза чијег дјела стоји рационално
смишљена конструкција и компо-
зиција, у крајњем исходу могу да
испред посматрача изнесу изузет-
но хаотична дјела.

Чинило ми се занимљивим,
посебно у једном ликовном и из-
ражајном смислу, покушати на-
правити посредовање између ха-
оса и реда а да резултат нимало

Date of birth: 26.12.1988 in Kotor.

1995-2003 Art section, Tivat, Monte-
negro.

2003-2007 High school for Fine Arts
„Petar Lubarda“, subject focus: visual
technician, Cetinje.

2008-2013 University of Montene-
gro, Faculty of Fine Arts (GPA 9.37),
Cetinje, 2013 Graduated with a per-
fect GPA, „10“.

He participated at numerous group
exhibitions.

He is preparing for his first individual
exhibition in his hometown Tivat.

THE AUTHOR'S STATEMENT

„We seek but a small amount of
order to protect ourselves from cha-
os». But, when we translate it to lan-
guage of visual art, when we are not
immersed in a chaos that precedes
every creation and every life, just
one chaotic image can show us that
the excess of chaos can lead to order,
and that the excess of order can lead
us to chaos. If we remember the ex-
ample of Jackson Pollock, we cannot
but say that his painting is, even with
specific, far known way of making
it, one separate entity. On the other
hand, certain artists who have ra-
tionally conceived construction and
composition behind their work, can
bring pretty chaotic works before the
spectator, in the final outcome.

Дата рождения: 26.12.1988, Котор.

2003-2007 г. средняя художе-
ственная школа им. Петара Лубарда, на-
правление графического дизайна,
Цетиње.

2008-2013 г. Университет Черного-
гории, Факультет изобразительного
искусства и скульптуры (средний
балл 9,37), Цетиње, 2013 г. Диплом
(общий балл 10).

Участник многочисленных коллек-
тивных выставок.

В настоящее время готовит пер-
сональную выставку в родном
городе Тиват.

СЛОВО АВТОРА

«Мы хотим немного поряд-
ка, что бы защититься от хаоса».
Однако, если эти слова выразить
языком художественного творче-
ства, необходимо выйти из хаоса,
предшествующего каждому акту
творения и жизни, хаотичный об-
раз этого может нам показать,
как избыток хаоса, может при-
вести к порядку, а избыток поряд-
ка может привести к хаосу. Если
вспомнить премьера Джексона
Полока, нельзя не сказать, что
его картина, даже в сравнении со
специфичными, хорошо извест-
ными стилями письма, совершен-
но особенный случай. С другой
стороны, известные творческие
люди, опирающиеся на рацио-
нально продуманную конструк-

не нагиње једноме или другоме. Будући да сам, на неки начин, већ истраживао обје крајњости, једну хаотичнију, експресивнију и једну уређену, прецизну, покушао сам да осмислим начин како крајњости спојити и уједначити их.

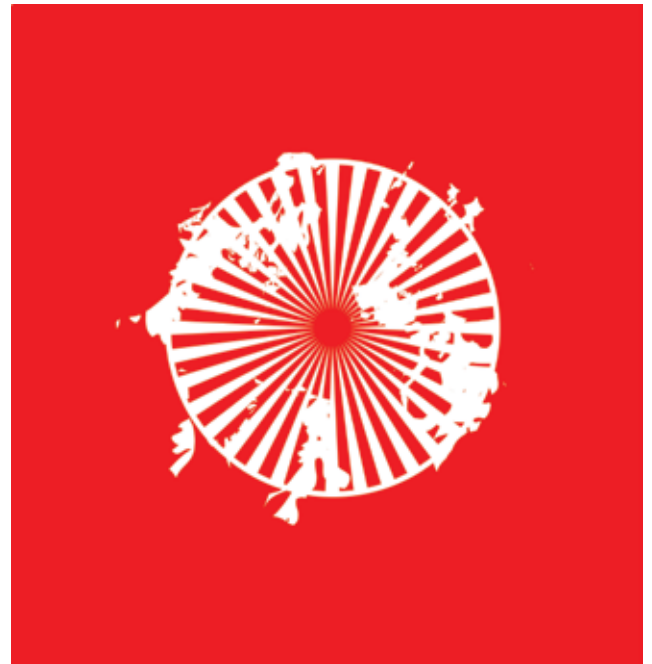
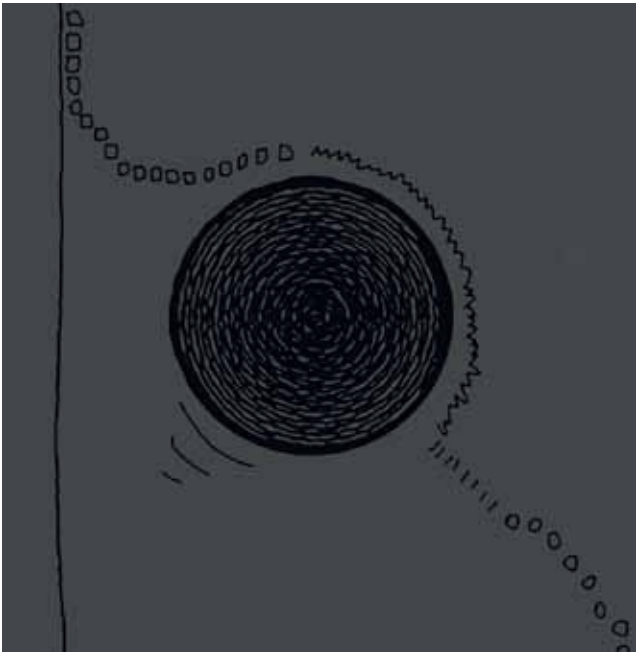
Вјерујем да ћу у будућности покушати да развијем самостално и хаотичну, и страну иза које стоји извјестан поредак. Мислим да је заиста тешко направити да хаос престане да игра и да се стиша или да се ред натјера да плеше и да престане да буде укрућен. Мада је то тешко постићи, не вјерујем да није немогуће. Најзад, ако сам на крају постигао стишавање хаоса и поигравање реда који су постали цјелином, мислим да сам дошао до увида које ствари оставити а које додати да би хаос престао да буде бесконачан и да ред престане да буде скучен. Надам се да ће даље пробе у истој техници показати и ове могућности“.

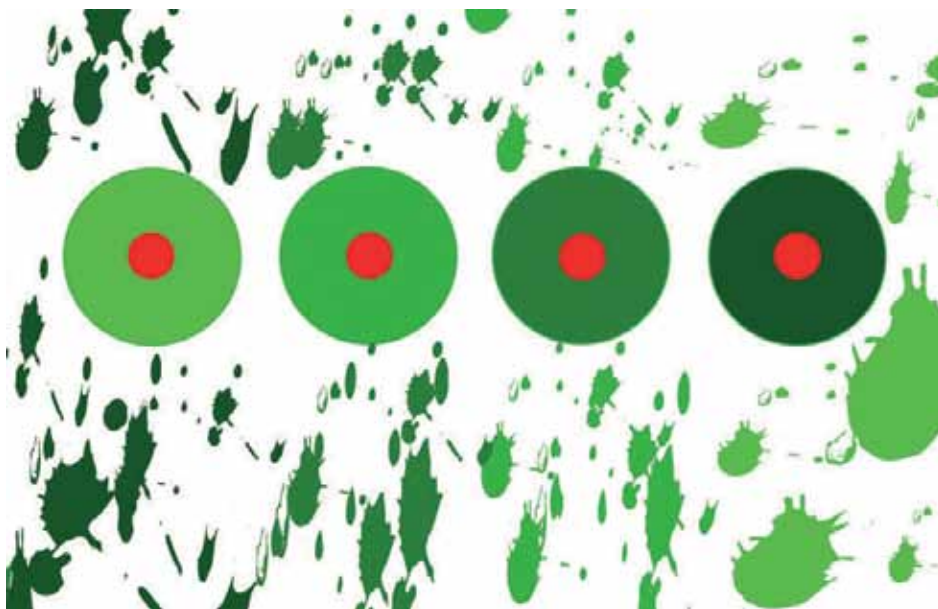
It seemed interesting, especially in the visual and expressionistic sense, to try to mediate between order and chaos, in such a way that result does not lean towards any of them. As I had, in a way, explored both extremes - one more chaotic, more expressive, and one regulated, precise - I've tried to conceive a way of bringing the extremes together and combine them.

цију и композицију, в конце концов могут представить зрителю совсем беспорядочные результаты своего творчества.

Мне кажется интересным, в показательном и выразительном смысле, попробовать выявить взаимосвязь между хаосом и порядком, что бы результат не тяготел ни к одной, ни другой стороне. Ранее, к некоторой степени, в своём поиске я уже касался обоих этих крайностей, одну – хаотичную, экспрессивную, и другую – прибранную, точную, попробовал найти способ соединить и объединить эти крайности.

В будущем, необходимо развить отдельно и хаотичную, и другую сторону, за которой стоит определённый порядок. Думаю, что, почти невозможно сделать так, что бы хаос больше не обладал и совсем стих, а порядок постепенно получил главную роль, перестал быть задавленным. К сожалению, это тяжело осуществить, но не невозможно. В конце концов я постиг снижение хаоса, и усиление порядка, ставших одним целым. Думаю, что я пришёл к пониманию того, какие вещи надо оставить, а какие принять, что бы хаос в будущем не был всеобъемлющ, и что бы порядок не был тихим. Я надеюсь будущие попытки такого метода покажут что это возможно».

Хана Мирков

Hana Mirkov | Хана Мирков

ХАНА МИРКОВ

Hana Mirkov / Хана Мирков

1989. 18.12. рођена у Сплиту, Хрватска.

2011. Завршава основне студије на Факултету ликовних умјетности на Цетињу, степен Бечелор, просјек оцјена 9,74 и уписује специјалистичке, на истој академији.

2013. Завршава специјалистичке студије, степен Специјалиста, у класи Бранислава Секулића, просјек оцјена 10.

2013. Успјешно полаже пријемни и уписује се на двогодишње мастер студије на Accademia di belle arti di Bari, у Италији, Бари, у класи Луиђија Мострамауро.

Стипендиста Италијанске владе. Студије још трају.

1989. 18.12. born in Split, Croatia.

2011. She completes her general studies at the Faculty of Fine Arts in Cetinje, Bachelor degree, with a GPA of 9.74, she enrolls her graduate studies at the same Academy.

2013. She completes her graduate studies, Specialist degree, in the class of Branislav Sekulic, with a GPA of 10.

2013. She successfully passes her entry exam and enrolls in a two-year Masters program at the Accademia di belle arti di Bari, in Bari, Italy, in the class of Luigi Mostramauro. As a Scholar of the Italian government, her studies are still ongoing.

Родилась 18 декабря 1989 года в Сплите, Хорватия.

2011 Окончила обучение на факультете изобразительного искусства в Цетинье со степенью бакалавра, средний балл 9,74, продолжила обучение на факультете с дальнейшей специализацией.

2013 Получила степень Специалиста, класс Бранислава Секулича, средний балл 10.

2013 Поступила в магистратуру Академии изобразительного искусства Бари (Accademia di belle arti di Bari) (Италия), класс Луиджи Мострамауро. Стипендиат Правительства Италии.

Радове Хане Мирков карактерише топла и бајковита поетичност дјечијих визуелних утисака који су пропуштени кроз призму најбољих тековина метафизичког сликарства. На сликама, као мјестима могућих сусрета, млада умјетница акумулира и фиксира догађаје и предмете различите не само у смислу њихове временске и просторне удаљености, него и у смислу њиховог поријекла и „онтолошког статуса“ стварајући фантазијске структуре заводљиве иконографије и фантастичне наратије. У ескапистичком трагању за пасторалним свјетовима, харм-

Hana Mirkov's work is best described as warm and fairy tale like poetics of children's visual impressions which are let in through prisms best metaphysical heritage paintings. On the paintings, like places for possible meetings, the young artist accumulates and focuses events and different objects, not only in their timely and spatial distance, but in the sense of their origins and „ontological status“ creating fantasy like structures for seductive iconography and fantastic narrations. In the escapist search for pastoral worlds, harmonized relationships and almost child-like yearnings for adventure, Hana

Для картин Ханы Мирков характерна аура теплой, мечтательной поэтичности, почерпнутой из детских впечатлений и пропущенных через призму высоких достижений в метафизической живописи. В своих работах молодая художница концентрирует и фиксирует различные объекты и события не только с точки зрения их временных и пространственных параметров, но также с позиции их происхождения, создавая увлекательные истории. Поиск горних миров, запредельной гармонии отношений и почти детская тяга к приключениям позволяет Хане рождать сказочные изображения, которые, тем

нонизованим односима и скоро дјечије прижељкиваним авантурама, Хана на свјетлост дана вади снолике слике из закопаних складишта, чинећи могућим њихов суживот са документарном стварношћу. Елементи стварности који су уткани у идиличне и зачудне композиције ослобођени су свега што носи предзнак тежине, вртоглавог убрзања, тривијалности и пролазности. Умјесто тога, умјетница нуди ведру, поетизовану визуру стварности, својствену личностима чистог и доброг срца, коју уклапа у своје маштарије дајући сликама, попут старих мајстора, ванвременску димензију. Имагинаријум саткан од бића попут шаховских фигура, идиличних ентеријера, тајанствених тргова и древних градова њежно се и лако похрањује у меморију посматрача, позивајући га у невјероватно привлачан свијет без задатости и стабилности конвенција, свијет у коме значења нијесу фиксирана у непромјенљивој тачности и учмалости.

Иако је још студенткиња, Хана је већ успјела да створи дјела која узбуђују структуралном љепотом, произашлом из срећног споја бескрајних залиха идеја и фикционалних слика и изразите ликовне вјештине. Њени беспријекорно реализовани радови и у значењском и у формалном смислу који одишу задовољством препуштања експресивно-мануелној активности, подсјећају нас да

brings to light dreamlike pictures from buried storages, making their coexistence with the documentary reality. The elements of reality which are woven into the idyllic and wondrous compositions are freed from everything that carry signs of weight, vertiginous acceleration, trivialities, and transience. Instead of that, the artist offers a cheerful, poeticized vision of reality, inherent character of a good and pure heart, which she fits into her imaginations, giving her pictures like old masters did, a timeless dimension. The imaginations woven from creatures like chess figures, idyllic interiors, mysterious town squares and ancient cities are gently and easily stored into the memory of the viewer, tying him/her into an unbelievably irresistible world without givens and conventional stability, but rather a world in which meanings are not fixed into an unchangeable truth and lethargy.

Even though she is still a student, Hana has already succeeded in creating pieces which excite through their structural beauty, created out of a happy connection between endless ideas and fictional pictures and exceptional artistic skills. Her flawless work, in both a semantic and formal sense, which exude the satisfaction of indulging in expressive-manual activity, remind us that regardless of the wishes and intentions of the author, the real meaning of the artistic pieces only comes

не менее, не утрачивают взаимосвязь с общей реальностью. Элементы привычной реальности, вплетенные в идиллические композиции, могли бы служить напоминанием о тривиальности и быстротечности земного бытия. Но художница, в первую очередь, сосредоточена на радостном, поэтизированном видении реальности, на добросердечном восприятии характерных для нее фигур, и этот уникальный авторский взгляд во многом аналогичен художественному «зрению» старых мастеров, благодаря чему работы транслируют вневременное качество. «Воображариум» Ханы населен существами, подобными шахматным фигурам, наполнен идиллией площадей и таинственных древних городов, поэтому сюжеты картин с легкостью запечатлеваются в памяти зрителя, приглашая его в увлекательный зыбкий мир, отличный от нашего, неизменно четкого и подчас унылого.

Уже в период студенчества Хана сумела создать произведения, поражающие своей композиционной красотой, вышедшие из счастливого соединения бесконечных идей, вымышленных образов и исключительных художественных возможностей автора. Ее работы безупречны по уровню мастерства и содержанию, они напоминают нам, что, независимо от желаний и наме-

се, без обзира на жеље и намјере аутора, право значење умјетничког дела јавља тек кроз његову материјализацију и комуникацијски потенцијал. Обзиром на изузетне квалитете које посједују досадашња дјела ове младе умјетнице, у времену које долази, а које је сасвим сигурно на њеној страни, с правом треба очекивати нове креативне помаке.

Љиљана Караџић

to life through its materialization and communication capabilities. Keeping in mind the extraordinary qualities the work of this young painter possesses, in the time coming and which is certainly on her side, we are rightly to expect new creative developments.

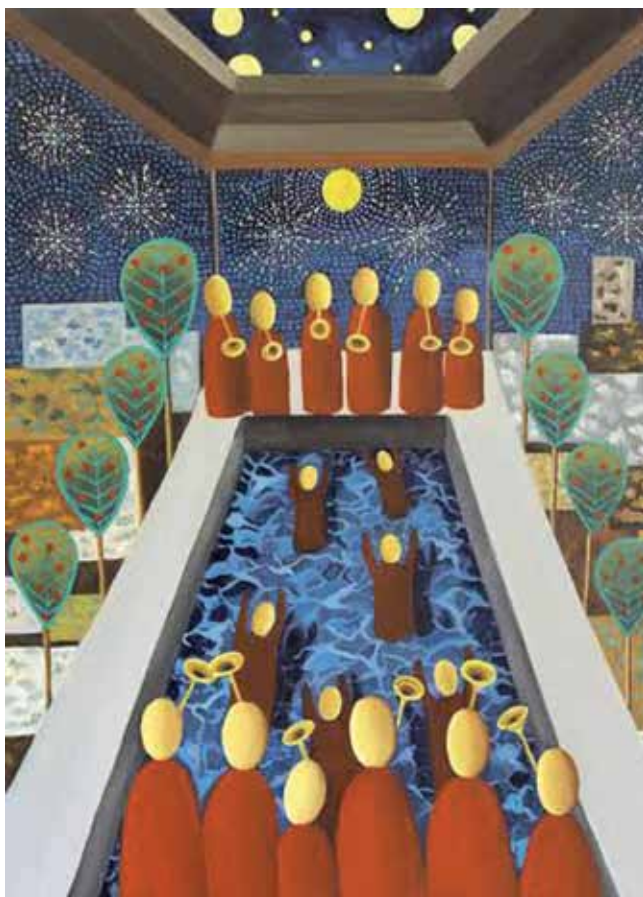
Ljiljana Karadzic

рений автора, истинный смысл искусства проявляется только через возможность диалога с миром. Огромное дарование молодой художницы позволяет нам ожидать от нее новых творческих прорывов.

Лиляна Караджич

Божа Продановић

Boza Prodanovic | Божа Проданович

БОЖА ПРОДАНОВИЋ

Boza Prodanovic / Божa Проданович.....

Божа Продановић рођен је 1923 године у Прањанима, између Горњег Милановца и Чачка где завршава основну школу, па гимназију у Горњем Милановцу 1942. године, а потом се уписује на Ликовној Академији у Београду, па по завршетку студија прве професорске дане проводи у умјетничкој школи у Пећи, да би 1954 године доби место професора на Академији Ликовних Умјетности у Београду гдје остаје до 1986 године преносећи своја знаја на многе генерације студената. Прва излагања слика почињу 1950 године и излагао је на више од педесет самосталних изложби, или са осталим југословенским али и страним уметницима, највише у Београду, али и у више места некадашње Југославије, као и у Риму, Лондону, Ослу и другим европским градовима. Представљао је Југославију на бијеналима у Венецији и Александрији. Извео је мозаике у јавним просторима, у Београду, Чачку, Горњем Милановцу, Књажевцу и другим градовима Србије.

Уз многа сликарска дјела издао је и репродукцију мапа графика и мапу оригиналних бакрописа као и пет књига „Записа“ са текстовима о ликовној умјетности. Награђиван је много пута. Његов сликарски опус је разноврстан, а теме многобројне: мотиве родне Шумадије, мотиве са Косова, далеких острва, урбани мотиве Београда, актови и фигуре, мртве природе што његове слике чини препознатљивим и јединственим.

Вoza Prodanovic (1923-2006) was born in Pranjani, between Gornji Milanovac and Cacak where he finished elementary school and high school in Gornji Milanovac in 1942, and afterwards enrolls in the Fine Arts Academy in Belgrade. After graduating, he spends his first days as a professor in an Arts school in Peci. In 1954, he receives a position as a lecturer at the Academy of Fine Arts in Belgrade teaching many generations until 1986. His first exhibitions start in 1950. He has held more than 50 solo exhibitions, or with other Yugoslavian and foreign artist, mostly in Belgrade, all over Yugoslavia, as well as in Rome, London, Oslo and other European cities. He represented Yugoslavia at biennials in Venice and Alexandria. He is the author of mosaics in public places in Belgrade, Cacak, Gornji Milanovac, Knjazevac and other cities in Serbia.

Besides many artistic works, he has also published a reproduction of a graphics map and a map of original etchings, as well as five books „Zapisa“ (records) with texts on fine art. He has been awarded many times. His artistic opus is diverse and his themes numerous: motives of his home place „Sumadija“, Kosovo, far away islands, urban motives of Belgrade, nudes and figures and still lifes.

From 1966, he used to stay in Krasici for four months every year. That is where many paintings were created, watercolors and drawings with themes of stone houses, the

Божа Проданович (1923 – 2006) родио се у Прањанма, међу Горним-Милановцем и Чачаком, где окончао основну школу, а у 1942. години – гимназију у Горњем-Милановцу и поступио у Художественну академију у Београду. По окончању учења радио је учитељем у художественној школи у Пећи; с 1954. године по 1986. године предавао је у Академији изящных искусств у Београду. Прве изложбе његових радова датирју се 1950. године. На рачуну уметника више од 50 самосталних и колективних изложби, углавном у Београду, а такође и у другим градовима Југославије, у Риму, Лондону, Ослу и другим европским градовима. Божa Проданович представљао Југославију на бијеналима у Венецији и Александрији. Аутор мозаика у јавним зградама Београда, Чачака, Горног-Милановца, Књажевца и других градова Србије.

Уметник издао је више репродукција својих радова у облику репродукција, а такође и збирку оригиналних офорта, петомомно збирку „Заметке“ о теми изобразитељног искуства. Обладатељ многих награда. Његово сликарство разновидно, теме – многе: мотиви родне Шумадије, Косова, далеких острва, грађански мотиви Београда, натюрморти.

У Крашићима је боравио од 1966. године где је проводио више од четири месеца годишње. Ту су настале многе слике, акварели и цртежи на којима су забележени мотиви камених кућа, мора, обала и пејсажа. Доласком у Боку добија велики импулс у стварању нових мотива, па проводећи најчешће између Бјелила и Крашића неуморно слика и оставља на платнима утиске и импресије које је доживљавао на свој начин. Честа тема на његовим платнима били су и мотиви Котора, Ораховца, Луштице и других крајолика Боке. Може се слободно рећи да је мало ко као он осликао подручје Кртола-посебно Бјелила.

Божа Продановић је био сликар који је цео свој живот, своја запажања, своје мисли и своја сећања, бележио четком, пером и оловком. У атељеу, у чистој природи, на улицама градова, на путовањима, насликао је стотине слика, нацртао хиљаде цртежа, изрезао многе графике, мозаиком прекрио десетине квадратних метара зидова, написао многе надахнуте странице. Његове слике се налазе у галеријама и музејима, друштвеним збиркама и домовима љубитеља уметности и пријатеља. Његови мозаици обогаћују архитектуру многих јавних грађевина, његове мисли и поетска надахнућа чувају корице објављених књига. Градови Чачак (Уметничка галерија „Надежда Петровић“) и Горњи Милановац (Музеј руднич-

sea, the shore and landscapes. By coming to Boka, he develops this great impulse in creating new motives. He very often worked between Bjelila and Krasica, where he tirelessly painted and on his canvases left impressions which he experienced in a very personal manner. Very common motives on his canvases were motives of Kotor, Oraovac, Lustica and other landscapes of Boka. It can be easily said that very few artists like him painted the area of Krtola, especially Bjelila.

Boza Prodanovic is a painter who marked his entire life, his observations, his thoughts and feelings with a brush, pen or pencil. In the studio, in nature, on streets, on trips he has drawn thousands of drawings, cut many graphics, with his mosaics covered about 10m² of walls and written many impressive pages. His paintings can be found in galleries and museums, social collections and in homes of art lovers and friends. His mosaics enrich the architecture of many public places, his thoughts and poetic inspirations are within published books. The cities of Cacak (Artistic gallery „Nadezda Petrovic“) and Gornji Milanovac (Rudnik-Takovo museum) contain legacies of his work.

He told his students that his best and most subtle picture is „Crkva u Radovićima“ (Church in Radovici). Boza Prodanovic died in Belgrade in 2006.

Zoran Mujbegovic

С 1966. године уметник сваког године проводио по четири месеца у селу Крашичи. Овде су се појавиле многе слике и акварели са морским пејзажима. Преезд у Котор инспирисао живописца на стварање нових радова. Работавши између Бјелиле и Крашича, он без умора стварао платна са пејзажима Луштице, Котора, Ораховца и других углова Которског залива.

Божа Продановић своју животну, мисли и осећања запечатлевао помоћу киста, пера и оловка. У студији, у природи, на градским улицама, у путу он написао стотине слика, хиљаде цртежа, мозаиком прекрио десетине квадратних метара зидова, написао многе надахнуте странице. Његове слике се налазе у галеријама и музејима, друштвеним збиркама и домовима љубитеља уметности и пријатеља. Његови мозаици обогаћили су архитектуру многих јавних грађевина, његове мисли и поетска надахнућа чувају корице објављених књига. Градови Чачак (Уметничка галерија „Надежда Петровић“) и Горњи Милановац (Музеј рудника и Таково) чувају радове уметника.

Ученицима говорио је, да је најбољи од свих његових радова он сматра „Црква у Радовичима“. Божа Продановић преминуо је 2006. године у Београду.

Зоран Мујбеговић

ко-таковског краја) чувају легате његових радова.

За своје сликарство Божидар Продановић је рекао: Прво - осећати; имати креативан однос према животу, људима стварима и природи. Друго - имати неодољиву жељу да се то осећање изрази, и најзад, треће - имати слуха. Без тога музичар не може остварити оне чаробне и тачне односе звукова; књижевник, поета односе међу речима, оно што се догађа међу њима и око њих, а сликар - тачне односе боја, њихов звук уз ритам и хармонију линија и површина. Слика је тајна, настала уз ветар, низ зелену долину, ветар који је праћен песмом птица и мирисом пољског цвећа. То је, као кад се питам, шта ми води прсте на фрули да нижу мелодију. Али, ветру су препреке гране, по које дрво или ограда од жбуња, а настајању слике отпор је у самим бојама, четкама и платну. У савлађивању тог отпора израста и израња уметничко дело.

Од њега, од којег смо учили, упитан од нас млађих која је његова најбоља и најсуптилнија слика рекао је да сликар док год ради није насликао најбољу слику и да мисли да би то могла бити слика „Црква у Радовићима“. Тада је још увек много стварао, а стварао је до задњег трена. Божа Продановић је умро 2006 године у Београду.

Зоран Мујбеговић

Котор
Kotor
Котор

Котор
Kotor
Котор

Бјелила
Bjelila
Белила

Какрц
Kakrc
Какрц

Радовићи
Radovici
Радовичи

Свети Ђорђе - Ораховац
St. George, Orahovac
Святой Георгий, Ораховац

Радмила Иванковић

Radmila Ivanković | Радмила Иванкович

РАДМИЛА ИВАНКОВИЋ

Radmila Ivankovic / Радмила Иванкович

Радмила Иванковић рођена је 1942. у Прокупљу. Основно образовање и гимназију завршава у Пироту. Интересовање за сликарство потиче из раног дјетињства преко ликовних секција у гимназији гдје су јој ликовни педагози дали пострек за даљи рад и од тада потичу прве ликовне изложбе и награде. Потом се уписује на архитектонски факултет у Загребу где наставља учење сликарства код професора К. Томпе и Ј. Ваниште. Посете музијама и галеријама омугућује да студира радове реномираних умјетника што утиче на њен даљи развој и афинитет према боји. После завршених студија долази у Београд где ради као дизајнер унутрашње архитектуре и потом се сели у Канаду где ради на великим архитектонским пројектима и постаје члан ликовне групе.

Долазећи на топло медитеранско бокелско поднебље, са пуно сунца и живих боја, налази мотиве за слике са Бјелила, Крашића, Какрца, Луштице, Кртола, Котора...

Као и њен живот који се дотиче Торонта, Београда и Крашића, тако се и на њеним сликама може видјети та тежња за склапањем тог троугла који за њу представља спој свих могућих боја, композиција и техника. Њене слике час желе да се отргну и оду неким њима знаним путем, а потом се враћају и склапају тај троугао једнакости. У њениом сликарству је боја она полазна тачка из које све одлази и напokon се спаја у целину. Став

Radmila Ivankovic was born 1942 in prokuplje. She finished her elementary and high school education in Pirot. Her interest in painting is the result from taking art classes in high school where art teachers encouraged her to continue with her art work and from then start the first art exhibitions and awards. After that, she enrolls to the Faculty of Architecture in Zagreb where she continues studying art under the supervision of professor K. Tompe and J. Vaniste. After graduating from the Faculty, she moves to Belgrade where she works as an interior designer and after that moves to Canada where she works on big architectural projects and becomes member of an art group.

Coming to the warm Mediterranean Boka climate, with lots of sun and vibrant colors, she finds motives from Bjelila, Krasica, Kakrc, Lustica, Krtole, Kotor...

Just like her life which represents a living triangle (she lived in Toronto, Belgrade and Krasica), so we find on her pictures this struggle for closing this triangle which for her represents a combination of all colors, compositions and techniques. Her pictures, in one moment, want to break away and go somewhere only known to them, and afterwards they come back and form that triangle of equality. To Ivankovic, the starting position is color from which everything moves, leaves and finally merges into a whole. Radmila Ivankovic's attitude is that of a poet, because she is primarily interested in

Радмила Иванкович родилась 1942 в Прокупле. В Пироте окончила начальную школу и гимназию. Интерес к живописи зародился в раннем детстве: она посещала художественные студии в школе и гимназии, преподаватели которых побуждали юную художницу к дальнейшей работе. Уже тогда ее работы покоряли выставки и завоевывали награды. Впоследствии Радмила Иванкович поступила на факультет архитектуры в Загребе, где продолжила заниматься живописью под руководством К. Томпы и Й. Ваништы. По окончании учебы переехала в Белград и работала дизайнером интерьеров, затем эмигрировала в Канаду, где работала над крупными архитектурными проектами и стала членом арт-группы.

Приезжая в Которский залив, к теплomu Средиземному морю, где много солнца и живых красок, находит сюжеты для своих полотен в городках Белила, Крашичи, Какрц, Кртоли, Котор.

Ее жизнь — это треугольник между Торонто, Белградом и Крашичами. Это хорошо заметно на картинах, где есть стремление к созданию этой фигуры. Ее картины словно стремятся освободиться и пойти известным им одним путем, а потом возвращаются и образуют тот самый равносторонний треугольник. Цвет в ее живописи — исходная точка, откуда все происходит и соединяется в единое

Радмиле Иванковић је став поете, јер њу пре свега интересује поетски набој цртачке и пиктуралне јединице, па је самим тим могућност да поетски делује онај основни покретачки иницијатор њеног целокупног опуса. Тај поетски набој па чак и наговештај ликовног одсјаја те поетике често оставио писани траг њеног песничког надахнућа.

У својим композицијама она постиже потпуну пластичну равнотежу, једноставним, понекад чак и равним геометризованим површинама. Било да се ради о мртвој природи на столу поред прозора, тек назначеном фигуром рибе, шкољке, елемента флоре или љетном пејзажу, портрету старе маслине, дрвених чамаца или камених кућа, са пуно колорита апострофира и фаворизује до нивоа вишезначне симболике стварајући утисак трептаја топлот медијтеранског сунца. Опус Радмиле Иванковић задњих година може се поделити у неколико циклуса: „Олеандри Котора“, „На мојој тераси поред мора“ и „Терасе и вртови Боке“. Слике су великог формата и рађене у уљу на платну, инспирисане оним најлепшим што природа Боке нуди као радост за око; лепота која се доживљава као нека сликарске палета. То су слике медијтеранског набоја и интензитета боја субјективног доживљаја Боке и представљају велики изазов и нека врста креативне авантуре.

Zoran Mujbegovic

the poetic charge of a drawing and picturesque unit, and therefore it is possible that the primary initiator of her entire opus may appear poetic. That poetic charge and even a hint of artistic reflection of that poetic very often leave a written trail in the sense of a poetic inspiration.

She reaches complete plastic balance in her compositions through simple, sometimes even flat geometrical surfaces. Whether we are talking about still lifes on a table beside the window, an only indicated fish figure, seashells, elements of flora or a summer landscape, portraits of old olive trees, wooden boats or stone houses, she emphasizes and favours with a lot of color to that level of deeper meaning in symbolism, creating the impression of a flickering, warm Mediterranean sun. Radmila Ivankovic's opus in the last few years can be divided into a few cycles: „Oleandri Kotora“, „Na mojoj terasi pored mora“ (On my terrace by the sea) and „Terase i vrtovi Boka“ (Terraces and gardens of Boka). The pictures are of a big format and are done with oil paints on canvas, inspired by the most beautiful things Boka's nature has to offer: a beauty which is experienced like an artistic pallet. Those are pictures of the Mediterranean charge and the intensity of colors of subjective perceptions of Boka and they represented a big challenge and are a type of creative adventure.

Zoran Mujbegovic

целое. Позиция Радмилы Иванкович – позиция поэта, поскольку ее, прежде всего, интересует поэтический заряд единицы изображения и, следовательно, способность к действию целого произведения. Поэтический заряд и художественное отражение поэтики нередко воспроизводились и в стихотворной форме.

В своих композициях она достигает полного пластического равновесия при помощи простых, иногда плоских геометрических поверхностей. Будь то натюрморт на столе у окна с намеком на силуэт рыбы, раковины или летний пейзаж, изображение старого оливкового дерева, деревянных лодок или каменных домов – богатая палитра с любовью подчеркивает многозначную символику, создавая впечатление бликов теплого средиземноморского солнца. Произведения Радмилы Иванкович последних лет можно разделить на несколько циклов: «Которские олеандры», «На моей террасе у моря» и «Террасы и сады Которского залива». Ее полотна воспроизводят дух Средиземноморья, написаны насыщенными красками и представляют собой своеобразную творческую авантюру.

Zoran Mujbegovic

Црвена риба
Red fish
Красная рыба

Миланка Средановић

Milanka Sredanovic | Миланка Средановић

МИЛАНКА СРЕДАНОВИЋ

Milanka Sredanovic / Миланка Средановић

Миланка Средановић (Београд, 26. јул 1942. - Тиват, 15. август 2011.) Завршила је Академију примењених уметности и дипломирала на одсеку текстила 1965 године у класи професора Драгутина Митриновића.

Након академије постаје члан УЛУПУДС-а 1965 године. Опредељује се за рад на савременом костиму и заснива радни однос са двије водеће конфекцијске куће: „Клуз“ и „Астибо“ у којима реализује своје ауторске колекције.

Као креатор добитник је више сајамских признања „Златна кошути“ за женску одјећу, „Златно лане“ за дјечију одјећу, више плакета и диплома за одјећу за младе.

Најзначајнија су јој признања свог удружења **УЛУПУДС-а** која су је три пута наградила „плакетом“ за ауторске колекције.

Опростила се од свог креативног рада у савременом костиму након 28 година каријере великом модном ревијом која је одржана у хотелу Југославија на којој је присуствовало око три стотине званица 1991. године.

Велики део свог живота посветила је сликарству. Мотиви су јој: мртва природа, цвијеће, пејзажи, надахнути мотивима Боке Которске. Слика пределе: Бјелила, Кртоле, Какрце, Крашиће и Луштичке маслине. Тежи да обиљежи сунчану Боку на својим сликарским платнима.

Мilanka Sredanovic was born on July 26, 1942 in Belgrade and died August 15, 2011 in Tivat. She graduated from the Academy of Applied Arts in the department of textiles in 1965 under the study of Professor Dragutin Mitrovic.

After the Academy, also in 1965, she becomes a member of **ULUPUDS** Association of Applied Arts and Design Artists of Serbia). She decides to pursue a career in modern wear and establishes a work relationship with two leading designer brands „Kluz“ and „Astibo“ in which she designs her own collections.

As a designer she is the receiver of many Fair awards, such as „Zlatna kosuta“ (golden doe) for women's wear, „Zlatno lane“ (golden fawn) for children's wear and many plaques and diplomas for clothing for the young.

The most important awards for her are the ones she received from **ULUPUDS** which awarded her three times with the „plaque“ for her collections.

She said farewell to her creative work in modern wear after a 28 year career with a big fashion show which was held in Hotel Yugoslavia in 1991 and which was visited by about 300 guests.

She dedicated a major part of her life to painting. Her motives are: still lifes, flowers, landscapes, inspired motives by Boka Bay. Image areas included: Bjelila, Krtole, Krasici and Lustica's olive trees. She tends to paint the sunny Boka on her canvases.

Миланка Средановић (Београд, 26. јула 1942 г. — Тиват, 15. августа 2011 г.) В 1965 году окончила Академию прикладных искусств в Белграде (факультет текстиля, класс профессора Драгутина Митровича).

В 1965 году стала членом Ассоциации прикладных художников и дизайнеров Сербии. В центре ее внимания - современный костюм; сотрудничает с двумя ведущими домами мод «Kluz» и «Astibo», создает свои авторские коллекции.

В качестве модельера удостоена таких наград, как «Золотая лань» в номинации женской одежды, «Золотой олененок» в номинации детской одежды, других призов в категории одежды для молодежи.

Наиболее значимой для нее является награда АПХДС за авторские коллекции, которой она была удостоена трижды.

В 1991 году Миланка Средановић, спустя 28 лет работы, простилась с миром моды, ознаменовав свой уход большим показом мод в гостинице «Югославия», на котором присутствовало около 300 гостей.

Большую часть жизни посвятила живописи. Ее мотивы: натюрморт, цветы, пейзажи Которского залива. На полотнах изображала окрестности Белилы, Кртолей, Какрца, Крашичей и других мест Луш-

Осликала је и иконостас у цркви Св. Јована у Ђурашевићима и цркви Св. Петра и Павла у Бргулима на Луштици.

Живела је и радила у Београду и Крашићима код Тивта у Црној Гори.

Први сусрет са Боком имала је долазећи на Умјтничкој школи у Херцеговном, где среће своју прву љубав и љубав према мору, заљубљује се у мала рибарска и приморска мјесташца Боке, чија се пикторесност и свијетлост урезују у њеној души, па касније најрадије слике сунчане увале и морске стијене, камене куће, кривудае уличице, стољетне маслине, накатранисане брацере и лађе и све то са многобројним рефлексима који се образују на морској води, са сјенкама и полусјенкама као најраскошнији ћилим шара. Свјетлост на њеним сликама не ограничава се само на «малу сензацију» свјетлости, која је веома драга импресионистима, него на њма се налази експлозија боја, колористичка раскош која освјетљава и изван рама слике. Цртеж јој је прецизан, чист, док су боје у складу са добом у којем ствара, загасите са преовлађујућим браон тоновима или плаве у најразличитијим нијансама и тоновима мора и неба.

Портрет и мртва природа били су често заступљени и били су простор у коме се кретала и стварала са лакоћом и спретношћу. Очи на портретима ове сликарке

She also painted the iconostasis in St. Jovan church in Djurisici and in St. Peter and Pavle church in Lustica.

She lived and worked in Belgrade and Krasici near Tivat, Montenegro.

She had her first encounter with Boka in the Art School in Herceg Novi, where she meets her first love and her love towards the sea, she falls in love with the small fishing and coastal places of Boka, whose picturesque appearance and light become etched onto her soul. Her pictures deal with sunny bays and sea rocks, stone houses, curvy roads, century-old olive trees, tarry bracers and all that with numerous reflexes which reflect on the sea water, with shadows and penumbras as if they were the most lavish carpets. The light in her pictures is not limited to only a „small sensation,” which is very dear to the impressionists, but rather, on them are found an explosion of color, a color splendor which illuminates even outside of the picture. Her drawings are precise and clear while the colors are in proportion with the age in which she creates, muted with the prevailing brown or blue tones in the most different shades and tones of the sea and sky.

Portraits and still lifes were often represented and they were a space in which she moved and created easily and skillfully. The eyes on her portraits are a real „mirror of the soul,” and the characters she drew were proud and lively. Her

тице. На ње картинах Которски залив залит солнцем.

Расписала иконостасы в церкви Св. Йована в Джурашевичах и церкви Св. Петра и Павла в Бргулях на Луштице.

Жила и работала в Белграде и Крашичах в Черногории.

Художница впервые познакомилась с Которским заливом в Художественной школе в городе Херцег-Нови, где встретила свою первую любовь и прониклась любовью к морю, рыбацким деревушкам на берегах залива. Она пишет освещенные солнцем бухты и скалы, каменные дома, извилистые улочки, вековые оливковые деревья, смолистый воздух; все это отражается в воде, с тенями и полутенями, образуя роскошный ковер. Свет на ее полотнах не ограничивается «маленькой сенсацией», которая столь дорога импрессионистам, это настоящий взрыв красок, цветное великолепие, которое распространяется за пределы картины. Ее рисунок чист и точен, а приглушенные коричневые или синие цвета, в зависимости от времени, играют нюансами и оттенками моря и неба.

Она часто пишет портреты и натюрморты, они стали для нее пространством, в котором она легко и ловко перемещалась и работала. Глаза на портретах этой художницы — настоящее «зеркало души», а лица выражают гордость и жизненную силу. Ее иконы написаны

су право „огледало душе“, а ликови које слика поносити и животи. Њене иконе осликане су свјетлим и чистим бојама и чулна лица њених светитеља имају узор на иконама касног средњег вијека, осликана на најсуптилнији начин.

Васо Стањевић

icons were painted with light and clear colors and the sensual faces of her saints are modeled after icons of the Late Middle Ages, painted in the most subtle way.

Vaso Stanjevic

светлыми и чистими красками, а одухотворенные лица святых столь тонкой работы напоминают образы икон Позднего Средневековья.

Васо Станевич

Корпа са воћем
Fruits basket
Корзинка фруктов

Маслине I
Olive trees I
Маслины I

Загонетни шкољић
Mysterious islet
Загадочный островок

Бјелила I
Bjelila I
Белила I

◀ Бјелила II
Vjelila II
Белила II

◀ Госпа од Шкрпјела
Lady of the Rocks
Госпа од Шкрпела

◀ Госпа од Здравља
Our Lady of Health
Госпа од Здравля

◀ Маслине II
Olive trees II
Маслины II

◀ Маслине III
Olive trees III
Маслины III

◀ Бока
Boke Bay
Которский залив

Зоран Муџбеговић

Zoran Muĵbegović | Зоран Муйбегович

ЗОРАН МУЈБЕГОВИЋ

Zoran Mujbegovic / Зоран Муйбегович

Зоран Мујбеговић је рођен 07.02.1950. године у Београду, Србија. Академију Ликовних Уметности је завршио 1974. године у класи професора Стојана Челића. Од 1975. године до 2013. године, када одлази у пензију, је био члан УЛУСА и имао златни статус Слободног Уметника. Поред сликарства бави се урбанизмом, архитектуром, графичким дизајном, компоује... Издао је романе „Оуроборос“, „Печени шаран у поморанџином сосу“ и „Записи мајора гаврића“. Добитник је многобројних награда за урбанизам и архитектуру, анимиран филм и графички дизајн. Велики део свог живота је провео у Кртолима – Бока Которска, посебно на Бјелилима, а многи његови сликарски опуси (23 циклуса) су посвећени Кртољском Камену и Мору, Бјелилима и Какрцу...

ТАЈНА КРТОЉСКОГ МОРА

Сликар, сада, стрпљиво понире у тај микро - свет, правећи слике од воде и од камена - он анализира и простор и материју, посматра фотосиле риба који су остали у камену и сакупља на својим платнима разне крхотине које су остале у води. Мало по мало, сликар је читаво Кртољско море прелио у своје слике (у акваријуме или мореказе) и тако је, дефинитивно, од-

Zoran Mujbegovic was born on 07.02.1950. in Belgrade, Serbia. He graduated from the Academy of Fine Arts in 1974 under the study of Professor Stojan Celic. He was a member of ULUS (Association of Artists in Serbia) and had the status of a freelance artist from 1974 until 2003 when he retired. Besides painting, he is also engaged in urbanism, architecture, graphic design, composing, etc. He also published a novel titled „Ouroboros“, „Peceni saran u pomarandzinom sosu“ (Baked carp in an orange sauce) and „Zapisi majora Gavrica“ (Memoirs of Major Gavric).

He has received many awards for urbanism and architecture, animated movies and graphic design. He spend a major part of his life in Krtole – in Bjelila, and many of his artistic works (23 cycles) are dedicated to Krtole stone and the sea, Bjelila and Kakrc...

THE SECRET OF THE KRTOLE SEA

The painter, now, patiently sinks into that micro-world, creating pictures from water and stone – he analyses the space and material, observes fish fossils which have remained in the rocks and gather on their canvases various debris which have stayed in the water. Little by little, the painter has the entire Krtole sea transferred onto

Зоран Муйбегович родился 7 февраля 1950 года в Белграде. В 1974 году окончил Художественную академию в Белграде, класс профессора Стояна Челича. С 1975 г. по 2013 г. (год выхода на пенсию) он являлся членом Ассоциации прикладных художников и дизайнеров Сербии (АПХДС). Наряду с живописью занимался городской архитектурой, графическим дизайном, композицией. Издал романы «Уроборос», «Жареный карп в апельсиновом соусе» и «Записки майора Гаврича». Лауреат многочисленных наград в области городской архитектуры, анимационных фильмов и графического дизайна. Большую часть своей жизни провел в Кртолях, Белиле, а его живописные работы (23 цикла) посвящены кртольскому камню и морю, Белиле и Какрцу...

ТАЙНА КРТОЛЬСКОГО МОРЯ

Художник терпеливо погружается в микромир, создавая картины из воды и камня, анализируя пространство и материю, изучая окаменелые останки древних рыб и собирая в своих полотнах разнообразную морскую утварь.

Постепенно художник перелил все Кртольское море в свои картины (в аквариумы и прочие емкости) и таким образом отделил Кртольское море от Адриатиче-

војио Кртољско море од Јадранског. Кртољско море, сада, има своју фауну, своју флору и - свог сликара! Ако је Бока Которска била позната „краљица Јадрана“ - Зоран Мујбеговић, после ове изложбе постаје познат као „краљ Кртољског мора“, односно, као - КРТОЉСКИ НЕПТУН!. Са својом дугом брадом, Зоран веома личи на Нептуна, само што овај владар Кртољског мора, уместо трозупца држи у рукама сликарску четку! Што се Зорановог „кртољског краљевства“ тиче, оно је поред доброг камена - испуњено и добрими рибама (циполима из Блата, којих нема на сликама али их има на столу добрим вином - без додатка шећера - и добром лозом - под којом може и да се лепо разговара и да се лепо слика)... Све је то добро познато - То и Бог зна! - каже Зоран. Уметник је, у осталом, као и Бог - он ствара свет по својој замисли. Кусто је, ипак у праву - море је пуно тајни. Те тајне мора, овај сликар претвара у своје слике. Зоранове слике, које су често само саставни део других слика (као што је један морски талас само део морског пространства - јер, никада се не зна где се завршава један талас и где почиње море, као што се не зна и где се завршава једна Зоранова слика и где почиње друга), пуне су ведрине и дубине. Своје слике мора, Зоран слаже као пасијанс (слику уз слику и слику у слику)

his pictures (into an aquarium or similar) and has in that way, definitely, achieved to separate the Krtole Sea from the Jadran sea. The Krtole sea now has its own fauna, flora, and, its very own painter. If the Boka Bay was known as the „Queen of the Jadran“- then Zoran Mujbegovic will become known, after this exhibition, as the „King of the Krtole Sea,“ or rather as NEPTUNE OF KRTOLE. Zoran Mujbegovic, with his long beard, very much resembles Neptune and the only difference is that instead of holding a trident, the ruler of the Krtole sea is holding a paint brush! In regards to Zoran’s „Krtole Kingdom,“ it is, beside good stone – also filled with good fish (Cipolla from mud, which are not found on the pictures but are found on the table beside some good wine – without added sugar – and a good vine – under which you can nicely talk and nicely paint)... Everything is well known – Even God knows this! – says Zoran. The artist is, after all, like God – he creates the world as he envisions it. Kusto is, however, right – the sea is full of secrets. This painter converts these secrets into his pictures. Zoran’s pictures, which are very often only parts of other pictures (just like a sea wave is only part of the entire sea – because, you never know where one wave ends and where the sea begins, just like you don’t know where one of Zoran’s pictures ends and the

ског. Сегодня Кртољское море обадаёт собственной флорой, фауной и собственным художником! Которский залив известен как царь Адриатического моря, а Зоран Муйбегович после этой выставки стал царем Кртољского моря – КРТОЉСКИМ НЕПТУНОМ! Художник с длинной бородой напоминает морского владыку, только вместо трезубца держит в руках кисть.

Кртољское царство Муйбеговича богато рыбой - воображаемой кефалью из Блата, а также вином без сахара и лозой, в тени которой приятно беседовать и писать картины... Все это хорошо знакомо. «Это и Богу известно!» - говорит Зоран Муйбегович. Художник и сам подобен Богу: он создает мир по своей задумке. Кусто был прав: море хранит множество тайн. Эти морские тайны художник превращает в свои картины. Полотна Муйбеговича нередко являются фрагментами других картин: как морская волна – частью моря, поскольку никто не знает, где заканчивается одна волна и начинается море, так и картины Муйбеговича перетекают одна в другую. Они наполнены прозрачностью и глубиной. Свои морские картины художник складывает как пасьянс, пока не покажется морская пучина... Каждая капля в море наполнена глубиной.

Гамлет говорил: «Заключите меня в скорлупу ореха, и я буду

- све док му се слике не отворе према морским дубинама... И свака кап мора има своју дубину. Хамлет је говорио: - Затворите ме, ако хоћете, и у орахову љуску, а ја ћу се опет осећати као господар света. само ме ослободите ружних снова! А Зоран Мујбеговић би могао да каже: *Затворите ме и у кап мора, а ја ћу се и тамо осећати као Нептун, ако ми дозволите да сањам!* И он, заиста, сања - широко отворених очију у морској води! Па, ако је Шекспир сабио у орахову љуску овај лепи свет, Зоран Мујбеговић је у једну једину кап сабио - читаво море! На обалама тог Кртољског мора (или у његовим дубинама?), могао би да се сагради, од тврдог „кртољског камена“, разуме се - један нови Елсинор. После ове изложбе, дакле, треба озбиљно рачунати са Кртољским морем - и у географији и у уметности!

Васа Станевић

other begins), are full of clarity and depth. Zoran arranges his pictures of the sea like a solitaire (picture besides picture beside picture) – until they all open towards the sea’s depth...and every sea drop has its own depth. Hamlet used to say, „I could be bounded in a nutshell and count myself a king of infinite space, were it not that I have bad dreams!“ Zoran Mujbegovic could say, „I could be bounded in a sea drop and count myself Neptune, if you allow me to dream!“ He really does, dream – with wide open eyes in the sea! So, if Shakespeare bounded this beautiful world into a nutshell, Zoran Mujbegovic has into a single drop bounded the whole sea! On the shores of the Krtole sea (or in its depths?), one could build, out of hard „Krtole rock,“ of course, a new Elsinore. After this exhibition, therefore, one should seriously count on the Krtole sea- both in geography and art!

Vasa Stanjevic

чувствовати себя повелителем бесконечности. Если бы только не мои дурные сны!» А Зоран Муйбегович мог бы сказать: «Заключите меня в морскую каплю, и я буду чувствовать себя Нептуном, если вы позволите мне мечтать!». И он видит сны с широко открытыми глазами в морской воде. Зоран Муйбегович заключил свой мир в каплю морской воды, как Шекспир – в ореховую скорлупу. На берегах Кртольского моря (или в его глубинах?) он мог бы построить из твердого камня новый Эльсинор. После этой выставки в географии и искусстве появилось новое Кртольское море.

Васа Станевич

Ciklus "Bocca Di Cattaro", BOCCA
Cycle "Bocca Di Cattaro", Title BOCCA
Цикл "Bocca Di Cattaro", Которский залив

Ciklus "Bocca Di Cattaro", BJELILA
Cycle "Bocca Di Cattaro", Title BJELILA
Цикл "Bocca Di Cattaro", Белила

Ciklus "Bocca Di Cattaro", TIVAT
 Cycle "Bocca Di Cattaro", Title
 Цикл "Восса Ди Катаро", Тиват

Ciklus "Bocca Di Cattaro", KRTOLI
Cycle "Bocca Di Cattaro", Title KRTOLI
Цикл "Bocca Di Cattaro", Кртоли

Ciklus "Magnus Liber De Belilla", FUNFETUGE 456

Cycle "Magnus Liber De Belilla", Title FUNFETUGE 456

Цикл "Magnus Liber De Belilla", FUNFETUGE 456

Ciklus "Mutus Liber De Cartole", FISHHORN 28
Cycle "Mutus Liber De Cartole" Title FISHHORN 28
Цикл "Mutus Liber De Cartole" FISHHORN 28

Тиватски сликари

Једну од својих најљепших слика Природа је „насликала“ у Боки. Тај, природни *artefact*, с једним од најфацинантнијих фјордова свијета, незаборавним отоцима пред Перастом, терасасто распоређеним насељима дуж обале, старим градовима, јединственим антропогеним корелацијама, налази се на репрезентативној листи УНЕСКО-вих заштићених природних и културних добара свијета.

Немеће се питање: Како је могуће живјети у Боки, а не бити умјетником или умјетношћу „опијен“?

Овај својеврсни *masterpiece* опјевали су и походили многи, но, најчудеснији записи настали су у атељима умјетника, које су њене природне форме и боје надахнуле у креативне изазове, заустављајући вријеме у вјечности, у незабраву, у слици. Ухватити портрет Боке - њено лице, којем године не нарушавају љепоту, већ патинирају исконску снагу, изнијансирати, осјенчити скривене обресе, истакнути њену јединственост у исто таквом дјелу, успјевају тиватски сликари, умјетници достојни привилегованог живљења у Боки.

Дакле, у Боки се рађају и естески стасавају ликовне поете – сликари, који не желе и не могу, несликати Боку. Њихово сензибилно, умјетничко око не може устукнути пред љепотом. Она је свеприсутна и онда, када се наслућује, перципира се и у тако ријетким ситуацијама када је буквално нема у физикуму слике.

Умјетници чији су радови у овој монографији, оповргавају, углавном, прихваћену предрасуду, да „питоме“ и благородне средине, управо, због тих својих особина не буде креативност, не провоцирају дух, да велике умјетности нема без „муке“...С овим последњим се у извјесној мјери слажем, јер, борба се дешава унутар бића, (не)спремог на искорак и обзнањивање свијету...Дакле, не значи да то што не видите и буквално не посједујете, морате фиктивно да створите, измаштате и кроз паралелени свијет материјализујете. Довољно је (кафкијански) живјети макар један једини дан у њеном окриљу/загрљају и бити задојен стваралачком есенцијом којој повратка нема, сем у дјелу.

Заједнички именитељ ликовних умјетника Тивта је својеврсан гениус лоци, присутан у сваком појединачном опусу, на сасвим особен начин. То је оно фундаментално што их спаја, али и разликује. На њиховим дјелима, доминантно је присутна фигурација, воде, марински проседеи, има и апстрактних

исходишта, међутим, увијек са специфичним индивидуалним умјетничким поетикама и егзекутивном артикулацијом. Извјесна доза реализма, натурализма, који понегдје прелази у хиперреализам и фантастику, присутна је код појединих аутора - Момчило Мацановић, Љубомир Попадић, Борис Драгојевић, Владо Јовићевић. Интимистички, лирски, експресионистички доживљај природе, приморског амбијента, пружају радови Ивана Кнежевића, Антуна Пеана, Миљенка Синдика. Условно, трећу групу, чине дјела аутора које не можемо сврстати у правце или неке посебне стилске одреднице -Ивице Аранђуса, Драгана Перичића, Зорана Круте, Хане Мирков, Тање Матковић, Милице Рајчевић. Такође, како је напријед речено, доминантно је ријеч о умјетницима са јасном фигуративном одредницом у свом раду, међу којима се двоје издвајају по иманентно апстрактном – Андријана Иванда Роцхеаух и апстрактно-геометријском приступу – Борис Паповић.

Када се на једном мјесту сретнете са околико индивидуалних умјетничких поетика, не можете, а да се не запитате, одакле толико диферентних, паралелних свјетова, а истовремено блиских читања живота и свакодневице, и то, не неког далеког, који се дешава тамо негдје, већ непосредног, доступног директном визуром или пак њоме запретаном, но, свакако, њима најпознатијем, умјетнички најинтригантнијем, најдражем...Значајна заједничка компонента већине радова тиватских умјетника је, прије свега, очигледна доминантна присност/сраслост с амбијентом у којем живе и стварају, као и снажно присуство медитернаске свјетлости и лазура. Такав је, усталом, амбијет и атмосфера у којој стварају, што се природно транспонује у умјетничком дјелу.

Ова монографска експозиција окупила је на једном мјесту припаднике различитих генерација умјетника. Међу њима има оних који су похађали чувену Умјетничку школу у Херцег Новом, Педагошку академију у Никшићу, полазника цетињског и требињског факултета ликовних умјетности, средње и млађе генерације. Управо то говори, да је тиватска средина, можда више него која друга у Боки, изњедрила квалитетне ликовне ствароце. Заједнички именитељ који их и овом приликом окупља је Бока –Тиват град њихових умјетничких и животних исходишта/упоришта.

С различитих аспеката може се прићи аналитичком дискурсу дјела тиватских умјетника. Генерацијска диференцијација, чини ми се најприхватљивијом, обзиром, да им је Бока, свеколико, свакако, заједничко умјетничко, тематско – мотивско, а, прије свега, животно стјециште.

Антун Пеан – умјетник разуђених, таласастих морских пејзажа, приморског амбијента, рибара, трабакула, галебова, кокота и шрпина. Лелујави, немирни цртеж и експресионистичка боја, извијају се на медитеранском маестралу, окупани искричавим лазурима тиватског сунца. Хемингвејска прича о старцу и мору, унивјерзалне поруке, у Пеановим радовима добија интимну ауру и топлину. Овај, једноставан и обичан тиватски сликар, како самог себе „прозива“, слика управо такав тиватски/бокешки живот. Вибрантна арматура Пеанове слике уљуљукује и носталгично уводи у медитеранску атмосферу подразумевајућих крајолика Боке и понеког, доступног, умјетничког предјела душе. Бајковито – натуралистички проседеи хватају у „мрежу“ жеља и остварења, макар на платну Антунове слике. Снажне особене егзекуције, препознатљивог манира, ово су радови које желите да живите – баш као на слици...

Миљенко Синдик – умјетник генерацијски близак Антуну Пеану, чији су радови сацајно и мотивски компатибилни. Прва ликовна сазнања стицали су код истих професора – Лубарде и Милуновића у Умјетничкој школи у Херцег Новом. Нарочито у Миљенковом случају то је очигледно. Нешто „тврђе“ линије, пастелнијих боја, Синдиков бокешки амбијент „купа“ се у јутарњим измаглицама. Понегдје, „клесане“, скуптуралне форме граде чврсте композиције препознатљивих мотива Боке – Тиватски залив, трабакуле, рибарске мреже, Тре сорелле, пропас Бобовца...Импресионистички носталгично, опросторено сјећење, структурално уравнотежено, у свијету плавих прелаза, акцената и нијанси, истовремено блиско и далеко, сликарство Миљенка Синдика на размеђи урушених градова и рибарских мрежа, зрачи свјетлошћу медитеранских лазура, мистичне поетике призора.

Иван Кнежевић – сликар који се у свом стваралаштву тематски одређује за руралне мотиве бокешких предјела и сеоског свакодневља, мртвих природа, али и симболичких библијских садржаја. Импресионистички приступ у сликању, истицање одређених прозаичних сеоских мотива, попут камених

међа и маслињака, са шипцима на дрвеној хоклици пред кућним прагом или на столу с чашом вина у ентеријеру собе, вази цвијећа на прозору..пут су ка слици која предочава готово заборављени свијет, довољно близак/далек, од којег смо се отуђили, којег смо напустили. Кнежевић слика тежачки живот сељака на њиви и мору, с пуно детаља или истицањем појединих, али истовремено приказује опустјела, напуштена сала, празне куће, аветињска беживотна дрвећа. Његов сељак с косијером у гро плану, порчује да је живот тежак, опасан и лијеп. Како ћемо га проживјети одредјелиће која ће нам се капија отворити – Раја или Пакла. У константним искушењима човјек не одолијева гријеху. Кнежевић у бошовски застрашујућим композицијама адског свијета упозорава/опомиње, поручује да сви носимо свој крст судбине, о којој се ипак помало питамо.

Борис Драгојевић – умјетник који са Момчилом Мацановићем и Љубомиром Попадићем дијели / његује сличан тематско-мотивски вокабулар, а докле и егзекутивни манир. Изразити фигуративац, марински поета, у свој умјетнички „оцулус“ смјешта сирене и мажоретке, зарђале бродове и аутомобилске олупине, затворене и отворене дрвене кутије и, уопште, исказује склоност ка биполарности појавног свијета, његовој екстревртној и интревртној датости. Зарањујући у плаветне дубине Боке, оставља Госпу од Шрпјела на површини морске пучине, да као спаситељица надвисује, умирује неверине и узбуркале мисли, стрепње, чежње, исчекивања. Увијек у непосредној, јукстапозиционој корелацији, „супротстављени“ свјетови Драгојевићевих слика, живе самосвојан фактицитет, скривајући у „бестежинском плавом кругу“ мистериозну тајну постања дјела, недокучиву „обичном смртнику“ у појавном, видљивом свијету. Попут вјештог конзерватора и заштитара подводног културног блага, Драгојевић је увијек спреман да наново истражује занесен својеврсном подморном археологијом Боке.

Љубомир Попадић – умјетник који уз Момчила Мацновића представља најизразитијег сликара бокешке свакодневице. Мајстор атмосфере и детаља, вјешто транспонује „обично“ у мистично, у чудесни свијет „Алисе из Боке“, у који бивате измјештени погледом на Попадићеву слику. Када одшкринете времешну, дрвену Љубову ширињу, стрмоглаво „упадате“ у реално-измаштани свијет вила и лагуна, ста-

рих бродова и гвоздених капија, жанр сцена, свијет доколице, сјеновитих тишина и заводљиве медитеранске свјетлости. Љепота бокешких призора проткана пулсирајућом маринском атмосфером чини да ствари и појаве које умјетник позиционира у центар тијела слике, а тиме и збивања, уздиже на пиједестал вјечности, заустављеног тренутка, у којем крчаг вина или грозд грожђа, раширено рубље на прозорима и дотрајале шкуре добијају значај вриједан поштовања. Не ради се овдје о фотографском и хиперреалистичком приступу, метафизици или надреалном. Ријеч је о љепоти живљења у малом приморском мјесту, земљано-окерним бојеним регистрима, обиљу цхиароскуро момената, рђи бродовља, капија, верига и брава, која сија попут најсјајнијег злата у очима оних који воле Боку.

Момчило Мацановић – умјетник који нас креће кадровима „нијеомог филма“, свакодневља Боке, Тивта, секвенцама улица, тргова, екстеријера/ентеријера, интровертно/екстровертног свијета, у којем су доминантне дихотомне константе – постојаност и пролазност. Мацановић вјешто и минуциозно гради својеврсан промишљено структурирани мизансцен, наизглед случајан и обичан. Аксесоар његовог интимног пејзажа, интригантан разнолик, кадкад очекиван, надасве занимљив, плијени мисаоном интерполацијом ововременог у прошлом, мајсторством материјализације, носталгичном луцидношћу. Затечени прозори у дискурсу специфичног Мацанићевог реализма, обумљени обиљем медитеранске свјетлости, симулирају живот, наговјештавају причу, звук, покрет. Достојанствене, узвишено-отуђене атмосфере, „замрзнути“ кадрови бокешког живота често бивају мултиплицирани, подцртани сликом у слици, с дистанцираним протагонистима радње. Својеврсни „позери“ свакодневља, одсутни статисти властитих ситуација/активација инертно обитавају у пролазећем времену. Ствари су оно што нас одређује, подразумијевајући карактерни пратиоци, комуницирају међусобно и са нама, својеврсним дијалогом сопства, причају више него можемо једно другом рећи, оне су истовремено порука и њен емитер. Префињених бојених односа, композицијски чврсто моделовано, сликарство Момчила Мацановића крије немумштво вјајара душе у упечатљивом дјелу.

Ивица Аранђус – умјетник чије нас ангажовано сликарство креће између Ероса и Танатоса. Снажних

симболичких порука, чврсто композицијски постављено, не оставља равнодушним. Заправо, издваја се директном провокацијом. Имате потребу да потврдите Аранђусове ставове изнесене у семантичко-лексичким ликовним исказима. Конструкт дјела је промишљено вишеплански постављен, акцентујући жељено и очигледно. Има мириса Боке у овим радovima. Но, они, свакако, нису у првом плану. Више су успутни пратиоци радње, подразумијевајући, ушушкани/запретани „буком“ чистих боја, убједљивим цртежом и уопште избалансираним односом физикума дјела са значењским, преносним, метафизичким. Умјетник у фокус својих тематских интересовања позиционира забрањене теме, табуе, сваколика ограничења, тражећи луцидног конзумента, с којим успоставља израван дијалог. Разина гротеске, ироније, малициозности, провокација су психолошког дискурса. Клерикални проседи оличени у портретима свештеника, сакралним грађевинама или њиховим дјеловима и атрибутима, у корелацији са блудним женским актoвима и дјетињом наивношћу, директно и сугестивно причају причу о патворним и безкомпромисним симулакрумима данашњег времена, у жељи да се кроз констатацију упуту критика, осуда, истовремено и жеља за спасењем/избављењем зарад љепоте живљења у чудесно/чедном свијету умјетности.

Драган Перичић – умјетник који као да стрепи да нешто не изостави у својим ликовним општењима, поентилистичком егзекуцијом хоррорвакуовски гради пирамидално-спиралне композиције, изнијансиране топле геме, пуне валерских прелаза. Таласасте, шкољкасте форме, запосједају простор првог плана физикума слике, творећи својеврсне Перичићеве „Вавилоне“. Тамо можете срести препознатљиве мотиве културне баштине Црне Горе и њене Боке, манастире, цркве, тврђаве, скалине, капије, рајске птице, харфе, лире, Карампану, Орлов крш, ћупове, кормила, розете, звјездано небо, силуете актова и ко зна што још може уочити око које умије да гледа. Арабескни флорално-вегетативни мотиви граде подтекст који подржава радњу у перманентној, динамичкој активацији. Истовремено, ово сликарство емитује контекмплативну смиреност и нирвану. Перичићеви измаштано-реални проседеи творе ведро, дескриптивно-декоративно сликарство, које плијени готово

наивном љепотом дјела спремног да вас увуче у нео-дољиву игру паралелних свјетова.

Тиватски сликари, припадници млађе генерације – Андријана Иванда Роцхеаух, Борис Паповић, Хана Мирков, Милица Рајчевић, Тања Матковић, Зоран Крута и Владимир Јовићевић својим дјелом, свако понаособ, јасно поручују, да њихови претходници имају достојне сљедбенике који луцидно промишљају збиљу којој припадају, градећи изразите хетерогене умјетничке поетике, засебне ликовне микрокосмосе, јединствене доживљаје Боке.

Андријана Иванда Рошо – тиватска умјетница, једина поред Бориса Паповића, у овом монографском приказу његује апстрактан ликовни израз. У колоритном вокабулару опсервира уједначену скалу тонова- црвена, плава, сиве нијансе, бијела. Видљиве, рељефне бојене фактуре, творе асоцијативне свјетове у којима читам различите ситуације универзалних, али и сасвим личних порука. Када Андријана гради композицију таласастим пирамидалним формама, то могу бити врхови планина у црвеним магновењима, бјеличастим измаглицама или, узбуркано „камено море“. Може бити и надреална пучина, бескрајних пространстава космичких сила, попут „великог праска“ и постања Васељне. Кадкад се из бојених колоплета назире назнаке геометријских облика, попут круга и правоугаоника, иако ријетки, управо због тога, они у Ивандиним радовима попримају симболичку конотацију. Свјетлосни акценти цијелом „призору“ дају узвишени моменат. Истовремено, ово сликарство собом носи исконску снагу и распјевану мелодичност акордних сазвучја.

Борис Паповић – припадник млађе генерације тиватских умјетника, особене егзекуције и менталне провокације. Паповић нас креће својим свијетом кружних форми, у којем линија „диктира“ динамику радње и свеопшту унутарњу артикулацију дјела. Најчешће спирала, или и у форми непрекиданих цртица, немирна и непослушна, напушта круг у којем је заробљена и махнито врца у бестежинском простору. У Паповићевим радовима сингуларне или мултипликативне кружне форме стварају конструкт дјела и доминирају његовим физикумом. Боја је чиста, интензивна, присутна да апострофира жељену опсервацију, као градивни елемент, полоковски „просута“ у „случајним“ капљицама, ствара специфичну вибрантну ритмику. Ово наизглед раздрагано, „инфалтино“

сликарство, врло је промишљено и значењски језгровито. Попут црвених нуклеуса изнијансираних зелених лопти, пуслира притајеном ватром контролисана симболика. Прича о линији и кругу, цикличким пороцесима, заправо је, прича о животу и његовим мијенама, почетку, расту/растакању, и изненадном/очекиваном прекиду/крају.

Зоран Крута – умјетник који се специфичним ликовним рукописом издваја од сликара с којима дијели заједничка мотивска исходишта. Реалитети свакодневља, малих, пратећих животних ствари, које осим своје утилитарне, имају и неријетко занимљиву естетику, преокупација су умјетника у чину стварања властитог кретаивног паноптикума. Крута, између осталог, о свом дјелу каже: „Стварност коју преносим на платно пропуштена је кроз цједиљку властитог темперамента и тиме преображена у нову реалност...“. Нова Крутина реалност је интригантна, свакако, базирана на умјетничкој трансмисији разноликих индивидуалних стања/пројекција. На ивици стапања/преласка медија слике у цртеж и обратно, колористички цртежи или сликарство са јаком нерватуром цртежа, минузиозно, готово, филигрански профилише форму, удахњујући јој чулност, емоцију, неку врсту „унутарњег покрета“. Заунављени прозаични тренутци ентеријера, мртве природе, интимистички акцептовани детаљи чврсто су структурирани својеврсном арматуром цртежа, искрицавом симболиком опросторене, поетизовано-носталгичне мисли.

Милица Рајчевић – умјетница упечатљивог фигуративног сликарства, интригантног садржаја, специфичне егзекуције. Миличин свијет слике чине људи са маргина, „сумњивог морала“, отуђени, заборављени, усамљени – сви они који не бисмо да будемо, а који дубоко негдје запретани „чуче“ у нама... Што је то што ће их испровоцирати/активирати, учинити протагонистима радње/збивања унутар дјела/(без) смисла? Друштвена збиља у којој обитавају, егзистенијална несигурност, пад/инверзија вриједносних критерија... Милица Рајчевић озбиљне/велике животне теме иронично, сатирично контекстуира на необично пријемчив начин. Миличина композиција је вишеплански постављена, саткана од убједљивих детаља, засебних цјелина и централних фигура, стварајући особен енергетско-експресивни конструкт. Њене фигуре су деформисаних екстремитета и фацијалних искривљења, са исто таквом менталном

архитектуром, али и оном буквалном у којој су/пред којом су смјештени. Пулсирајућег колорита, склуптуралног цртежа, ово сликарство нас насмије, забави, али и замисли.

Тања Матковић – Слика себе, своје страхове, стрепње, жеље/жудње у плаветном свијету „којем краја нема, а ни почетка“. Тањин бескрај сублимира све оно што живот носи и чини изазов. Потреба за освјешћивањем властите нутрине кроз перманентна преиспитивања резултира дјелом пуним симбола, метафоричних порука, динамичког дијалога. Плава боја симболизује универзум, бескрај у нама и око нас, даљине, спиритуалне сфере. Плаво, природно, везујемо за море, непрегледне пучине хоризонта, менталног и недодирљивог, као у замишљеној линији спајања/раздвајања неба и пучине. Женски акт, портрет, маска, коса, репетитивне очи, свјеједно којим редом, доминантан су мотивски вокабулар умјетнице, којим Тања води симболички дискурс сопствених тражења, истовремено, општег/универзалног значења. Скулптурални актови, ђисте/чврсте композиције с центрираним фигуративним мотивом у средишту, тамне, монохромне позадине, акцентовани, вишезначни детаљи, чине ово сликарство блиским и далеким, надасве мистичним и интригантним, у оноликој мјери отвореним за одговоре колико смо смјели да питамо.

Хана Мирков – Фантастични свијет слике Хане Мирков обујми вас одмах блискошћу и топлином, неким зачудним фантазмагоријем који егзистира по властитом узусу. Човјек је „један од многих“, безимени, безлични свједок/актер измаштано-реалних ситуација/сусрета, а оне су очекивано немогуће, али разумљиве. Ханина композиција је пирамидална, с пуно финих прелаза и рјешења, степенаста, „коцкаста“. Заправо, чини се, као да сте се необавезно задржали у продавници играчака и ушушкали у великој кућици лутака, гдје смјешате/измјештате фигуре и ствари како вам је драго. Дрвореди, скалине, капије, клупе, каде, облаци, ентеријери, звјездано набо, тргови, фантастична архитектура, парови. Својеврсни пиони

на шаховској табли, прескачу поља и логичке лимите, покретани вољом оног ко повлачи потезе у игри. Да ли смо творци властитих животних ситуација или нам их судбина преодређује? Упечатљива метафизика дјела сеже до алузивних де кириковских рјешења, попут трубача. Они обзнањују „проглас живота“, љепоту живљења у ништа мање лијепом Ханином фантастичном свијету, који носи наивност дјетињих визура и озбиљност концептуалних промишљања.

Владимир Јовићевић – умјетник који се у умјетничким тражењима креће амплитудом диферентних, компатибилних медија – сликараства и фотографије. Преплићући или једновременно егзистирајући, ови наизглед паралелни свјетови граде крајње интригантан креативни мизансцен. Умјетник се у фотографијама видљиво позиционира у физикум призора/слике, јасно и децидно обзнанмјујући свој умјетнички идентитет. При том, у фотографијама из умјетничког атељеа „осликава“ атмосферу чина стварања дјела, истовремено, стварајући фотографију која „хвата“ дјело и сама постаје исто. У својеврсном хиперреалистичком маниру, Јовићевић се поиграва сликом у слици. У портретима жена диференцирају се карактерне особине и особена нерватура цртежа. Мртва природа је чест мотив његових сликарско-фотографских исходишта. У дјелу „Мртва природа с јајима“ умјетник узима препознатљив мотив, једновременно представља његову умјетничку слику дате мртве природе, а потом, све то овјековјечава/биљежи у фотографији. „Дупло“ потврђивање дјела, луцидна игра планова и уопште композиционих рјешења, говори нам, да је у питању умјетник који једнаку пажњу поклања промишљању концепта и егзекутивног чина, на оригиналан и упечатљив начин.

Тиватски сликари својим дјелом продукују фантастичну галерију незаборава, љепоте, портрета Боке, Тивта, прије свега, аутобиографске, сугестивне записе које овим монографским издањем дијеле са вама.

Анастасија Мирановић

Tivat artists

She drew one of her best paintings, with the theme of nature, on the shores of the Kotor Bay. This natural artifact, with one of the most magnificent Bays in the world, unforgettable islands near Perast, settlements which are settled along the coast like balconies, old towns, unique relationships, is on the UNESCO world list for Nature and Cultural Heritage.

A question is asked: How is it possible to live on the coast of Kotor Bay and not be an artist or get „drunk“ off of art?

The Kotor Bay has been visited and sung about by many, but their most beautiful recordings of this place have been made in art studios, which have transferred its natural shapes and colors of the Bay onto the canvas, and so freezing time and memories, in a painting. Tivat artists know how to capture the Bay of Kotor – its face, whose beauty withstands the years, to separate and highlight the hidden contours, highlights its uniqueness in a single painting – and therefore all these artist are worthy of living on the coast of the Bay.

On the coasts of the Kotor Bay, visual poets are born and raised – artists, who don't want to and can't but draw the Bay. The sensitive eyes of the artist cannot resist the omnipresent beauty.

Artists, whose works are included in this monograph, deny the entrenched stereotypes that real art does not grow on fertile soil and that there is no art without creative struggles... I agree with the last statement to some extent: inner conflict brings forth a change within oneself and ones world. That does not mean, however, that if you don't see something, you should make it up fictionally, imagine it or materialize it in a parallel world. It is enough (according to Kafka), to live one day in its embrace so to fathom its essence.

The common denominator for the Tivat artists has become the *genius loci*, present, without exception, in every picture. This basic characteristic, unifies, but at the same time, differentiates the artists. All the presented figures on the canvases such as, towns, horizons, some abstract painting – are all presented with an individual poetic and manner of representation. A certain amount of realism and naturalism which transfers into hyper-realism and fantasy, are present in the works of Momcilo Macanovic, Ljubomir Popadic, Boris Dragojevic and Vlado Jovicevic. Ivan Knezevic, Anton Pean and Milenko Sindik present nature and the coastal surrounding in an intimate, lyric and expressionist light. To the third group

belong the artists whose works cannot be classified from a stylistic aspect and their direction; these artists are Ivica Arandjus, Dragan Pericic, Zoran Kruta, Hana Mirkov, Tanja Matkovic and Milica Raicevic. Besides them, which we have already mentioned, I should especially mention the figurativists – Andrijana Ivanda Roso and Boris Papovic, who is loyal to geometric abstraction.

A common feature of most of the works done by the Tivat artists is the symbiosis with the environment, in which they live and work, and also a powerful presence of the Mediterranean light and the color blue. They live in the lap of a beautiful nature which they transfer onto canvases.

When there are so many individual artistic poets present in one place, it is impossible not to ask oneself, from where do we have so many different, parallel worlds which are at the same time close to reading life and routine, and with that a life that is not far away, which goes on somewhere there, but rather a life which is close and accessible even with eyes closed, a life of the familiar, intriguing, favorite...

This monographic exhibition has gathered representatives of various generations of artists. Amongst them are artists who have studied in the famous art school in Herceg Novi, at the Teaching Academy in Niksic, students of the Arts Academy in Cetinje and Trebinje, representatives of the middle and younger generation. All of this shows that the Tivat area has produced more artists than any other coast of the same Bay. Kotor Bay is their common denominator and Tivat their common denominator as their starting point in both an artistic and life manner.

The analytical discourse of the Tivat artists' creations can be viewed from different angles. I found a classification according to generations to be the most appropriate, especially because Kotor Bay, for them, has represented an artistic, thematic, content and source center.

Anton Pean is a painter of magnificent, undulating sea landscapes, sea ambient, fishermen, coasters, sea-gulls, roosters and scorpion fish. The floating, restless picture and expressionistic color are rocked by the mistral while they bathe in the sparkling blues of the Tivat sun. Hemingway's story about the old man and the sea get an intimate aura and warmth in Pean's paintings. This simple and plain Tivat painter – as he likes to describe himself – paints life in Tivat in that exact same fashion, on the coast of Kotor Bay. The flickering basic of Pean's canvases slowly puts us to sleep and follows us to that nostalgic Mediterranean atmosphere of the Kotor landscape and

to the furthest corner of the painter's soul. On Pean's canvases, realistic fairy tale heroes hunt their dreams with nets. Very powerful in expression and exceptional in style, you would wish to live these works in the same manner as they are painted.

Milenko Sindik- belongs to the generation of painters close to Anton Pean, and their works are also similar in content and scene. They both had their first artistic experiences with the same teacher, Luburda and Milunovic at the Art School in Herceg Novi, which is especially visible with Sindik. Sindik's lines are somewhat stronger, shades somewhat softer, and the ambient seems to be bathing in an internal haze. Partially carved sculptural forms build a strong composition with recognizable motives, such as Tivat Bay, coasters, fishing nets, *Tre sorelle*, the depth of Bobovac...The nostalgic feelings are structurally balanced in the world of blue tilts, accents and shades, and at the same time are close and far. Milenko Sindik's creations – on the border of destroyed cities and fishing nets – shine in the blue and mystique of the Mediterranean.

Ivan Knezevic- is a painter who prefers village motives around Kotor, still life and biblical symbols. His impressionistic approach, his choice of rural scenes – stone walls, olive trees, pomegranates on a wooden chair or on a table beside a glass of wine, vases with flowers on window sills...he paints the long forgotten, long past world. Knezevic paints the village life both on a field and on the sea, paying careful attention to detail, but also showing empty rooms, abandoned houses and spooky trees.. His peasant with a sickle speaks of the hardship, dangers and beauty of life. At the end of the life journey, everyone waits in front of the door – either Heaven or Hell. A Man who is always tempted cannot resist sin. Knezevic reminds us, in his paintings of Hell which very much resemble Boha's work, that everyone is responsible for their life and actions.

Boris Dragojevic- is a painter, who along with Momcilo Macanovic and Ljubomir Popadic, shares a similar theatrical theme dictionary and sometimes even a similar way of painting. An expressive figurativist, poet of the sea, in his artistic «oculus» he places both sirens and majorettes, rusty ships and car wrecks, open and closed wooden boxes, and in that way, in its entirety expresses his fondness for the bipolarity of the physical world, its extraversion and introversion. Diving into the blue vastness of the Kotor Bay, he leaves the Lady of the Rocks on the surface, which calms the thoughts. The opposite worlds on Dragojevic's canvases live independently, hid-

ing in the „weightless blue circle,“ mystical secrets of creating pieces, which is not available to ordinary mortals of the physical world. As an experienced restorer and protector of the Underwater Cultural Heritage, Dragojevic, who is mesmerized by the treasures of the Bay, is always ready for new searches and discoveries.

Ljubomir Popadic- is a painter, who, together with Momcilo Macanovic, can be considered as one of the most prominent painters of everyday life in Kotor. A master of ambient and detail, he skillfully transfers the „typical“ into the mystical, into the arcane world of „Alice in Wonderland“ in which you can even find yourself simply by looking at Popadic's paintings. By opening Popadic's old wooden box you are quickly taken to a real-fictional world of villas and lagoons, wooden boats and steal doors, genre scenes, a peaceful serenity, the feeling of silence and the seductive light of the Mediterranean. The beauty of the Kotor landscape which is weaved with the pulsing atmosphere of the sea elevates objects and appearances from a frozen moment onto a pedestal of eternity and together with them the events the painter has placed into the center of his painting.

That is how, a bottle of wine, grapes, laundry hung out to dry and old jalousie get an appropriate sound. We are not speaking about a photographic or hyper-realistic method, metaphysics or surrealism. Rather, we are talking about the beauty of life and living in a small seaside town, of brownish-ocher shades, plenty of *chiaroscuro* moments, rusty ships, doors, chains and locks which shine brighter than gold to those who are in love with Kotor.

Momcilo Macanovic- is a painter who develops in front of us frames of a silent movie about everyday life in Kotor Bay, Tivat, in an introverted/extroverted world, in which different constants dominate – existence and transience. Macanovic skillfully and purposely builds a well thought out structured *mise-en-scene*, which only at first glance appears to be accidental and plain. Additions to his detailed landscape are intriguingly different; they attract a contemporary abstract extrapolation of the past, which is achieved through the skill of materialization and nostalgic light. Windows with water drops in the discourse of Macanovic's specific realism are abundantly filled with the Mediterranean sun, simulating life, predicting an interesting story. The frozen pictures of the Kotor life are full of dignity, with a heightened alienated atmosphere and most often with the action in the distance. Unusual posers and absent extras inertly settle the

lake of time. Items which define us, characteristic satellites, communicating amongst each other and among us with a special dialogue, telling us more than we can tell each other; they are simultaneously a message and its source. Macanovic's painting, sophisticated in the color scheme and difficult in the sense of composition, hides a quiet sculptor of the soul.

Ivica Arandjus- is a painter whose painting is entered among that of Eros and Tanatos. Filled with powerful symbols, compositionally strong, it leaves nobody indifferent. His canvases are a real provocation. The painter puts apart multi-planned accents, highlighting the wanted and the obvious. His paintings smell like the sea, the Kotor Bay. At the same time, however, the smells do not play an important part, but are rather an escort to the action; they retreat into the background, deafened by the „noise“ of the clean colors, certain samples and a balanced proportion of the physical and metaphysical side of the work. The artist deals with „forbidden“ topics, taboos, limits placed on the search in understanding the consumer, with whom he directly creates a dialogue. That is the symbolic level of the grotesque, ironic and provocative. Painted on his canvases are grey-haired priests, sacral buildings and their fragments and attributes, uniting with acts of debauchery and childlike naiveté, directly and indirectly speaking about false and uncompromising stimulants of modernity, so as to through a statement managed by criticism and condemnation wishing upon the salvation because of the beautiful fairy tale in the world of art.

Dragan Pericic- is a painter who seems to be afraid of leaving something out of his epistles, which are painted in a pointillism style and which are full of fine transitions from light to shadows, and who builds his compositions in a pyramid-spiral manner full of a warm specter of colors. The primary focus of his paintings are wavy, seashell-like forms, forming a sort of Pericic „Vavivlon.“ Many modern Montenegrin and Kotor Bay motives are present in his paintings, such as monasteries, churches, locks, stairs, doors, paradise birds, harps, lyres, Karampana, „Orlov Krs“ (Eagle's rubble), clay pots, rudder, rosettes, the starry sky, naked silhouettes and many more, which only the person who knows what to look for will recognize. Arabesque, floral-herbal motives form the sub-text, which represent the source of the dynamics of the picture. The paintings simultaneously reflect the occasional and the liberal. The realistic scenes in Pericic's paintings consist of decorative painting, which fascinate with its naive beauty.

Tivat painters, representatives of the newer generation - Andrijana Ivanda Roso, Boris Papovic, Hana Mirkov, Milica Rajcevic, Tanja Matkovic, Zoran Kruta and Vladimir Jovicevic- through their work, though each unique, states that they are worthy heirs of their predecessors. They paint their reality, their heterogeneous poetics, personal micro-cosms and so sharing their personal and unique experience of Kotor Bay with us.

Andrijana Ivanda Roso- is a very unique painter from Tivat, who along with Boris Papovic has been singled out in this monograph as a representative of the abstract art. Her pallet consists of red, blue, grey and white shades. The embossed texture of the painting forms associative worlds, in which you are able to read very personal but universal messages. The painter forms her compositions out of wavy, pyramid-like shapes – there are mountains tops painted in the color red, wrapped in a whitish fog or the angry rocky sea. It is possible that this sea is the surrealistic cosmic sea – the universe after the Big Bang. Geometric figures partially lurk from the colored cobwebs found in her paintings – circles and rectangles, gifted with symbolic meaning. The highlighted accents give the scenes a sublime shade. The paintings of Ivanada carry within, at the same time, an original force and melodious harmony.

Boris Papovic- is a representative of the young generation of painters with a unique way of working and who is an intellectual provocateur. Papovic transfers his world full of round shapes onto us, in which lines dictate the dynamics of the action and general orientation of the inner work. The line is typically in the shape of a spiral or discontinuous lines and cuts the circuit trap, and quickly carries us to a state of weightlessness. In Popadic's paintings, individual and multiplied circles direct the work. The clean, intensive colors highlight the desired observation, as a structural element, as in Pollock's „accidental“ spilled drops constitute a vibrating rhythm. That, which at first glance appears to be a happy, infantile painting has been in actuality well thought out and filled with meaning. Besides the red core and green patterns, there is a controlled pulsing of a secret fire of symbolism. The story about the line and circle, about cyclic processes – a story about life and its changes, the beginning, development and logical ending.

Zoran Kruta- is a painter, who with his specific style differentiates himself from his colleagues when it comes to theme. The realities of everyday life, small objects, which, besides their utilitarian functions, are aesthetically interesting – all of this encourages the painter to make his own pan-

opticon. Kruta says about himself and his work, „The reality which I transfer onto canvas is put through a filter of my own temperament and turns into a new reality...“Kruta’s new intriguing reality is reluctant to transfer various artistic individual states. On the verge of transferring the picture content into drawing, or vice versa, emotions, feelings, and the inner activity are amplified. Regardless of the prosaic interior, the intimate details clearly structured and filled with the game of symbolism, the painter is governed by nostalgia and poetic thoughts.

Milica Rajcevic- is a representative of figurism with a simple style of painting. Her creations are unforgettable. Rajcevic’s world is settled by marginal people, people of questionable morality, the lonely and forgotten – by the ones we don’t want to be, but are deeply hidden in us all. What can cause their occurrence and transformation in the main actors? Social reality, existential insecurity, reassessment of values... Milica Rajcevic places serious life topics into unusually ironic and sarcastic contexts. Milica’s well thought out compositions are woven with convincing details, special elements and central figures, forming an especially energetic and expressive figure. Her figures, with their deformed limbs and distorted faces also appear as the reflection of man’s thought. Milica’s pictures are a sculptural image which provoke a smile and force us to think.

Tanja Matkovic paints herself, her fears, worries, her desires in a blue light „which doesn’t have a beginning or end.“ The infinity of the painter sublimates everything that life brings. The need for understanding the inner personal „me“ through a constant analysis brings to a state of creating pictures full of symbols, metaphorical messages and dynamic dialogues. The blue symbolizes the universe, the infinity within and around us, the distance and the spiritual spheres. The color blue naturally associates us to the sea, a far, intellectual unattainable horizon, an imagined line, which unifies the sky and the sea. In the painter’s scenic dictionary, a female nude, portrait, mask, hair, several times repeated eyes prevail. With the help of these, she creates a symbolic discourse of personal searches, which therefore gain a universal meaning. Sculptural nudes, clean compositions with a central figurative scene on a dark monochrome background, the singled out ambiguous details make her paintings familiar and unknown, mysterious and full of intrigue, and answer the questions we dare to ask.

The fantastic world of Hana Mirkov’s pictures instantly submits to closeness and warmth. That is an amaz-

ing phantasmagoria, which by itself exists. Man is one of many, nameless, featureless witness of fictional-real situations, which are impossible, but are conceivable. The pyramid like composition of the artist, with many soft transitions, has a cascade, a square like structure. It is almost as if the viewer has spent a lot of time in a toy story and has made himself comfortable in a big doll house where the figures move the way he wants them to. Alleys, stairs, doors, benches, barrels, clouds, interiors, the starry sky, town squares, fantastic architecture, couples. Just like pedestrians on a chess board who skip fields and logical borders, following the desires of the one who decides their steps. Are we the creators of our own life situations or are they already predetermined by destiny? The wonderful metaphysical canvases, allusions to the decisions made by Kirik, for example „turbadura.“ They announce the „manifestation of life,” sing about the beauty of life and not the less beautiful, fantastic world of Hana Mirkov, child-like naive but no less filled with serious, conceptual ideas.

Vladimir Jovicevic- a painter who has chosen as a way of self-expression painting and photography. Intertwining and coexisting, these, at first glance parallel worlds, build a very intriguing and expressive *mise-en-scene*. The painter places himself in the body of the aerial imagery, clearly marking his artistic identity. The atmosphere of creating a piece is reflected in the photos from the art studio: the shot captures the piece and then likewise become a piece in itself. Jovicevic plays with the picture within the picture, in a very hyper-realistic manner. In female portraits, he highlights characteristic features and a special nerve. Still life is a common scene when experimenting with photographic and painting material. In his work „Still life with eggs” the painter uses familiar scenes, at the same time presenting a painting of still life, and afterwards marking all that as a photography. A double confirmation of the work, the light play of games and compositional solutions tell us that, we have a painter in front of us, who equally pays attention to the idea and fulfillment of work in a very original and expressive way.

Tivat painters create a fantastic gallery of the unforgettable and beauty, portraits of the Kotor Bay and Tivat, primarily from autobiographic notes which we share with you in this monograph.

Anastazija Miranovic

Тиватские художники

Одну из своих лучших картин Природа «нарисовала» в берегах Которского залива. Этот природный артефакт с одним из великолепнейших фьордов мира, незабываемыми островами у Пераста, расположенными в виде террас вдоль берега поселками, старинными городами, уникальными человеческими взаимоотношениями занесен в престижный список ЮНЕСКО всемирного природного и культурного наследия.

Возникает вопрос: как можно жить на берегу Которского залива и не быть художником или не «пьянеть» от искусства?

Которский залив многие воспевали и посещали, но самые чудесные записи о нем были созданы в студиях художников, которые природные формы и цвета залива перенесли на полотна, остановив время в вечности, в памяти, в картине. Тиватские художники знают, как запечатлеть портрет Которского залива – его лицо, красоту которого не старят годы; выделить, оттенить скрытые очертания, подчеркнуть его уникальность в одной картине – все они достойны привилегированной жизни на берегу залива.

На берегах Которского залива появляются на свет и растут в эстетическом плане визуальные поэты – художники, которые не желают и не могут не рисовать залив. Чувствительный глаз художника не может устоять перед вездесущей красотой.

Художники, чей труд освещен в настоящей монографии, отрицают распространенный предрассудок, что настоящее искусство не растет на плодородной почве, что не бывает искусства без творческих мук... С последним в некоторой мере я соглашусь: внутренняя борьба ведет к изменению себя и окружающего мира. Однако это не значит, что если вы что-то не видите, то должны фиктивно создать, выдумать и материализовать в параллельных мирах. Достаточно прожить (по Кафке) один день в их объятиях, чтобы проникнуться их сущностью.

Общим знаменателем для тиватских художников стал *genius loci*, присутствующий, без исключения, в каждой картине. Эта фундаментальная особенность объединяет художников и различает их. На полотнах представлены фигуры, города, морские дали, есть и абстрактные картины – всегда с индивидуальной поэтикой и манерой исполнения. Определенная доля реализма, натурализма, переходящего в гиперреализм и фантастику, присутствует в работах Момчи-

ло Мацановича, Любомира Попадича, Бориса Драгоевича, Владо Йовичевича. Иван Кнежевич, Антон Пеан, Миленка Синдика природу, приморскую среду представляют в интимном, лирическом, экспрессионистском свете. В третью группу входят художники, чьи работы нельзя классифицировать с точки зрения стиля и направления – это Ивица Аранджус, Драган Перичич, Зоран Крута, Хана Мирков, Таня Маткович, Милица Райчевич. Кроме того, как упоминалось выше, отдельно следует упомянуть фигуративистов – Андрияну Иванду Рошо и Бориса Паповича, приверженца геометрической абстракции.

Объединяющей чертой большинства работ тиватских художников является симбиоз с окружающей средой, в которой они живут и работают, а также мощное присутствие средиземноморского света и лазури. Они живут на лоне живописной природы и естественным образом переносят ее на свои полотна.

Когда в одном месте собирается столько индивидуальных художественных поэтов, невозможно не задаться вопросом, откуда столько различных, параллельных миров, в то же время близких прочтению жизни и повседневности, – и не жизни далекой, которая течет где-то там, а близкой, доступной или закрытой глазу, но, конечно, им знакомой, интригующей и любимой...

Настоящая монографическая выставка собрала вместе представителей разных поколений художников. Среди них есть те, кто учился в знаменитой Художественной школе в Херцег-Нови, в Педагогической академии в Никшиче, студенты Цетиньской и Требиньской академий изящных искусств, представители среднего и молодого поколения. Все говорит о том, что тиватская среда породила больше выдающихся художников, нежели какая-либо другая на берегах того же залива. Которский залив для них – общий знаменатель, а Тиват – город их художественных и жизненных исходных точек.

Аналитический дискурс творчества тиватских художников можно рассматривать с разных точек зрения. Классификация по поколениям кажется мне наиболее подходящей, тем более, что Которский залив является для них художественным, тематическим, сюжетным и жизненным центром.

Антон Пеан – художник великолепных волнующихся морских пейзажей, морской атмосферы, рыбаков, требокул, чаек, петухов и скорпен. Плавающий, бес-

покойный рисунок и экспрессионистские цвета колыхают мистраль, купаясь в искристой лазури тиватского солнца. Рассказ Хемингуэя о старике и море в работах Пеана приобретает интимную ауру и теплоту. Этот простой и обычный тиватский художник – так он сам себя называет – именно так рисует жизнь в Тивате, на берегу Которского залива. Вибрирующая основа полотен Пеана мягко убаюкивает и провожает в ностальгичную средиземноморскую атмосферу которских пейзажей и в самый дальний уголок души художника. На полотнах Пеана сказочно-реальные герои ловят «в сети» желания. Мощные в исполнении, исключительные по своей манере работы вы захотите прожить – так, как они нарисованы...

Миленко Синдик – принадлежит к поколению, близкому Антону Пеану, их работы похожи по содержанию и сюжетам. Первый живописный опыт они получили у одних учителей – Лубарды и Милуновича в художественной школе в Херцег-Нови, особенно это проявляется у Синдика. Линия Синдика чуть тверже, оттенки мягче, атмосфера у него «купается» в утреннем тумане. Местами «высеченные» скульптурные формы выстраивают твердые композиции с узнаваемыми мотивами: Тиватским заливом, требокулами, рыбацкими сетями, *Tre sorelle*, пропастью Бобовца... Ностальгические чувства структурно уравновешены в мире синих градиентов, акцентов и нюансов, одновременно близкие и далекие. Живопись Миленко Синдика – на границе разрушенных городов и рыбацких сетей – сияет лазурью и мистикой Средиземного моря.

Иван Кнежевич – художник, который в своем творчестве предпочитает сельские мотивы окрестностей Котора, натюрморты и библейские символы. Импрессионистский подход, выделение прозаических сельских сюжетов – каменных стен и оливковых рощ, плодов граната на деревянной табуретке у порога или на столе рядом с бокалом вина, вазы с цветами на подоконнике... он живописует забытый, давно минувший мир. Кнежевич рисует крестьянскую жизнь на ниве и в море, уделяя пристальное внимание деталям, и вместе с тем показывает пустынные залы, покинутые дома, призрачные деревья. Его крестьянин с серпом рассказывает о тяготах, опасностях и красоте жизни. В конце жизненного пути всех ждут врата – Рая или Ада. Постоянно искушаемый человек не может противо-

стоять греху. Кнежевич в по-босховски устрашающих сценах ада напоминает, что все мы несем свой крест.

Борис Драгоевич – художник, который вместе с Момчило Мацановичем и Любомиром Попадичем делит похожий сюжетно-тематический словарь, а иногда и манеру исполнения. Выраженный фигуративист, поэт моря, в свой художественный «*oculus*» помещает сирен и мажореток, ржавые корабли и автомобильные обломки, закрытые и открытые деревянные коробки и в целом выражает склонность к биполярности физического мира, его экстравертной и интровертной данности. Погружаясь в синюю пучину Которского залива, оставляет Богородицу на Утесе на поверхности, которая успокаивает мысли. Анти-миры полотен Драгоевича, находящиеся в юкстапозиционном взаимодействии, живут самостоятельно, прячась в «невесомый синий круг», мистическую тайну создания произведений, недоступную простым смертным внешнего физического мира. Будучи опытным реставратором и защитником подводного культурного наследия, Драгоевич, очарованный сокровищами залива, всегда готов к новым поискам и открытиям.

Любомир Попадич – художник, которого, наряду с Момчило Мацановичем, можно назвать самым ярким живописателем которской повседневности. Мастер атмосферы и деталей искусно переносит «обычное» в мистичное, в волшебный мир «Алисы из Которского залива», в который вы попадаете, глядя на картину Попадича. Открывая старый деревянный сундук Попадича, стремительно уносите в реально-вымышленный мир фей и лагун, старинных кораблей и железных ворот, жанровые сцены, в мир покоя, тенистой тишины и обольстительного света Средиземноморья. Красота которских сцен пронизана пульсирующей атмосферой моря, она возводит на пьедестал вечности, остановившегося мгновения предметы и явления, а вместе с тем и события, помещенные художником в центральную часть картины. Так кувшин вина, виноградная гроздь, развешанное для просушки белье и ветхие жалюзи приобретают достойное звучание. И речь не о фотографическом или гиперреалистическом методе, метафизации или сюрреализме. Речь идет о красоте жизни в маленьком приморском городке, землисто-охряной гамме, обилии моментов *chiaroscuro*, ржавых кораблях, воротах, цепях и замках, которые в глазах влюбленных в Которский залив сияют ярче золота.

Момчило Мацанович – художник, который прокручивает перед нами кадры немого кино о повседневной жизни Которского залива, Тивата, интровертном/экстравертном мире, в котором преобладают дихотомические константы – постоянство и быстротечность. Мацанович умело и скрупулезно выстраивает умышленно структурированную мизансцену, которая только на первый взгляд случайна и обычна. Аксессуары его интимного пейзажа интригующе разнообразны, пленяют абстрактной экстраполяцией современности в прошлое, мастерством материализации, ностальгической светлостью. Окна с каплями воды в дискурсе специфического реализма Мацановича щедро залиты средиземноморским солнцем, симулируя жизнь, предвосхищая интересную историю. Остановившиеся кадры которской жизни полны достоинства, с возвышенно-отчужденной атмосферой, зачастую один в другом, с главными героями действия вдалеке. Своеобразные бытовые «позеры», отсутствующие статисты инертно населяют реку времени. Определяющие нас вещи, характерные спутники, общаются друг с другом и с нами особым диалогом, рассказывая больше, чем мы можем сказать друг другу, они одновременно сообщают и его источник. Утонченная в цветовом плане и жесткая в плане композиции живопись Момчило Мацановича скрывает молчаливого скульптора души.

Ивица Аранджус – художник, чья ангажированная живопись вписывается в пространство между Эросом и Танатосом. Наполненная мощными символами, композиционно твердая, она никого не оставляет равнодушным. Его полотна – настоящая провокация.. Художник расставляет многоплановые акценты, подчеркивая желаемое и очевидное. Его картины пахнут морем, Которским заливом. Однако, ароматы не играют первостепенной роли, а лишь сопровождают действие, отступая на второй план, заглушенные «шумом» чистых красок, уверенным рисунком и сбалансированной пропорцией физической и метафизической стороны произведения. Художник затрагивает запретные темы, табу, ограничения в поисках понимающего потребителя, с которым вступает в прямой диалог. Это символический уровень гротеска, иронии, подлости, провокации. Изображенные на портретах седые священники, сакральные здания или их фрагменты и атрибуты, соединяясь с актами разврата и детской наивностью, прямо и косвенно повествуют о фальшивых и бескомпромиссных си-

мулякрах современности, чтобы посредством констатации управлять критикой, осуждением, одновременно желая спасения ради прекрасной сказки в мире искусства.

Драган Перичич – художник, который словно боится что-то забыть в своих художественных посланиях в стиле пуантилизма, наполненных тонкими переходами от света к тени, выстраивает пирамидально-спиральные композиции в теплой цветовой гамме. Передний план занимают волнистые, ракушечные формы, образуя своего рода «Вавилон» Перичича. Там можно различить популярные культурные мотивы Черногории и Которского залива, монастыри, церкви, замки, лестницы, ворота, райских птиц, арфы, лиры, Карампану, Орлиный утес, глиняные горшки, кормила, розетки, звездное небо, обнаженные силуэты и многое другое, что может различить тот, кто умеет видеть. Арабески, цветочно-растительные мотивы выстраивают подтекст, который является источником динамики картины. В то же время полотна художника излучают покой и освобождение. Вымышленно-реальные сюжеты Перичича составляют декоративную живопись, завораживающую своей наивной красотой.

Тиватские художники, представители молодого поколения – Андрияна Иванда Рошо, Борис Папович, Хана Мирков, Милица Райчевич, Таня Маткович, Зоран Крута и Владимир Йовичевич – своими работами, каждый по-своему, заявляют о том, что являются достойными преемниками своих предшественников, пишут свою реальность, свою гетерогенную поэзию, собственные микрокосмы, делясь уникальным опытом о Которском заливе.

Андрияна Иванда Рошо – художница из Тивата, единственная, кто наряду с Борисом Паповичем в настоящей монографии является представителем абстрактного искусства. Ее палитра состоит из уравновешенных оттенков красного, синего, серого, белого. Рельефная фактура картин образует ассоциативные миры, в которых можно прочесть универсальные и очень личные послания. Художница выстраивает композицию из волнистых пирамидальных форм – это могут быть горные вершины в красном, окутанные белесым туманом, или бушующее каменное море. Это может быть сюрреалистическое космическое море – Вселенная после Большого взрыва. Местами из разноцветных хитросплетений проглядыва-

ют геометрические фигуры – круги и прямоугольники, наделенные символическим смыслом. Световые акценты придают сцене возвышенный оттенок. В то же время, живопись Иванды несет в себе первобытную силу и мелодичность музыкальной гармонии.

Борис Папович – представитель молодого поколения художников с уникальной манерой исполнения, интеллектуальный провокатор. Папович переносит нас в свой мир округлых форм, в котором линия диктует динамику действия и общую внутреннюю направленность работы. Обычно спиральная или в виде прерывистых черточек, беспокойная и непослушная линия покидает круг-ловушку и быстро несется в невесомости. В работах Паповича одиночные и размноженные окружности образуют каркас произведения и руководят действием. Чистые, интенсивные краски акцентируют желаемое наблюдение в качестве структурного элемента, по-поллоковски «случайно» пролитые капли создают вибрирующую ритмику. Эта, на первый взгляд, веселая инфантильная живопись в действительности серьезно продумана и наполнена смыслом. Рядом с красными ядрами и зелеными шарами пульсирует контролируемая тайным огнем символика. История о линии и круге, циклических процессах – история о жизни и ее изменениях, начале, росте и логическом завершении.

Зоран Крута – художник, который специфическим почерком отличается от коллег по тематике. Реалии повседневной жизни, маленькие предметы, которые, помимо утилитарной функции, обладают интересной эстетикой – все это подвигает художника на создание собственного паноптикума. Крута о своей работе говорит так: «Действительность, которую я переносу на холст, пропущена сквозь фильтр моего темперамента и превращается в новую реальность...» Интригующая новая реальность Круты основывается на художественной передаче разнообразных индивидуальных состояний. На грани перехода содержания картины в рисунок и обратно филигранно обостряются эмоции, чувственность, внутренняя активность. Прозаичные интерьеры, натюрморты, интимные подробности четко структурированы и дополнены игривой символикой, но художником все же руководят ностальгия и поэтические мысли.

Милица Райчевич – представительница фигуративизма с уникальной манерой исполнения. Ее работы незабываемы. Мир Райчевич населяют маргиналы,

люди с сомнительной моралью, одинокие и забытые – кем мы не должны быть, но кто глубоко таится в каждом из нас. Что может спровоцировать их проявление и превращение в главных героев? Социальная реальность, экзистенциальная неопределенность, переоценка ценностей... Милица Райчевич серьезные жизненные темы помещает в необычный иронический или сатирический контекст. Многоплановая композиция полотен Райчевич соткана из убедительных деталей, отдельных элементов и центральных фигур, образуя особую энергичную и экспрессивную структуру. Ее фигуры с деформированными конечностями и искаженными лицами одновременно являются отражением мыслей смотрящего на них человека. Полотна Райчевич – это пульсирующий колорит, скульптурный рисунок, который вызывает улыбку и заставляет задуматься.

Таня Маткович рисует себя, свои страхи, тревоги, желания в голубом свете, «которому нет ни конца, ни начала». Бесконечность художницы сублимирует все то, что приносит жизнь. Потребность к осознанию собственного внутреннего «я» сквозь постоянный анализ приводит к созданию работ, наполненных символами, метафорическими посланиями и динамичными диалогами. Синий цвет символизирует Вселенную, бесконечность внутри и вокруг нас, дали, духовные сферы. Синий цвет естественно ассоциируется с морем, далеким интеллектуальным недостижимым горизонтом – воображаемой линией, в которой соединяются небо и море. В сюжетном словаре художницы преобладают женский акт, портрет, маска, волосы, многократно повторяющиеся глаза; с их помощью она создает символический дискурс собственных поисков, которые приобретают универсальное значение. Скульптурные акты, чистые композиции с центральным фигуративным сюжетом на темном монохромном фоне, выделенные многочисленные детали делают ее живопись близкой и далекой, тайной и полной интриг, отвечающей на вопросы, которые мы осмеливаемся задать.

Фантастический мир картин **Ханы Мирков** мгновенно покоряет близостью и теплом. Это удивительная фантазмагория, существующая сама по себе. Человек – один из многих, безымянный, безликий свидетель вымышленно-реальных ситуаций, которые невозможны, но понятны. Пирамидальная композиция художницы с множеством мягких перехо-

дов имеет ступенчатое, угловатое строение. Словно зритель задержался в магазине игрушек и удобно устроился в большом кукольном доме, где перемещает фигурки так, как ему заблагорассудится. Аллеи, ступени, ворота, скамейки, бочки, облака, интерьеры, звездное небо, площади, фантастическая архитектура, пары. Словно пешки на шахматной доске перепрыгивают клетки и логические границы, следуя воле того, кто делает ход. Являемся ли мы творцами собственных жизненных ситуаций, или же они предопределены судьбою? Удивительные метафизические полотна – аллюзия на решения Кирико, например, трубадур. Они провозглашают «манифест жизни», воспевают красоту жизни в не менее прекрасном фантастическом мире Ханы Мирков, по-детски наивном, но, тем не менее, наполненном серьезными концептуальными идеями.

Владимир Йовичевич – художник, выбравший в качестве средства самовыражения живопись и фотографию. Переплетаясь и сосуществуя, эти, на первый взгляд, параллельные миры создают крайне интригующую и изобретательную мизансцену. Художник помещает себя в тело фотоснимка, понятно обозначая

свой художественный идентитет. В фотографиях из арт-студии отражается атмосфера создания произведения: фотоснимок «ловит» произведение и сам им становится. Йовичевич в гиперреалистической манере играет картиной в картине. В женских портретах он подчеркивает характерные особенности и особый нерв. Натюрморт – частый сюжет его экспериментов с фотографическим и живописным материалом. В работе «Натюрморт с яйцами» художник использует знакомый сюжет, одновременно представляет картину натюрморта, а затем запечатлает все это в фотографии. Двойное подтверждение произведения, светлая игра планов и композиционных решений говорит нам, что перед нами художник, который уделяет одинаковое внимание замыслу и его исполнению в оригинальной и выразительной манере.

Тиватские художники создают фантастическую галерею незабвенности и красоты, портретов Которского залива и Тивата, прежде всего, из автобиографических заметок, которыми мы делимся с вами в этой монографии.

Анастасия Миранович

КОНТАКТИ

Contacts / Контактты

Андријана Иванда Рошо

Andriana Ivanda Rocheaux

Андријана Иванда Рошо

Mob +382 69 197 130

E-mail: andriana.ivanda@yahoo.fr

Борис Драгојевић

Boris Dragojevic

Борис Драгојевић

Mob: +381 (0)63 8333 438

Mob: +382 (0)68 326577

facebook (fan page) – Art of Boris Dragojevic

E-mail: borisdboris@gmail.com

Борис Паповић

Boris Papovic

Борис Паповић

Mob: +382 69 146 079

E-mail: papovic.boris@gmail.com

Васо Стањевић

Vaso Stanjevic

Васо Станевић

Tel: 069 865 867

E-mail: stanjevic.v@gmail.com

Владо Јовићевић

Vlado Jovicevic

Владо Јовичевић

Mob: +393299254877

E-mail : vladimirjovicevic@yahoo.it

Драган Перичић

Dragan Pericic

Драган Перичић

Mob: + 382 67 851 662

Зоран Мујбеговић

Zoran Mujbegovic

Зоран Мујбеговић

zoranmujbegovic@gmail.com

www.zoranmujbegovic.com

Зоран Крута

Zoran Kruta

Зоран Крута

Mob: + 382 69 685 681

E-mail: zorankruta@yahoo.co.uk

Иван Кнежевић

Ivan Knezevic

Иван Кнежевић

Mob: +382 69 232 474

Ивица Аранђус

Ivica Arandus

Ивица Аранђус

Mob: + 382 67 366 697

E-mail: arandus@arandus.de

Љубомир Попадић

Ljubomir Popadic

Љубомир Попадић

Mob: + 382 68 061 600

E-mail: popadicljubo@gmail.com

Милица Рајчевић

Milica Rajcevic

Милица Рајчевић

Mob: +382 (0)67 928 28 05

E-mail: milishamarkovic@gmail.com

Момчило Мацановић

Momcilo Macanovic

Момчило Мацановић

Mob: +382 68 061 500

E-mail: momcilomacanovic@gmail.com

Тања Матковић

Tanja Matkovic

Тања Матковић

Mob: + 382 68 371 989

E-mail: taquamarineblue@gmail.com

Хана Мирков

Hana Mirkov

Хана Мирков

Mob: + 382 67 677 716.

E-mail: hanamirkov@gmail.com

ПРЕДГОВОР 3

Foreword | Предисловие

МИЉЕНКО СИНДИК 9

Miljenko Sindik | Миленко Синдик

АНТОН ПЕАН 25

Anton Pean | Антон Пеан

ВАСО СТАЊЕВИЋ 45

Vaso Stanjevic | Васо Станевич

ИВАН КНЕЖЕВИЋ 55

Ivan Knezevic | Иван Кнежевич

ДРАГАН ПЕРИЧИЋ 73

Dragan Pericic | Драган Перичич

ЉУБОМИР ПОПАДИЋ 83

Ljubomir Popadic | Любомир Попадич

ИВИЦА АРАНЂУС 105

Ivica Arandjus | Ивица Аранджус

БОРИС ДРАГОЈЕВИЋ 127

Boris Dragojevic | Борис Драгойевич

МОМЧИЛО МАЦАНОВИЋ 137

Momcilo Macanovic | Момчило Мацанович

МИЛИЦА РАЈЧЕВИЋ 163

Милица Рајчевић | Милица Рајчевич

АНДРИЈАНА ИВАНДА РОШО 169

Andriana Ivanda Rocheaux | Андријана Иванда Рошо

ТАЊА МАТКОВИЋ 177

Tanja Matkovic | Таня Маткович

ЗОРАН КРУТА 183

Zoran Kruta | Зоран Крута

ВЛАДО ЈОВИЋЕВИЋ 191

Vlado Jovicevic | Владо Јовичевич

БОРИС ПАПОВИЋ 197

Boris Popovic | Борис Папович

ХАНА МИРКОВ 203

Hana Mirkov | Хана Мирков

БОЖА ПРОДАНОВИЋ 211

Boza Prodanovic | Божа Проданович

РАДМИЛА ИВАНКОВИЋ 219

Radmila Ivankovic | Радмила Иванкович

МИЛАНКА СРЕДАНОВИЋ 227

Milanka Sredanovic | Миланка Среданович

ЗОРАН МУЈБЕГОВИЋ 235

Zoran Mujbegovic | Зоран Муйбегович

ПОГОВОР 244

Epilogue | Эпилог

КОНТАКТИ 258

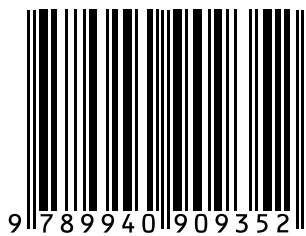
Contacts | Контакты

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-9093-5-2
COBISS.CG-ID 27742480

ISBN 978-9940-9093-5-2

9 789940 909352

